

Liceum Ogólnokształcące im. B Prusa w Skierniewicach

Wymagania edukacyjne z historii w roku szkolnym 2019/2020 dla klasy III a

przygotowane w oparciu o „Program nauczania do historii dla zakresu rozszerzonego. Liceum ogólnokształcące i technikum”

Autor programu: mgr Robert Śniegocki

Podręczniki: „ Zrozumieć przeszłość. Część 2. Dzieje nowożytne, Część 3. Lata 185-1939, Część 4. Dzieje najnowsze po 1939 roku ” Wyd. Nowa Era

Nauczyciel historii: mgr Sylwia Barceluk-Juraś

Część 2. Dzieje nowożytne

Temat lekcji	Zagadnienia	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca)	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna)	Wymagania rozszerzające (ocena dobra)	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra)	Wymagania wykraczające (ocena celująca)
		Uczeń:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną, oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą, oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz:
ŚWIAT I RZECZPOSPOLITA W KOŃCU XVIII WIEKU						
1. Rewolucja amerykańska	<ul style="list-style-type: none"> – kolonizacja Ameryki Północnej – konflikt między osadnikami a metropolią – wojna o niepodległość – ustrój Stanów Zjednoczonych 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Deklaracja niepodległości, państwo federacyjne</i> – zna daty: <i>Deklaracji niepodległości (4 VII 1776 r.), konstytucji Stanów Zjednoczonych (1787 r.)</i> – charakteryzuje postać Jerzego Waszyngtona – wyjaśnia, dlaczego mieszkańcy kolonii angielskich chcieli uniezależnić się od 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>metropolia, „bostońskie picie herbaty”, pokój w Wersalu, konstytucja Stanów Zjednoczonych, Kongres, Izba Reprezentantów, Senat, prezydent, Karta Praw, republikanie, demokraci</i> – zna daty: „bostońskiego picia herbaty” (1773 r.), wojny o niepodległość 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>opłaty stemplowe, ustawa o herbacie, Armia Kontynentalna, procedura impeachmentu, Sąd Najwyższy</i> – zna daty: uchwały o tzw. ustawach stemplowych (1765 r.), ustawy o herbacie (1773 r.), bitwy pod Lexington (1775 r.), bitwy pod Saratogą (1777 r.), bitwy pod Yorktown (1781 r.) – charakteryzuje 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Synowie Wolności, federaliści, separatyści</i> – zna daty: przybycia tzw. ojców pielgrzymów do Ameryki Pn. (1620 r.), zajęcia posiadłości francuskich w Ameryce Pn. przez Anglików (1756–1763 r.), I Kongresu Kontynentalnego (1774 r.), II Kongresu Kontynentalnego (1775 r.) – charakteryzuje 	<ul style="list-style-type: none"> – zna datę bitwy pod Bunker Hill (1775 r.) – charakteryzuje postać Wilhelma von Steubena – ocenia działalność Synów Wolności.

		<p>metropolii – omawia skutki wojny o niepodległość kolonii angielskich w Ameryce Pn.</p>	<p>kolonii angielskich w Ameryce Pn. (1775–1783 r.), pokoju w Wersalu (1783 r.), Karty Praw (1791 r.) – charakteryzuje postacie: Tadeusza Kościuszki, Kazimierza Pułaskiego, Beniamina Franklina – wskazuje na mapie zasięg terytorialny kolonii angielskich w Ameryce Pn. na początku XVIII w. – charakteryzuje rozwój osadnictwa angielskiego w Ameryce Pn. – przedstawia argumenty polityczne i ekonomiczne wysuwane przez kolonistów na rzecz uzyskania niepodległości – charakteryzuje ustrój Stanów</p>	<p>postać Thomasa Jeffersona – wskazuje na mapie obszary przyłączone do kolonii angielskich w wyniku wojny siedmioletniej – omawia podział kolonialny Ameryki Pn. w XVII i pocz. XVIII w. – omawia organizację i gospodarkę kolonii angielskich w Ameryce Pn. – przedstawia rolę Bostonu w konflikcie kolonii z metropolią – omawia przebieg wojny o niepodległość kolonii angielskich – na wybranych przykładach przedstawia udział Europejczyków w wojnie o niepodległość kolonii angielskich.</p>	<p>postacie: Jerzego III, Thomasa Paine’a, Marie Josepha de La Fayette’a – przedstawia rdzennych mieszkańców Ameryki Pn. i ich położenie – opisuje politykę Wielkiej Brytanii wobec kolonii w Ameryce Pn. – porównuje siły zbrojne kolonistów z wojskami brytyjskimi – przedstawia spory o ustrój Stanów Zjednoczonych.</p>	
--	--	---	---	--	---	--

			Zjednoczonych w świetle konstytucji 1787 r. – wyjaśnia, jakie znaczenie dla obywateli Stanów Zjednoczonych miała Karta Praw.			
2. Wybuch rewolucji we Francji	– Francja Ludwika XVI – Stany Generalne i ich rola – rewolucja ludowa – zmiana ustroju we Francji – wprowadzenie monarchii konstytucyjnej – rewolucja burżuazyjna	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Deklaracja praw człowieka i obywatela, monarchia konstytucyjna, Wielka Rewolucja Francuska</i> – zna daty: Wielkiej Rewolucji Francuskiej (1789–1791 r.), <i>Deklaracji praw człowieka i obywatela</i> (VIII 1789 r.) – charakteryzuje postać Ludwika XVI – przedstawia cele i zasady zawarte w <i>Deklaracji praw człowieka i</i>	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>stan trzeci, Stany Generalne, Zgromadzenie Narodowe, Zgromadzenie Konstytucyjne (Konstytuanta), jakobini, kordelierzy, Zgromadzenie Prawodawcze (Legislatywa)</i> – zna daty: powstania Zgromadzenia Konstytucyjnego (1789 r.), szturm na Bastylię (14 VII 1789 r.), uchwalenia konstytucji (IX 1791 r.)	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>burżuazja, drobnomieszczaństwo, Gwardia Narodowa, wielka trwoga, cenzus majątkowy, rewolucja burżuazyjna</i> – zna daty: zwołania Stanów Generalnych (1789 r.), ucieczki Ludwika XVI z Paryża (1791 r.) – charakteryzuje postacie: Ludwika XV, Marii Antoniny, Emmanuela Josepha Sieyès, Marie Josepha de la Fayette’a	– wyjaśnia znaczenie terminu: <i>gwardia mieszczańska</i> – omawia i ocenia postępowanie dworu królewskiego w obliczu kryzysu ekonomicznego we Francji – wymienia idee oświeceniowe, które zostały utrwalone w <i>Deklaracji praw człowieka i obywatela</i> .	– ocenia burżuazyjny okres Wielkiej Rewolucji Francuskiej.

		<i>obywatela.</i>	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje postacie: Maximiliena de Robespierre’a, Georges’a Dantona, Jean-Paula Marata – charakteryzuje sytuację ekonomiczną Francji za panowania Ludwika XVI – omawia skład oraz położenie ekonomiczne i polityczne stanu trzeciego – charakteryzuje stronnictwa polityczne działające w Zgromadzeniu Narodowym. 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje sytuację ekonomiczną Francji za panowania Ludwika XV – przedstawia strukturę społeczeństwa francuskiego – przedstawia okoliczności zwołania Stanów Generalnych i przekształcenia ich w Zgromadzenie Narodowe – omawia przebieg działań rewolucyjnych do 1791 r. – opisuje symbole rewolucji francuskiej – omawia zasady ustroju Francji określone w konstytucji z 1791 r. 		
3. Republika Francuska	– proklamowanie republiki francuskiej	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>dyktatura jakobinów, wielki terror</i>	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Konwent Narodowy, Marsylianka,</i>	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>powstanie w Wandei, Komitet</i>	– charakteryzuje postacie: Józefa II, Leopolda II – przedstawia	– porównuje rządy burżuazji (1789–1792 r.), jakobinów (1793–1794 r.) i

	<ul style="list-style-type: none"> – wojna w obronie republiki – dyktatura jakobinów – przewrót termidoriański i rządy dyktatoratu – znaczenie Wielkiej Rewolucji Francuskiej 	<ul style="list-style-type: none"> – zna daty: dyktatury jakobinów (1793–1794 r.), wielkiego terroru (1793–1794 r.) – wyjaśnia, na czym polegał nowy porządek rewolucyjnego świata jakobinów. 	<ul style="list-style-type: none"> <i>rojaliści, przewrót termidoriański, dyktator</i> – zna daty: zwołania Konwentu (1792 r.), ogłoszenia republiki francuskiej (IX 1792 r.), stracenia Ludwika XVII (1793 r.), przewrotu termidoriańskiego (VII 1794 r.) – charakteryzuje postacie: Georges’a Dantona, Jean-Paula Marata, Maximiliena de Robespierre’a – przedstawia okoliczności przejścia władzy przez jakobinów – charakteryzuje politykę wewnętrzną jakobinów – omawia okoliczności upadku dyktatury jakobinów – charakteryzuje rządy dyktatoratu. 	<ul style="list-style-type: none"> <i>Ocalenia Publicznego, Trybunał Rewolucyjny</i> – zna daty: wypowiedzenia wojny Austrii (1792 r.), bitwy pod Valmy (1792 r.), powstania w Wandei (1793–1794 r.), powołania Konwentu Ocalenia Publicznego (1793 r.), konstytucji jakobińskiej (1793 r.), konstytucji roku III (1795 r.) – wskazuje na mapie Wandę – omawia przebieg i skutki wojny rewolucyjnej Francji z Austrią – omawia losy króla Ludwika XVI w czasie rewolucji. 	<ul style="list-style-type: none"> reakcję państw europejskich na wydarzenia rewolucyjne we Francji – omawia podział polityczny Legislatury – przedstawia reakcję Europy na stracenie Ludwika XVI – przedstawia reakcję Francuzów na stracenie Ludwika XVI. 	<ul style="list-style-type: none"> dyktatoratu (1794–1799 r.) – ocenia znaczenie Wielkiej Rewolucji Francuskiej.
4. Rzeczpospolita	– sytuacja	– wyjaśnia znaczenie	– wyjaśnia znaczenie	– wyjaśnia znaczenie	– wyjaśnia znaczenie	– ocenia historyczne

<p>w dobie Sejmu Wielkiego</p>	<p>polityczna Rzeczypospolitej po I rozbiórce – zwołanie Sejmu Wielkiego – reformy Sejmu Wielkiego – Konstytucja 3 maja – wojna w obronie suwerenności – II rozbiór Polski</p>	<p>terminów: <i>Ustawa rządowa (Konstytucja 3 maja), monarchia konstytucyjna, konfederacja targowicka</i> – zna daty: Sejmu Wielkiego (1788–1792 r.), Konstytucji 3 maja (1791 r.), konfederacji targowickiej (1792 r.), II rozbioru Polski (1793 r.) – charakteryzuje postać Tadeusza Kościuszki – wskazuje na mapie ziemie zagarnięte w wyniku II rozbioru przez Prusy i Rosję – omawia zmiany ustroju Rzeczypospolitej wprowadzone Konstytucją 3 maja – wyjaśnia okoliczności zawiązania</p>	<p>terminów: <i>Sejm Wielki (Sejm Czteroletni), „czarna procesja”, Ustawa o sejmikach, Prawo o miastach, Straż Praw, wojna w bronie Konstytucji 3 maja</i> – zna daty: „czarnej procesji” (1789 r.), <i>Ustawy o sejmikach</i> (III 1791 r.), <i>Prawa o miastach</i> (IV 1791 r.), wojny w obronie suwerenności (1791–1792 r.), sejmu rozbiorowego (1793 r.) – charakteryzuje postacie: Katarzyny II, Hugona Kołłątaja, Franciszka Ksawerego Branickiego, Szczęsnego Potockiego, Seweryna Rzewuskiego, Józefa Poniatowskiego</p>	<p>terminów: <i>stronnictwo patriotyczne, stronnictwo dworskie, stronnictwo hetmańskie, ofiara 10 grosza</i> – zna datę bitwy pod Zieleńcami (VI 1792 r.) – charakteryzuje postacie: Ignacego Potockiego, Adama Kazimierza Czartoryskiego, Stanisława Małachowskiego, Kazimierza Nestora Sapiehy, Jana Dekerta, Stanisława Staszica – omawia działania opozycji szlacheckiej na rzecz wzmocnienia wewnętrznego państwa – omawia sytuację międzynarodową w</p>	<p>terminów: <i>Kodeks Zamojskiego, jurydyki, plenipotenci</i> – zna datę spotkania w Kaniowie (1787 r.) – charakteryzuje postać Andrzeja Zamojskiego – wyjaśnia, jakie zmiany w prawie wprowadzał <i>Kodeks Zamojskiego</i> – omawia wpływ sytuacji międzynarodowej na plany przeprowadzenia reform wewnętrznych w Rzeczypospolitej – przedstawia reakcję Rosji i Prus na dzieło Sejmu Wielkiego.</p>	<p>znaczenie Konstytucji 3 maja – ocenia postawy opozycji magnackiej na reformy Sejmu Wielkiego.</p>
--------------------------------	---	--	---	---	---	---

		<p>konfederacji w Targowicy i jej skutki.</p>	<p>– wyjaśnia, w jakich okolicznościach zwołano Sejm Wielki</p> <p>– przedstawia stronnictwa polityczne Sejmu Wielkiego i ich programy</p> <p>– wymienia reformy Sejmu Wielkiego</p> <p>– przedstawia okoliczności uchwalenia Konstytucji 3 maja</p> <p>– omawia przebieg i skutki wojny w obronie Konstytucji 3 maja.</p>	<p>okresie obrad Sejmu Wielkiego</p> <p>– wyjaśnia przyczyny zorganizowania „czarnej procesji” i jej skutki polityczne</p> <p>– omawia postanowienia <i>Ustawy o sejmikach</i> i <i>Prawa o miastach</i></p> <p>– wyjaśnia, jak Konstytucja 3 maja zmieniła pojęcie narodu</p> <p>– przedstawia okoliczności podpisania układu rozbiorowego w 1793 r.</p> <p>– omawia i ocenia decyzje sejmu rozbiorowego.</p>		
<p>5. Upadek polskiej państwowości</p>	<p>– Polska po II rozbiorze</p> <p>– wybuch powstania kościuszkowskiego</p> <p>– przebieg insurekcji – walki</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>ogólnonarodowe powstanie, naczelnik</i></p> <p>– zna daty: powstania kościuszkowskiego (1794 r.), <i>Uniwersału</i></p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>emigracja, akt insurekcji, kosynierzy, Uniwersał Połaniecki</i></p> <p>– zna daty: przysięgi Kościuszki (24 III</p>	<p>– wyjaśnia pojęcie: <i>rzeź Pragi</i></p> <p>– zna daty: wybuchu powstania w Warszawie i Wilnie (IV 1794 r.), wybuchu powstania w Wielkopolsce (VIII</p>	<p>– zna daty: samosądów w Warszawie (VI 1794 r.), początków oblężenia Warszawy (VII 1794 r.), konwencji porozbiorowej (1797</p>	<p>– ocenia historyczne znaczenie rozbiorów Rzeczypospolitej</p> <p>– ocenia postawę króla Stanisława Augusta Poniatowskiego w ostatnich latach</p>

	<p>powstańcze i decyzje polityczne – koniec insurekcji kościuszkowskiej – III rozbiór Polski i upadek Rzeczypospolitej</p>	<p><i>połanieckiego</i> (7 V 1794 r.), III rozbiór Polski (1795 r.) – charakteryzuje postać Tadeusza Kościuszki – wskazuje na mapie ziemie zagarnięte w wyniku III rozbioru – przedstawia przyczyny i skutki powstania kościuszkowskiego.</p>	<p>1794 r.), bitwy pod Raławicami (4 IV 1794 r.), bitwy pod Szczekocinami (6 VI 1794 r.), bitwy pod Maciejowicami (10 X 1794 r.), abdykacji Stanisława Augusta Poniatowskiego (X 1795 r.) – charakteryzuje postacie: Jana Henryka Dąbrowskiego, Aleksandra Suworowa – wyjaśnia, do czego zobowiązywał się Kościuszko w swojej przysiędze – omawia zadania Kościuszki jako naczelnika – przedstawia przebieg działań militarnych w czasie powstania kościuszkowskiego – omawia okoliczności upadku</p>	<p>1794 r.), rzezi Pragi (XI 1794 r.), kapitulacji Warszawy (XI 1794 r.) – charakteryzuje postacie: Jana Kilińskiego, Jakuba Jasińskiego, Wojciecha Bartosza Głowackiego, Tomasza Wawrzeckiego – opisuje skutki II rozbioru Polski – omawia okoliczności wybuchu powstania kościuszkowskiego – przedstawia rolę kosynierów w powstaniu kościuszkowskim – omawia próby rozwiązania problemu chłopskiego w powstaniu kościuszkowskim.</p>	<p>r.) – charakteryzuje postacie: Ignacego Działyńskiego, Antoniego Madalińskiego, Iwana Fersena – charakteryzuje polską emigrację polityczną po 1793 r. – przedstawia postanowienia konwencji porozbiorowej z 1797 r.</p>	<p>istnienia Rzeczypospolitej.</p>
--	--	---	---	---	--	------------------------------------

			powstania kościuszkowskiego.			
6. Francja od konsulatu do cesarstwa	<ul style="list-style-type: none"> – rządy dyktatoriatu – walki z I koalicją antyfrancuską – początki kariery Napoleona Bonaparte – wyprawa Napoleona do Egiptu – zamach stanu 18 <i>brumaire'a</i> i rządy konsulatu – walki z II koalicją antyfrancuską – reformy Napoleona – Napoleon cesarzem Francuzów 	<ul style="list-style-type: none"> – zna datę koronacji cesarskiej Napoleona (1804 r.) – charakteryzuje postać Napoleona Bonaparte – wyjaśnia, w jakich okolicznościach Napoleon sięgnął po koronę cesarską. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>dyktatoriat, zamach 18 brumaire'a, konsulat, konkordat, kodeks cywilny</i> – zna daty: wyprawy do Egiptu (1798 r.), zamachu 18 <i>brumaire'a</i> (1799 r.) – charakteryzuje karierę polityczną i wojskową Napoleona Bonaparte – charakteryzuje politykę wewnętrzną dyktatoriatu – omawia przyczyny i skutki wyprawy Napoleona do Egiptu – opisuje reformy wprowadzone we Francji za rządów Napoleona jako pierwszego konsula. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu: <i>republiki siostrzane</i> – zna daty: bitwy pod piramidami (1798 r.), bitwy pod Abukirem (1798 r.), konstytucji roku VIII (1799 r.), wojny z II koalicją antyfrancuską (1799–1802 r.), bitwy pod Marengo (1800 r.) – wskazuje na mapie republiki siostrzane stworzone przez Francuzów – omawia ustrój Francji za rządów dyktatoriatu – przedstawia okoliczności w jakich Napoleon przejął władzę we Francji – opisuje ustrój Francji za rządów konsulatu 	<ul style="list-style-type: none"> – zna daty: pokoju w Campo Formio (1797 r.), pokoju w Lunéville (1801 r.), traktatu w Amiens (1802 r.) – charakteryzuje postacie: Jeana François Champolliona, Emmanuela Josepha Sieyèsa – wyjaśnia, jakie były skutki zainteresowania europejskich badaczy zabytkami starożytnego Egiptu – przedstawia przebieg i skutki walk z I koalicją antyfrancuską – omawia przebieg i skutki walk z II koalicją antyfrancuską. 	<ul style="list-style-type: none"> – zna daty: bitwy pod Mondovi (1796 r.), bitwy pod Lodi (1796 r.), bitwy pod Bassano, Arcole i Rivoli (1796 r.) – charakteryzuje postacie: Jeana Jourdana, Jeana Moreau, Rogera Ducosa, Paula Barrasa – ocenia rządy Napoleona jako pierwszego konsula.

				– omawia stosunki między państwem i Kościołem w okresie konsulatu.		
7. Legiony Polskie we Włoszech	<ul style="list-style-type: none"> – losy Polaków po III rozbiore – polska konspiracja niepodległościowa – powstanie Legionów Polskich – walki Legionów we Włoszech – kryzys idei legionowej – znaczenie Legionów Polskich we Włoszech 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu: <i>Legiony Polskie</i> – zna datę utworzenia Legionów Polskich we Włoszech (1797 r.) – charakteryzuje postacie: Jana Henryka Dąbrowskiego, Józefa Wybickiego – omawia okoliczności powstania Legionów Polskich we Włoszech – omawia okoliczności powstania <i>Pieśni Legionów Polskich we Włoszech</i> i jej znaczenie. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu: <i>Legia Naddunajska</i> – zna daty: bitwy pod Hohenlinden (1800 r.), wysłania legionistów na San Domingo (1802 r.) – charakteryzuje postacie: Stanisława Staszica, Jana Ursyna Niemcewicza, Karola Kniaziewicza – wskazuje na mapie kraje, w których walczyły polskie oddziały – omawia sytuację społeczeństwa polskiego po III rozbiore – charakteryzuje organizację wewnętrzną Legionów – omawia udział 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Towarzystwo Przyjaciół Nauk, Agencja, Deputacja</i> – zna daty: założenia Towarzystwa Przyjaciół Nauk (1800 r.), bitwy pod Civita Castellana (1798 r.), bitew pod Legnano i Magnano (1798 r.) – charakteryzuje postać Samuela Bogumiła Lindego – przedstawia działalność oświatową, ekonomiczną i aktywność kulturalną Polaków po III rozbiore – charakteryzuje polską konspirację niepodległościową 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Centralizacja, Towarzystwo Republikańców Polskich</i> – zna daty: założenia Centralizacji (1796 r.), powstania Towarzystwa Republikańców Polskich (1798 r.) – charakteryzuje postacie: Onufrego Kopczyńskiego, Jana Śniadeckiego, Waleriana Działuszyckiego, Franciszka Barssa, Franciszka Dmochowskiego, Józefa Sułkowskiego – omawia i ocenia stanowisko Tadeusza Kościuszki wobec Napoleona. 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia postawę Napoleona wobec Legionów Polskich – ocenia znaczenie Legionów Polskich we Włoszech dla polskiej sprawy narodowej.

			<p>Legionów Polskich w walkach we Włoszech</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia działalność Legii Naddunajskiej – opisuje losy Legionów po 1801 r. 	<p>na ziemiach polskich pod zaborami i na emigracji.</p>		
<p>8. Ekspansja i klęska Napoleona</p>	<p>– wojna z III koalicją antyfrancuską; bitwa pod Austerlitz</p> <ul style="list-style-type: none"> – armia Napoleona – walki z Prusami i Rosją (IV koalicja antyfrancuska) – apogeum francuskiej dominacji – wyprawa na Moskwę i jej skutki – wojna z wielką koalicją; „bitwa narodów” pod Lipskiem – „sto dni” 	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: „bitwa trzech cesarzy”, „bitwa narodów”</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna daty: bitwy pod Austerlitz (1805 r.), wyprawy na Moskwę (1812 r.), bitwy pod Lipskiem (1813 r.) – przedstawia skutki wyprawy Napoleona na Rosję. 	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: „bitwa trzech cesarzy”, „pokój w Tylży”, „sto dni” Napoleona</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna daty: bitwy pod Trafalgarem (1805 r.), pokoju w Tylży (1807 r.), bitwy pod Borodino (1812 r.), bitwy nad Berezyną (1812 r.), „stu dni” Napoleona (1815 r.), bitwy pod Waterloo (1815 r.) – charakteryzuje postacie: Aleksandra I, Michaiła Kutuzowa – wskazuje na mapie kraje uzależnione od Napoleona – wyjaśnia, jakie były 	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Wielka Armia, blokada kontynentalna</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – zna daty: powstania Wielkiej Armii (1805 r.), bitwy pod Ulm (1805 r.), bitew pod Jeną i Auerstedt (1806 r.), ogłoszenia blokady kontynentalnej (1806 r.), bitwy pod Somosierrą (1808 r.), bitwy pod Wagram (1809 r.), wojny z wielką koalicją (1813 r.), zesłania Napoleona na Elbę (1814 r.), zesłania Napoleona na Wyspę św. Heleny 	<p>– zna daty: powstania III koalicji antyfrancuskiej (1805 r.), pokoju w Preszburgu (1805 r.), powstania IV koalicji antyfrancuskiej (1806 r.), bitwy pod Pruską Iławą i Frydlandem (1807 r.), wojny w Hiszpanii (1808 r.), pokoju w Schönbrunn (1809 r.), zajęcia Paryża przez wojska koalicji (1814 r.)</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje postać Józefa Bonapartego – omawia przebieg i skutki wojny z III 	<p>– charakteryzuje postać Jeana Baptisty Bernadotte’a</p> <ul style="list-style-type: none"> – ocenia epokę napoleońską i jej znaczenie dla państw i narodów europejskich.

	Napoleona		<p>przyczyny klęski sił austriacko-rosyjskich pod Austerlitz</p> <p>– przedstawia postanowienia pokoju w Tylży</p> <p>– omawia okoliczności rozpoczęcia wojny Napoleona z Rosją</p> <p>– opisuje okoliczności klęski Napoleona w 1813 r. i jej skutki</p> <p>– omawia próbę przejęcia władzy przez Napoleona w 1815 r. i jej skutki.</p>	<p>(1815 r.)</p> <p>– charakteryzuje postacie: Franciszka II, Fryderyka Wilhelma III, Arthura Wellingtona</p> <p>– przedstawia rywalizację francusko-brytyjską na pocz. XIX w.</p> <p>– omawia organizację Wielkiej Armii Napoleona</p> <p>– omawia przebieg i skutki ekspansji Francji w Hiszpanii.</p>	<p>koalicją antyfrancuską</p> <p>– opisuje przebieg i skutki wojny z IV koalicją antyfrancuską</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego Napoleon jest uważany za jednego z najlepszych wodzów w historii.</p>	
9. Księstwo Warszawskie	<p>– ziemie Rzeczypospolitej po III rozbiorze</p> <p>– powstanie Księstwa Warszawskiego</p> <p>– ustrój Księstwa Warszawskiego</p> <p>– wojna z Austrią</p> <p>– okupacja Księstwa</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu: <i>Księstwo Warszawskie</i></p> <p>– zna daty: powstania Księstwa Warszawskiego (1807 r.), upadku Księstwa Warszawskiego (1813 r.)</p> <p>– charakteryzuje ustrój Księstwa</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu: <i>szwależerowie</i></p> <p>– zna daty: pokoju w Tylży (1807 r.), konstytucji Księstwa Warszawskiego (1807 r.), bitwy pod Raszynem (1809 r.)</p> <p>– charakteryzuje postacie: Aleksandra I, Adama Jerzego</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Komisja Rządząca</i>, „<i>druga wojna polska</i>”</p> <p>– zna daty: powołania Komisji Rządzącej (1807 r.), zniesienia poddaństwa chłopów w Księstwie Warszawskim (1807 r.), „drugiej wojny</p>	<p>– zna daty: wprowadzenia <i>Kodeksu cywilnego</i> w Księstwie Warszawskim (1807 r.)</p> <p>– charakteryzuje postać Stanisława Małachowskiego</p> <p>– charakteryzuje orientację prorosyjską wśród</p>	<p>– charakteryzuje i ocenia politykę Napoleona wobec Polski i Polaków.</p>

	Warszawskiego	Warszawskiego.	<p>Czartoryskiego, Józefa Poniatońskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie zasięg terytorialny Księstwa Warszawskiego w 1807 i 1809 r. – omawia organizację i położenie społeczeństwa polskiego pod zaborami – omawia okoliczności utworzenia Księstwa Warszawskiego – przedstawia okoliczności upadku Księstwa Warszawskiego. 	<p>polskiej” (1812 r.)</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje postać Fryderyka Augusta – porównuje sytuację Polaków pod zaborami – omawia militarne znaczenie Księstwa Warszawskiego dla ekspansji napoleońskiej – omawia przebieg i skutki wojny z Austrią – przedstawia rozwój szkolnictwa i życia narodowego w Księstwie Warszawskim. 	<p>części polskiej szlachty i magnaterii.</p>	
--	---------------	----------------	---	--	---	--

Część 3. Lata 185-1939

Temat lekcji	Zagadnienia	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca)	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna)	Wymagania rozszerzające (ocena dobra)	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra)	Wymagania wykraczające (ocena celująca)
		Uczeń:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną, oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą, oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz:
EUROPA I ŚWIAT PO 1815 ROKU						
1. Kongres wiedeński	– okoliczności zwołania kongresu wiedeńskiego i jego główni uczestnicy – przebieg obrad kongresowych – najważniejsze decyzje kongresu – powstanie Świętego Przymierza	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>kongres wiedeński, Święte Przymierze</i> – zna daty: kongresu wiedeńskiego (X 1814 – VI 1815 r.), zawarcia Świętego Przymierza (IX 1815 r.) – identyfikuje postacie: Napoleona Bonaparte, Aleksandra I, Franciszka I Habsburga, Fryderyka Wilhelma III – wskazuje na mapie państwa, które	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>legityzmizm, równowaga sił, restauracja, federacja</i> – zna daty: bitwy pod Lipskiem X 1813 r.), kapitulacji Napoleona (IV 1814 r.), podpisania <i>Aktu końcowego</i> traktatu wersalskiego (VI 1815 r.), – identyfikuje postacie: Klemensa von Metternicha, Charlesa de Talleyranda – przedstawia	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>„sto dni” Napoleona, koncert mocarstw, ład wiedeński</i> (system kongresowy) – zna daty: detronizacji Napoleona (IV 1814 r.), „stu dni” Napoleona (II-VI 1815 r.), bitwy pod Waterloo (18 VI 1815 r.) – identyfikuje postacie: Ludwika XVIII, Roberta Stewarta Castlereagha, Arthura Wellesleya	– zna daty: zajęcia Francji przez wojska VI koalicji (1814 r.), podpisania tajnego traktatu austriacko-francusko-pruskiego (I 1815 r.) – identyfikuje postacie: Karla von Hardenberga, Andrieja Razumowskiego, Karla Roberta Nesselrode, Piusa VII – omawia okoliczności i skutki powrotu do władzy Napoleona Bonapartego we	– ocenia, które decyzje kongresu wiedeńskiego zapadły zgodnie z Przyjętymi wcześniej zasadami, a które z ich pominięciem – ocenia możliwość rzeczywistej realizacji zasad ładu europejskiego przyjętych na kongresie wiedeńskim.

		<p>odgrywały najważniejszą rolę podczas kongresu wiedeńskiego,</p> <p>– przedstawia zasady nowego ładu europejskiego przyjęte na kongresie wiedeńskim</p> <p>– wyjaśnia, jaki był cel powstania Świątego Przymierza.</p>	<p>przyczyny i okoliczności zwołania kongresu wiedeńskiego</p> <p>– wyjaśnia, kto i dlaczego odniósł największe korzyści z decyzji przyjętych podczas kongresu wiedeńskiego</p> <p>– przedstawia, jakie korzyści z ustaleń obrad kongresu wiedeńskiego odniosły Wielka Brytania, Rosja, Prusy i Austria</p> <p>– omawia decyzje kongresu wiedeńskiego wobec Francji</p> <p>– przedstawia decyzje kongresu wiedeńskiego wobec państw niemieckich i włoskich.</p>	<p>– wskazuje na mapie nabytki terytorialne mocarstw koalicji antynapoleońskiej, uzyskane przez nie na kongresie wiedeńskim</p> <p>– omawia przebieg obrad kongresu wiedeńskiego</p> <p>– wyjaśnia, z jakich powodów i w jakim celu Austria, Francja i Wielka Brytania podpisały tajny traktat</p> <p>– omawia decyzje kongresu wiedeńskiego wobec Niderlandów i Szwajcarii</p> <p>– przedstawia decyzje kongresu wiedeńskiego wobec państw skandynawskich.</p>	<p>Francji w 1815 r.</p> <p>– przedstawia dodatkowe regulacje podjęte przez kongres wiedeński.</p>	
2. Europa po kongresie	– przeciwnicy ładu	– zna daty: rewolucji lipcowej we Francji	– wyjaśnia znaczenie terminów:	– wyjaśnia znaczenie terminów:	– wyjaśnia znaczenie terminów:	– ocenia skuteczność ruchów

wiedeńskim	wiedeńskiego – bunty w państwach włoskich – państwa niemieckie po kongresie wiedeńskim – Francja w okresie restauracji – rewolucja lipcowa we Francji – Hiszpania po wojnach napoleońskich – Belgia – narodziny królestwa	(27–29 VII 1830 r.), powstania belgijskiego (X 1830 r.) – wymienia przyczyny sprzeciwu w Europie przeciwko łaadowi wiedeńskiemu.	<i>karbonariusze, Młode Włochy, Młoda Europa, Związek Celny</i> – wskazuje na mapie kraje, w których w latach 20. i 30. XIX w. doszło do wystąpień rewolucyjnych – omawia przyczyny i skutki wybuchu rewolucji lipcowej we Francji – przedstawia przyczyny i okoliczności podziału Królestwa Niderlandów.	<i>ordonanse, karliści</i> – wyjaśnia, o czym świadczą interwencje zbrojne podejmowane przez Austrię, Rosję i Francję w innych krajach – omawia działalność ruchu karbonariuszy w pierwszej połowie XIX w. – przedstawia sytuację w państwach niemieckich i Austrii po kongresie wiedeńskim – charakteryzuje sytuację we Francji w okresie restauracji.	burszowie, ultrasi – wyjaśnia, dlaczego karbonariuszom było trudno osiągnąć cele założone w ich programie – wyjaśnia, jakie były przyczyny konfliktów wewnętrznych w Hiszpanii w pierwszej połowie XIX w.	rewolucyjnych w Europie w latach 20. i 30. XIX w.
3. Rewolucja przemysłowa	– przyczyny rewolucji przemysłowej – postęp techniczny i rozwój przemysłu	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rewolucja przemysłowa, klasa robotnicza, inteligencja</i> – omawia przyczyny i skutki rewolucji	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>akumulacja kapitału, pruska droga do kapitalizmu, dualizm ekonomiczny, gospodarka</i>	– wyjaśnia wpływ przemian w rolnictwie na rewolucję przemysłową – wymienia kraje, w których w drugiej	– omawia zmiany w dziedzinie metalurgii – przedstawia czynniki, które decydowały o szybkim rozwoju	– ocenia społeczne i polityczne skutki rewolucji przemysłowej

	<ul style="list-style-type: none"> – Wielka Brytania w pierwszej połowie XIX w. – rewolucja przemysłowa poza Wielką Brytanią – rozwój transportu – przemiany społeczne i polityczne – wynalazki pierwszej połowy XIX w. 	<p>przemysłowej</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia skutki upowszechnienia maszyny parowej. 	<p><i>ekstensywna</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie najbardziej uprzemysłowione regiony Europy – charakteryzuje przemiany społeczne i polityczne będące następstwem rewolucji przemysłowej – wyjaśnia, dlaczego Wielka Brytania stała się kolebką rewolucji przemysłowej – przedstawia nowe rozwiązania w dziedzinie transportu i komunikacji. 	<p>połowie XIX w.</p> <ul style="list-style-type: none"> nastąpił największy rozwój kolejnictwa – omawia przejawy mechanizacji przemysłu włókienniczego i jej skutki – wymienia ośrodki rozwoju przemysłu w państwach Europejskich. 	<p>przemysłowym Niemiec, Francji i Belgii</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia wynalazki pierwszej połowy XIX w. 	
4. Nowe idee	<ul style="list-style-type: none"> – liberalizm – ideologia konserwatywna – początki ruchu robotniczego – działalność czartystów – socjalizm 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>liberalizm, konserwatyzm, strajk, związek zawodowy, socjalizm, komunizm</i> – zna datę 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>liberalizm ekonomiczny, reakcjonizm, czartyzm, socjalizm utopijny, proletariat, marksści</i> – omawia 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>leseferyzm, torysi, falanster</i> – wyjaśnia, z jakich grup społecznych wywodzili się zwolennicy 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>dialektyka, luddyci</i> – przedstawia i porównuje postulaty socjalizmu utopijnego i naukowego. 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia i ocenia działalność Roberta Owena.

	<p>utopijny – narodziny komunizmu – budzenie się świadomości narodowej</p>	<p>Opublikowania <i>Manifestu Komunistycznego</i> (1848 r.) – identyfikuje postacie: Adama Smitha, Johna Stuarta Milla, Edmunda Burke’a, Karola Marksa, Fryderyka Engelsa – przedstawia polityczne i gospodarcze założenia liberalizmu i konserwatyzmu.</p>	<p>okoliczności narodzin ruchu robotniczego – przedstawia metody i skutki działalności czartystów – omawia cele i dążenia liberałów oraz konserwatystów w pierwszej połowie XIX w.</p>	<p>liberalizmu i konserwatyzmu – przedstawia cele brytyjskich związków narodowych – opisuje okoliczności i przejawy budzenia się świadomości narodowej w społeczeństwach europejskich.</p>		
<p>5. Kultura pierwszej połowy XIX wieku</p>	<p>– klasycyzm – romantyzm – duch epoki – literatura okresu romantyzmu – nowe mody i styl życia – muzyka i sztuki plastyczne</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>klasycyzm, romantyzm</i> – zna czas dominacji romantyzmu (I poł. XIX w.) – identyfikuje postacie: Johanna Wolfganga Goethego, George’a Gordona Byrona, Fryderyka Schillera,</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>orientalizm, eklektyzm</i> – zna czas dominacji klasycyzmu (początek XIX w.), – identyfikuje postacie: Jacques’a-Louisa Davida, Aleksandra Puszkina, Honoré de Balzaca,</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>dandyzm, korporacjonizm, studencki, neogotyck, neoromanizm</i> – zna czas dominacji stylu <i>empire</i> (1800–1815 r.) – identyfikuje postacie: Michaiła Lermontowa, Waltera Scotta, Edgara Allana Poe,</p>	<p>– identyfikuje postacie: Jeana-Auguste’a-Dominique’a Ingresa, Bertela Thorvaldsena, Antonia Canovy, Karla Friedricha Schinkla, Leo von Klenza, Sándora Petöfiego, Giacoma Leopardiego,</p>	<p>– ocenia wpływ literatury, muzyki i malarstwa romantycznego na rozbudzenie świadomości narodowej Europejczyków w I poł. XIX w.</p>

		Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego, Ludwiga van Beethovena, Fryderyka Chopina, Roberta Schumanna – wymienia cechy romantyzmu.	Charlesa Dickensa, Eugène’a Delacroix, Francisca Goyi – przedstawia cechy malarstwa, rzeźby i architektury klasycyzmu – omawia cechy charakterystyczne literatury, malarstwa i muzyki w okresie romantyzmu.	Jane Austen, Ferenc Liszta – przedstawia cechy stylu <i>empire</i> – omawia okoliczności narodzin romantyzmu – wyjaśnia wpływ romantyzmu na modę i styl życia – przedstawia tematykę, którą podejmowali malarze w epoce romantyzmu.	Stendhala, Horace’a Walpole’a, Mary Shelley, Théodore’a Géricaulta, Caspara Davida Friedricha, Franza Schuberta, Hectora Berlioz, Felixa Mendelssohn-Bartholdy’ego, François Rude’a, Pierre’a-Jeana Davida d’Angersa – porównuje cechy stylu klasycystycznego i romantycznego w malarstwie.	
6. Ameryka w pierwszej połowie XIX wieku	– Ameryka łacińska na początku XIX w. – początki walki o niepodległość w Ameryce łacińskiej – dekolonizacja Ameryki Południowej – niepodległość	– wyjaśnia znaczenie terminu: <i>doktryna Monroego</i> – zna datę sformułowania doktryny Monroego (1823 r.) – identyfikuje postać Jamesa Monroego – wyjaśnia, w jakich okolicznościach	– wyjaśnia znaczenie terminu: <i>izolacjonizm</i> – zna daty wojny amerykańsko-meksykańskiej (1846–1848 r.) – wskazuje na mapie etapy rozwoju terytorialnego	– wyjaśnia znaczenie terminów: Kreole, Metysi – zna daty: proklamowania niepodległości Meksyku (1821 r.), Brazylii (1822 r.), Boliwii (1825 r.), bitwy pod Alamo (1836 r.)	– wyjaśnia znaczenie terminu: libertadorzy – zna daty: proklamowania niepodległości Haiti (1804 r.), Kolumbii (1810 r.), Wenezueli (1811 r.), bitwy pod Boyacá (1819 r.), bitwy pod Ayacucho	– ocenia społeczne skutki rozwoju terytorialnego USA.

	<p>Brazylia – Meksyk i Ameryka Środkowa – Stany Zjednoczone na początku XIX w. – wojny amerykańsko-meksykańskie – walki Amerykanów z Indianami</p>	<p>doszło do ogłoszenia doktryny Monroego i jak ją uzasadniano.</p>	<p>Stanów Zjednoczonych w XIX w. – omawia proces rozwoju terytorialnego Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej.</p>	<p>– identyfikuje postacie: Simona Bolívara, Antonia Lopeza de Santa Anna – wskazuje na mapie państwa Ameryki Południowej, które najwcześniej uzyskały niepodległość – przedstawia organizację kolonii hiszpańskich w Ameryce Łacińskiej – omawia strukturę społeczną w koloniach hiszpańskich – przedstawia etapy walki kolonii hiszpańskich o niepodległość – charakteryzuje przyczyny i skutki konfliktu amerykańsko-meksykańskiego w pierwszej połowie XIX w.</p>	<p>(1824 r.), bitwy pod Buena Vista (1847 r.) – identyfikuje postacie: Dominique’a Toussainta Louverture’a, Francisca de Mirandy, Jose de San Martina – przedstawia okoliczności uzyskania niepodległości przez Haiti – opisuje proces walki kolonii hiszpańskich o niepodległość – wyjaśnia, jaką rolę odegrali libertadorzy w walce o wolność kolonii hiszpańskich – wyjaśnia, w jakich okolicznościach uzyskały Meksyk i kraje Ameryki Środkowej.</p>	
--	--	---	---	---	--	--

<p>7. Wiosna Ludów</p>	<p>– Europa w przededniu Wiosny Ludów – rewolucja lutowa we Francji – rewolucje w krajach niemieckich – rewolucja w Wiedniu i powstanie węgierskie – Wiosna Ludów we Włoszech – bilans Wiosny Ludów</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Wiosna Ludów, parlament frankfurcki</i> – zna daty: Wiosny Ludów (1848–1849 r.), obrad parlamentu frankfurckiego (V 1848 – VII 1849 r.), Wiosny Ludów w państwach niemieckich (III 1848 – VII 1849 r.) – wskazuje na mapie kraje, w których doszło do wystąpień rewolucyjnych – wymienia społeczne, polityczne i narodowościowe przyczyny Wiosny Ludów – wyjaśnia, dlaczego parlament frankfurcki nie doprowadził do zjednoczenia Niemiec.</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>warsztaty narodowe, konstytucja oktrojowana</i> – zna daty: wybuchu Wiosny Ludów we Francji (22 II 1848 r.), ogłoszenia II Republiki we Francji (II 1848 r.), zamachu stanu Ludwika Napoleona Bonaparte (XII 1851 r.), ogłoszenia II Cesarstwa we Francji (XII 1852 r.), wybuchu Wiosny Ludów w państwach niemieckich (III 1848 r.), wybuchu Wiosny Ludów w Austrii (III 1848 r.), powstania na Węgrzech (III 1848 – VIII 1849 r.), zniesienia pańszczyzny i wprowadzenia uwłaszczenia w</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>bonapartyści, bankiety</i> – zna daty: powstania czerwcowego we Francji (VI 1848 r.), uchwalenia nowej konstytucji we Francji (XI 1848 r.), pierwszych wyborów prezydenckich we Francji (XII 1848 r.), odezwy Fryderyka Wilhelma IV do ludności Berlina (III 1848 r.), ogłoszenia nowej konstytucji w Prusach (1850 r.), ogłoszenia niepodległości Węgier i detronizacji Habsburgów (IV 1848 r.), wkroczenia wojsk rosyjskich na Węgry (V 1849 r.), zwołania parlamentu austriackiego (VII</p>	<p>– zna daty: klęski wojsk węgierskich pod Világos (1849 r.), rozruchów w Państwie Kościelnym (XI 1848 r.), powołania Republiki Rzymskiej (II 1849 r.), przejęcia władzy przez Wiktora Emanuela II (1849 r.), zdobycia Rzymu przez Francuzów (VII 1849 r.), pokoju w Mediolanie (VIII 1849 r.) – identyfikuje postacie: Ferdynanda I Dobrotliwego, Josepha Radetzky’ego – wskazuje czynniki, które zadecydowały o klęsce powstania węgierskiego – przedstawia okoliczności i skutki</p>	<p>– ocenia polityczne i społeczne skutki Wiosny Ludów w Europie.</p>
------------------------	---	---	---	---	--	---

			<p>monarchii habsburskiej (IX 1848 r.), wybuchu wiosny Ludów we Włoszech (III 1848 r.)</p> <p>– identyfikuje postacie: Ludwika Napoleona Bonaparte, Fryderyka Wilhelma IV, Franciszka Józefa, Wiktora Emanuela II</p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób czynniki ekonomiczne wpłynęły na wybuch Wiosny Ludów</p> <p>– omawia przyczyny wybuchu Wiosny Ludów we Francji</p> <p>– wymienia reformy polityczne i społeczne przeprowadzone we Francji w czasie Wiosny Ludów</p> <p>– omawia przyczyny wybuchu Wiosny</p>	<p>1848 r.), przejęcia władzy przez Franciszka Józefa (XII 1848 r.), bitwy pod Custozą (VII 1848 r.), bitwy pod Novarą (III 1849 r.)</p> <p>– identyfikuje postacie: Lajosa Kossutha, Sándora Petöfiiego, Iwana Paskiewicza, Karola Alberta, Piusa IX</p> <p>– wskazuje na mapie kraje w których doszło do interwencji sił kontrrewolucyjnych</p> <p>– przedstawia proces narastania konfliktów społecznych, narodowych i politycznych w Europie w I połowie XIX w.</p> <p>– omawia przebieg Wiosny Ludów we Francji</p> <p>– opisuje sposób, w</p>	<p>interwencji francuskiej we Włoszech</p> <p>– charakteryzuje kwestię narodową w monarchii habsburskiej w latach 1848–1849 r.</p>	
--	--	--	---	---	--	--

			<p>Ludów w krajach niemieckich i w monarchii habsburskiej – przedstawia bilans Wiosny Ludów.</p>	<p>jaki władzę we Francji przejął Ludwik Bonaparte – przedstawia okoliczności zwołania i znaczenie parlamentu frankfurckiego – charakteryzuje przebieg i skutki Wiosny Ludów w Prusach – przedstawia przebieg wydarzeń rewolucyjnych w Austrii i na Węgrzech – omawia skutki Wiosny Ludów w Austrii i na Węgrzech – charakteryzuje przebieg Wiosny Ludów w państwach włoskich.</p>		
<p>8. Rosja i Turcja w połowie XIX wieku</p>	<p>– Bałkany na początku XIX wieku – wojna Greków o niepodległość</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu: odwilż posewastopolska – zna daty wojny</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: dekabryści, panslawizm, samodziarżawie</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu: ziemstwa – zna daty: masakry na Chios (1822 r.), bitwy pod Navarino</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: władyka, filhellenowie – zna daty: powstania</p>	<p>– ocenia rolę antytureckiego powstania Aleksandra Ipsilantisa w</p>

	<p>– imperium carów „żandarmem Europy”</p> <p>– powstanie dekabrystów</p> <p>– wojna krymska</p> <p>– odwilż posewastopolska w Rosji</p>	<p>krymskiej (1853–1856 r.)</p> <p>– identyfikuje postacie: Aleksandra I, Aleksandra II, Aleksandra III</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego Rosję nazywano „żandarmem Europy”</p> <p>– opisuje przyczyny i skutki wojny krymskiej.</p>	<p>– zna daty: proklamowania niepodległości Grecji (1822 r.), powstania dekabrystów (1825 r.), oblężenia Sewastopola (1854–1855 r.), kongresu w Paryżu (1856 r.), reformy uwłaszczeniowej w Rosji (1861 r.)</p> <p>– identyfikuje postać Mikołaja I</p> <p>– omawia przyczyny i skutki powstania dekabrystów</p> <p>– charakteryzuje reformy wewnętrzne w Rosji w okresie odwilży posewastopolskiej</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego państwa Europy Zachodniej zdecydowały się na interwencję w spór rosyjsko-turecki.</p>	<p>(1827 r.), wojny rosyjsko-tureckiej (1828–1829 r.), bitwy pod Synopą (1853 r.), bitwy pod Bałakławą (1854 r.)</p> <p>– identyfikuje postacie: Iwana Dybicza, Konrada Rylejewa, Aleksandra Bestużewa</p> <p>– wskazuje na mapie tereny, na których toczyły się wojny rosyjsko-tureckie w XIX w.</p> <p>– podaje przykłady walki narodów bałkańskich o niezależność</p> <p>– omawia proces narastania greckich dążeń niepodległościowych</p> <p>– przedstawia przebieg i skutki walk Greków o niepodległość</p> <p>– opisuje przebieg</p>	<p>serbskiego przeciwko Turcji (1815 r.), nadania Serbii nieformalnej autonomii przez Turcję (1817 r.), konwencji akemańskiej (1826 r.), wyprawy Aleksandra Ipsilantisa do Mołdawii (1821 r.), zdobycia Missolungi przez Turków (1826 r.), zdobycia Adrianopola przez Rosjan (1829 r.), pokoju w Adrianopolu (1829 r.), traktatu londyńskiego (1830 r.), przejęcia władzy w Grecji przez Ottona Wittelsbacha (1832 r.), założenia Towarzystwa Południowego i Towarzystwa Północnego (1821 r.)</p>	<p>rozbudzeniu greckich dążeń niepodległościowych</p> <p>– ocenia politykę wewnętrzną Aleksandra I</p> <p>– ocenia reformy przeprowadzone w Rosji w okresie odwilży posewastopolskiej.</p>
--	--	--	---	--	---	--

				wojny krymskiej – wyjaśnia, dlaczego główne działania wojenne podczas wojny w latach 1853–1856 r. toczyły się na Półwyspie Krymskim.	– identyfikuje postacie: Miłosza Obrenovića, Aleksandra Ipsilantisa, Ottona Wittelsbacha, Pawła Pestela, Sergiusza Trubeckiego, Piotra Czaadajewa – przedstawia sytuację polityczną na Bałkanach na początku XIX w.	
POLACY W OKRESIE POWSTAŃ NARODOWYCH						
1. Ziemie polskie w latach 1815–1830	– sprawa polska na kongresie wiedeńskim – podział ziem polskich po kongresie wiedeńskim – Królestwo Polskie – ziemie polskie pod panowaniem Prus – Królestwo Galicji i Lodomerii	– wyjaśnia znaczenie terminu: <i>Kongresówka</i> – zna daty: powstania Królestwa Polskiego (1815 r.), nadania konstytucji Królestwu Polskiemu (XI 1815 r.) – identyfikuje postacie: Adama Jerzego Czartoryskiego, Aleksandra I	– wyjaśnia znaczenie terminu: <i>ziemie zabrane</i> – zna daty: powstania Wielkiego Księstwa Poznańskiego i rzeczypospolitej Krakowskiej (1815 r.), założenia Uniwersytetu Warszawskiego (1816 r.), założenia Uniwersytetu Lwowskiego (1817 r.)	– wyjaśnia znaczenie terminu: <i>regulacja</i> – zna daty: powołania sejmu prowincjonalnego w Wielkim Księstwie Poznańskim (1824 r.), utworzenia galicyjskiego sejmu stanowego (1817 r.), uchwalenia konstytucji Rzeczypospolitej Krakowskiej (1815 r.), powstania Banku Polskiego (1828 r.),	– zna daty: utworzenia Korpusu Litewskiego (1817 r.), zniesienia ceł pomiędzy Królestwem Polskim a Rosją (1822 r.), powstanie Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego (1825 r.), powstania Ziemstwa Kredytowego w Poznaniu (1821 r.) – wyjaśnia, dlaczego	– ocenia wpływ reform F. K. Druckiego- Lubeckiego na rozwój gospodarczy Królestwa Polskiego.

	<p>– Rzeczpospolita Krakowska – rozwój gospodarczy Królestwa Polskiego – gospodarka w zaborze pruskim i austriackim – kultura i oświata na ziemiach polskich w latach 1815–1830 r.</p>	<p>– wskazuje na mapie podział ziem polskich po kongresie wiedeńskim – wymienia decyzje kongresu wiedeńskiego w sprawie polskiej – przedstawia postanowienia konstytucji Królestwa Polskiego.</p>	<p>– identyfikuje postacie: Fryderyka Wilhelma III, Franciszka I Habsburga, Stanisława Staszica, Franciszka Ksawerego Druckiego-Lubeckiego, Joachima Lelewela – wskazuje na mapie ośrodki przemysłowe na ziemiach polskich pod zaborami – opisuje ustrój Królestwa Polskiego – przedstawia sytuację polityczną ziem polskich pod zaborem pruskim i austriackim po 1815 r. – wymienia ośrodki przemysłowe Królestwa Polskiego – przedstawia reformy F. K. Druckiego-</p>	<p>rozpoczęcia procesu uwłaszczenia w Królestwie Prus (1807 r.), zapoczątkowania procesu regulacji w Prusach (1816 r.), wprowadzenia ustawy o regulacji w Wielkim Księstwie Poznańskim (1823 r.), po-wstania Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Lwowie (1817 r.) – identyfikuje postacie: Józefa Zajączka, Antoniego Radziwiłła, Stanisława Wodzickiego, Izabeli Czartoryskiej, Józefa Maksymiliana Ossolińskiego, Stanisława Kostki Potockiego – przedstawia stosunek Rosji do sprawy polskiej po</p>	<p>Polakom zależało na przyłączeniu ziem zabranych do Królestwa Kongresowego – wyjaśnia, jakie znaczenie dla polskiej kultury miała działalność Józefa Maksymiliana Ossolińskiego – porównuje rozwój gospodarczy ziem polskich pod zaborami w I poł. XIX w.</p>	
--	---	---	--	--	---	--

			<p>Lubeckiego – charakteryzuje rozwój kultury polskiej w latach 1815–1830 r.</p>	<p>1813 r. – przedstawia sytuację ziem zabranych po 1815 r. – omawia sytuację polityczną w Rzeczypospolitej Krakowskiej – charakteryzuje rozwój gospodarczy Królestwa Polskiego, Rzeczypospolitej Krakowskiej oraz ziem zaboru pruskiego i austriackiego – opisuje rozwój oświaty na ziemiach polskich pod zaborami w latach 1815–1830 r. – wymienia placówki naukowe i akademickie działające na ziemiach polskich w pierwszej połowie XIX w.</p>		
2. Geneza powstania	– konstytucja a realna władza w	– wyjaśnia znaczenie terminu: <i>cenzura</i>	– wyjaśnia znaczenie terminu: <i>kaliszanie</i>	– zna daty: likwidacji jawności obrad	– porównuje zapisy konstytucyjne z	– ocenia stosunek wielkiego księcia

<p>listopadowego</p>	<p>Królestwie Polskim – legalna opozycja polityczna – początki działalności spiskowej – Wolnomularstw o Narodowe i Towarzystwo Patriotyczne – Królestwo Polskie w przededniu powstania</p>	<p><i>prasowa</i> – zna datę założenia Sprzysiężenia Podchorążych (1828 r.) – identyfikuje postacie: Adama Mickiewicza, Mikołaja I, Piotra Wysockiego – przedstawia sytuację polityczną w Królestwie Polskim w latach 1828–1830 r. – wyjaśnia, w jaki sposób car łamał konstytucję nadaną Królestwu Polskiemu.</p>	<p>– zna daty: założenia Wolnomularstwa Narodowego (1819 r.), powstania Towarzystwa Patriotycznego (1821 r.), koronacji Mikołaja I na króla Królestwa Polskiego (1829 r.) – identyfikuje postacie: Konstantego Romanowa, Waleriana Łukasińskiego – określa, jakie uprawnienia w zakresie władzy ustawodawczej i wykonawczej gwarantowała carowi i królowi konstytucja – wymienia przykłady legalnej i nielegalnej opozycji politycznej w Królestwie Polskim – omawia</p>	<p>sejmu w Królestwie Polskim (1825 r.), powołania Towarzystwa Filomatów (1817 r.), powstania Zgromadzenia Filaretów (1820 r.) – identyfikuje postacie: Nikołaja Nowosilcowa, Bonawentury i Wincentego Niemojowskich, Tomasza Zana, Seweryna Krzyżanowskiego – opisuje rzeczywistość polityczną Królestwa Polskiego w latach 1815–1830 r. – charakteryzuje działalność legalnej opozycji politycznej i jej skutki – przedstawia przyczyny powstania organizacji spiskowych pod</p>	<p>rzeczywistością polityczną Królestwa Polskiego – wymienia czynniki, które zadecydowały o tym, że armia Królestwa Polskiego była doborową formacją zbrojną.</p>	<p>Konstantego do Polaków – przedstawia i ocenia postawy Polaków wobec zaborcy rosyjskiego przed powstaniem listopadowym – ocenia wpływ księcia Konstantego i Nikołaja Nowosilcowa na życie polityczne Królestwa Polskiego w latach 20.XIX w. – ocenia, które z wydarzeń bezpośrednio wpłynęły na rozpoczęcie powstania listopadowego.</p>
----------------------	--	--	--	--	---	--

			najważniejsze postulaty kaliszan – wyjaśnia, dlaczego w Królestwie Polskim zaczęły powstawać organizacje konspiracyjne.	zaborem rosyjskim – charakteryzuje działalność Wolnomularstwa Narodowego i Towarzystwa Patriotycznego – omawia organizację armii Królestwa Polskiego.		
3. Powstanie listopadowe	– wybuch powstania – od prób porozumienia do detronizacji – wojna polsko-rosyjska – powstanie listopadowe na arenie międzynarodowej – walki na ziemiach zabranych – upadek powstania – czy powstanie listopadowe miało szanse	– wyjaśnia znaczenie terminu: <i>noc listopadowa</i> – zna daty: <i>nocy listopadowej</i> (29/30 XI 1830 r.), bitwy pod Grochowem (25 II 1831 r.), bitwy pod Ostrołęką (26 V 1831 r.) – identyfikuje postacie: Piotra Wysockiego, Adama Jerzego Czartoryskiego, Józefa Chłopickiego, Jana Skrzyneckiego, – przedstawia okoliczności, w jakich podjęto	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>belwederczycy, dyktator</i> – zna daty: zdobycia Arsenału (29/30 XI 1830 r.), uznania powstania listopadowego za narodowe przez sejm (18 XII 1830 r.), uchwalenia detronizacji Mikołaja I przez sejm (25 I 1831 r.), bitwy pod Stoczkiem (14 II 1831 r.), bitew pod Wawrem i Dębem Wielkim (31 III 1831 r.), bitwy pod	– zna daty: ukonstytuowania się Rządu Tymczasowego (3 XII 1830 r.), ogłoszenia się J. Chłopickiego dyktatorem powstania (5 XII 1830 r.), bitwy pod Dobrem (17 II 1831 r.), wybuchu powstania na Litwie (III 1831), ostatniego posiedzenia sejmu powstańczego (23 IX 1831 r.) – identyfikuje postacie: Józefa Zaliwskiego, Seweryna	– zna datę samosądów w Warszawie (VIII 1831 r.), – identyfikuje postacie: Ludwika Nabelaka, Antoniego Giełguda, Dezyderego Chłapowskiego, Klementyny Hoffmanowej – wyjaśnia, dlaczego powstańcy liczyli na interwencję Francji – opisuje przebieg działań powstańczych na ziemiach zabranych – wyjaśnia, co	– ocenia przygotowania spiskowców do wywołania powstania w Królestwie Polskim – ocenia decyzje sejmu powstańczego – ocenia, czy powstanie listopadowe miało szanse powodzenia.

	<p>powodzenia? – udział kobiet w powstaniu listopadowym</p>	<p>decyzję o wybuchu powstania listopadowego – wymienia najważniejsze bitwy powstania listopadowego.</p>	<p>Iganiai (10 IV 1831 r.), szturm wojsk rosyjskich na Warszawę (6–8 IX 1831 r.) – identyfikuje postacie: wielkiego księcia Konstantego, Ignacego Prądyńskiego, Iwana Paskiewicza, Jana Krukowieckiego, Józefa Sowińskiego, Emilii Plater – wskazuje na mapie tereny objęte działaniami powstańcymi – charakteryzuje działalność przywódców powstania od jego rozpoczęcia do wybuchu wojny z Rosją – przedstawia okoliczności upadku Warszawy – omawia</p>	<p>Goszczyńskiego, Ksawerego Druckiego- Lubeckiego, Juliana Ursyna Niemcewicza, Joachima Lelewela, Maurycyego Mochneckiego, Iwana Dybicza, Michała Radziwiłła, Henryka Dembińskiego, Józefa Dwernickiego, – omawia przebieg nocy listopadowej – wyjaśnia, dlaczego część działaczy politycznych i wojskowych rozpoczęła rokowania z carem – opisuje przebieg wojny polsko- rosyjskiej – omawia strategiczne plany dowódców armii polskiej w wojnie polsko-rosyjskiej</p>	<p>spowodowało wzrost zaangażowania patriotycznego wśród kobiet.</p>	
--	---	--	--	--	--	--

			okoliczności upadku powstania listopadowego.	– wyjaśnia, jakie znaczenie dla losów powstania listopadowego miał brak wiary w jego zwycięstwo wśród wyższych dowódców – omawia postawy głównych polityków polskich po wybuchu powstania listopadowego – wymienia błędy popełnione przez politycznych i wojskowych przywódców powstania listopadowego.		
4. Wielka Emigracja	– emigracja popowstaniowa – życie polityczne emigrantów – działania międzynarodowe Hotelu Lambert – pozostałe	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>zsyłka</i> , <i>Wielka Emigracja</i> – zna daty: powstania Hotelu Lambert (1831 r.), powstania Towarzystwa Demokratycznego Polskiego (1832 r.)	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>katorga</i> , <i>emisariusz</i> – zna daty: ogłoszenia <i>Małego Manifestu</i> TDP (1832 r.), ogłoszenia <i>Wielkiego Manifestu</i> TDP (1836 r.), powstania	– zna daty: ogłoszenia amnestii przez cara (XI 1831 r.), założenia Komitetu Narodowego Polskiego (XII 1831 r.), powstania Młodej Polski (1834 r.),	– zna daty: założenia Towarzystwa Literackiego Polskiego w Paryżu (1832 r.), założenia Biblioteki Polskiej w Paryżu (1839 r.), założenia Towarzystwa Pomocy Naukowej	– ocenia kulturotwórczą rolę Wielkiej Emigracji – ocenia rolę Wielkiej Emigracji w podtrzymywaniu myśli niepodległościowej.

	<p>ośrodki życia emigracyjnego – kultura polska na emigracji – emigracja po Wiośnie Ludów</p>	<p>– identyfikuje postacie: Adama Jerzego Czartoryskiego, Wiktora Heltmana, Tadeusza Krępowieckiego, Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego – wskazuje na mapie państwa, przez które wiodły główne szlaki emigrantów polskich po powstaniu listopadowym, – przedstawia zasięg i kierunki emigracji polskiej – wymienia obozy polityczne Wielkiej Emigracji i organizacje polityczne polskich emigrantów.</p>	<p>Gromad Ludu Polskiego (1835 r.), – identyfikuje postacie: Joachima Lelewela, Stanisława Worcella, Zygmunta Krasińskiego, Cypriana Kamila Norwida – wskazuje na mapie najważniejsze ośrodki Wielkiej Emigracji – omawia represje po powstaniu listopadowym – wyjaśnia, dlaczego emigrację popowstaniową określa się mianem Wielkiej Emigracji – charakteryzuje program polityczny obozu konserwatywnego i demokratycznego polskiej emigracji – charakteryzuje założenia</p>	<p>założenia Zjednoczenia Emigracji Polskiej (1837 r.) – identyfikuje postać Józefa Dwernickiego – opisuje warunki życia polskich zesłańców – omawia stosunek państw i narodów europejskich do polskich emigrantów – wyjaśnia, jakie znaczenie dla sprawy polskiej miała międzynarodowa działalność Hotelu Lambert – opisuje życie kulturalne Polaków przebywających na emigracji we Francji.</p>	<p>(1832 r.) – identyfikuje postać Tomasza Malinowskiego, – przedstawia założenia programowe i działalność organizacji węglarzy polskich – omawia losy polskich emigrantów po Wiośnie Ludów.</p>	
--	---	---	---	---	--	--

			programowe i działalność Gromad Ludu Polskiego.			
5. Ziemie polskie w latach 1831–1846	<ul style="list-style-type: none"> – ucisk popowstaniowy w Królestwie Polskim – likwidacja odrębności Królestwa Polskiego – międzynarodowe reperkusje powstania listopadowego – sytuacja na ziemiach zabranych i pod zaborem austriackim – początki pracy organicznej – konspiracja na ziemiach polskich – powstanie krakowskie 1846 r. – rabacja 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rusyfikacja, germanizacja, praca organiczna, rabacja galicyjska</i> – zna daty: wybuchu powstania krakowskiego (20/21 II 1846 r.), rabacji galicyjskiej (1846 r.) – identyfikuje postacie: Edwarda Dembowskiego, Jakuba Szeli – wymienia represje popowstaniowe w Królestwie Polskim – przedstawia przebieg i skutki powstania krakowskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>cytadela, Statut Organiczny, „noc paskiewiczowska”, gubernia</i> – zna daty: nadania Statutu Organicznego (1832 r.), „nocy paskiewiczowskiej” (1833–1856 r.), wkroczenia wojsk rosyjskich i austriackich do Krakowa (4 III 1846 r.) – identyfikuje postacie: Iwana Paskiewicza, Fryderyka Wilhelma IV, Karola Marcinkowskiego, Hipolita Cegielskiego, Szymona Konarskiego, Piotra 	<ul style="list-style-type: none"> – zna daty: umowy w Münchengrätz (1833 r.), założenia Zemsty Ludu (1832 r.), wprowadzenia stanu wojennego w Królestwie Polskim (1833 r.), wprowadzenia nauki j. rosyjskiego (1839 r.), przeprowadzenia zmian administracyjnych w Królestwie Polskim (1837 r.), zlikwidowania odrębności sędziowskiej Kongresówki (1841 r.), wprowadzenia rosyjskiego systemu monetarnego (1847 r.), utworzenia Konfederacji Powszechnej Narodu Polskiego (1837 r.), powołania Związku 	<ul style="list-style-type: none"> – zna daty: ogłoszenia encykliki papieża Grzegorza XVI <i>Cum primum</i> (1832 r.), założenia „Kasyna” w Gostyniu (1835 r.), powołania Towarzystwa Naukowej Pomocy (1841 r.), okupacji Rzeczypospolitej Krakowskiej przez wojska austriackie (1836–1841 r.) – identyfikuje postacie: Grzegorza XVI, Gustawa Potworowskiego, Leona Sapiehy, Henryka Kamieńskiego, Jana Alcyato – przedstawia międzynarodowe reperkusje powstania listopadowego 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia skuteczność pracy organicznej w staraniach o zachowanie polskości.

	galicyjska		<p>Ściegiennego – wskazuje na mapie obszar powstania krakowskiego, tereny objęte rabacją galicyjską – omawia politykę represji w Królestwie Polskim po powstaniu listopadowym – charakteryzuje początki pracy organicznej w zaborze pruskim – wyjaśnia przyczyny wybuchu powstania w Rzeczypospolitej Krakowskiej w 1846 r. – omawia przyczyny i skutki rabacji galicyjskiej.</p>	<p>Narodu Polskiego (1839 r.), założenia Związku Plebejuszy (1842 r.), ukonstituowania się Rządu Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej (22 II 1846 r.) – identyfikuje postacie: Józefa Zaliwskiego, Eduarda Flottwella, Dezyderego Chłapowskiego, Ludwika Mierostawskiego, Walentego Stefańskiego, Ludwika Gorzkowskiego, Jana Tyssowskiego, Aleksandra Grzegorzewskiego – omawia proces likwidacji odrębności Królestwa Polskiego po powstaniu listopadowym – przedstawi</p>	<p>– wyjaśnia, dlaczego partyzantka Zaliwskiego miała niewielkie szanse powodzenia.</p>	
--	------------	--	--	---	---	--

				represje powstaniowe na ziemiach zabranych – omawia proces ograniczania autonomii Wielkiego Księstwa Poznańskiego – opisuje działalność gospodarczą Polaków w zaborze austriackim – charakteryzuje działalność konspiracyjną na ziemiach polskich po powstaniu listopadowym – omawia program polityczno-społeczny Rządu Narodowego w powstaniu krakowskim – przedstawia zmiany w położeniu społeczeństwa w Królestwie Polskim po powstaniu listopadowym.		
6. Wiosna Ludów	– Wiosna Ludów	– zna daty:	– wyjaśnia znaczenie	– zna daty: ugody w	– zna daty:	– ocenia skuteczność

<p>i odwilż posewastopolska</p>	<p>w zaborze pruskim – powstanie wielkopolskie 1848 r. – działalność Polaków w Królestwie Pruskim, na Śląsku i Pomorzu po 1848 r. – Wiosna Ludów w zaborze austriackim – skutki Wiosny Ludów w Galicji – początki ukraińskiego ruchu narodowego – Polacy podczas europejskiej Wiosny Ludów – odwilż posewastopolska w Królestwie Polskim</p>	<p>zakończenia uwłaszczenia chłopów w Królestwie Pruskim (1850 r.), zniesienia pańszczyzny w Galicji (1848 r.), początku odwilży posewastopolskiej w Królestwie Polskim (1856 r.) – opisuje przejawy odwilży posewastopolskiej w Królestwie Polskim.</p>	<p>terminów: <i>serwituty</i>, <i>asymilacja</i> – zna daty: powołania Komitetu Narodowego w Poznaniu (1848 r.), kapitulacji Krakowa (IV 1848 r.) – identyfikuje postacie: Ludwika Mierostawskiego, Wilhelma I, Józefa Bema, Aleksandra II – omawia przebieg i skutki Wiosny Ludów w zaborze pruskim – omawia przebieg Wiosny Ludów z zaborze austriackim – przedstawia skutki Wiosny Ludów w Galicji.</p>	<p>Jarosławcu (IV 1848 r.), powstania wielkopolskiego (1848 r.), bitwy pod Miłosławiem (IV 1848 r.), założenia Ligi Polskiej (1848 r.) – identyfikuje postacie: Karla Wilhelma von Willisena, Franciszka Stadiona, Franciszka Józefa I, Agenora Gołuchowskiego, Henryka Dembińskiego, Andrzeja Zamoyskiego, Leopolda Kronenberga – wyjaśnia, czym różniło się powstanie wielkopolskie od poprzednich zrywów narodowych – przedstawia działalność Polaków w zaborze pruskim po Wiośnie Ludów</p>	<p>powstania Towarzystwa Przyjaciół Nauk (1857 r.), powołania Komitetu Narodowego i Gwardii Narodowej w Krakowie (1848 r.), powstania Rady Narodowej we Lwowie (1848 r.), zawiązania się Głównej Rady Ruskiej we Lwowie (V 1848 r.) – identyfikuje postacie: Floriana Ceynowy, Gustawa Potworowskiego, Leona Przyłuskiego, Józefa Lompy, Emanuela Smolki, Gustawa Gizewiusza, Wiktora Heltmana, Hryhoryja Jachymowycza, Franciszka Smolki, Wacława Zaleskiego, Wilhelma von Hammersteina,</p>	<p>działań gospodarczych i oświatowych w okresie odwilży posewastopolskiej dla sprawy polskiej.</p>
---------------------------------	--	--	--	---	---	---

				<p>– wyjaśnia, dlaczego wydarzenia Wiosny Ludów nie objęły Królestwa Polskiego</p> <p>– przedstawia udział Polaków w europejskiej Wiośnie Ludów</p> <p>– charakteryzuje proces asymilacji Żydów w Królestwie Polskim.</p>	<p>Aleksandra Bacha, Wojciecha Chrzanowskiego</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego niepowodzenia Wiosny Ludów zamknęło epokę zrywów narodowych w zaborze pruskim</p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób była podtrzymywana świadomość narodowa wśród Polaków żyjących na Pomorzu i Śląsku</p> <p>– omawia proces kształtowania się świadomości narodowej wśród Ukraińców.</p>	
7. Powstanie styczniowe	<p>– demonstracje patriotyczne i „polskie czasy”</p> <p>– próba kompromisu i przygotowania do powstania</p> <p>– wybuch powstania</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: „biali”, „czerwoni”, <i>branka</i></p> <p>– zna daty: przeprowadzenia branki (14/15 I 1863 r.), wybuchu powstania styczniowego (22/23</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rewolucja moralna, tajne państwo polskie, partia powstańcza</i></p> <p>– zna daty: utworzenia Dyrekcji Krajowej „białych” (XII 1861 r.),</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>millenerzy, żuawi śmierci</i></p> <p>– zna daty: powstania Towarzystwa Rolniczego (1858 r.), demonstracji w</p>	<p>– zna daty: powołania rządu K. Majewskiego (V 1863 r.), bitwy pod Opatowem (II 1864 r.), powstania zabajkalskiego (1866 r.)</p> <p>– identyfikuje</p>	<p>– ocenia, które z powstań narodowych – listopadowe czy styczniowe – miało większe szanse powodzenia.</p>

	<p>styczniowego – przebieg walk powstańczych – sprawa polska na arenie międzynarodowej – bilans zmagañ powstańczych – powstanie styczniowe na ziemiach zabranych</p>	<p>I 1863 r.), ukazu carskiego o uwłaszczeniu chłopów (III 1864 r.) – identyfikuje postacie: Aleksandra Wielopolskiego, Romualda Traugutta – przedstawia bezpośrednio przyczyny wybuchu powstania styczniowego – omawia bilans zmagañ powstania styczniowego.</p>	<p>ogłoszenia dekretów o reformie szkolnictwa, oczynszowaniu chłopów i równouprawnieniu Żydów (1862 r.), powołania Komitetu Centralnego Narodowego (1862 r.), ogłoszenia <i>Manifestu Tymczasowego Rządu Narodowego</i> (22 I 1863 r.), przejęcia dyktatury przez R. Traugutta (X 1863 r.) – identyfikuje postacie: Ludwika Mierosławskiego, Mariana Langiewicza, Aleksandra II, Ottona von Bismarcka – opisuje wybuch powstania styczniowego oraz kształtowanie się</p>	<p>Warszawie (II 1861 r.), rozwiązania Delegacji Miejskiej i Towarzystwa Rolniczego (1861 r.), wprowadzenia żałoby narodowej i stanu obłężenia w Królestwie Polskim (1861 r.), objęcia dyktatury przez L. Mierosławskiego (II 1863 r.), objęcia dyktatury przez M. Langiewicza (III 1863 r.), bitwy pod Małogoszczem (III 1863 r.), bitew pod Chrobrzem i Grochówkami (III 1863), konwencji Alvenslebena (II 1863 r.) – identyfikuje postacie: Edwarda Jürgensa, Zygmunta Sierakowskiego, Michaiła Górczakowa, Leopolda</p>	<p>postacie: Ignacego Chmieleńskiego, Karola Majewskiego, Józefa Hauke-Bosaka, Aleksandra Waszkowskiego – wyjaśnia, dlaczego władzom powstańczym zależało, aby powstanie objęło swoim zasięgiem ziemie zabrane – wskazuje różnice w programach politycznych środowisk patriotycznych w przededniu powstania styczniowego – omawia relacje między „białymi” i „czerwonymi” w przededniu powstania – charakteryzuje i porównuje siły walczące obu stron.</p>	
--	--	--	--	--	--	--

			<p>władz powstańczych – omawia cechy charakterystyczne walk powstańczych – przedstawia najważniejsze pośrednie i bezpośrednie przyczyny wybuchu powstania styczniowego.</p>	<p>Kronenberga, Jarosława Dąbrowskiego, Fiodora Berga, Stanisława Brzóska, Piusa IX, Michaiła Murawjowa – wskazuje na mapie tereny najważniejszych starć podczas powstania styczniowego – omawia postawy Polaków wobec zaborców po powstaniu listopadowym – przedstawia okoliczności narastania nastrojów powstańczych w Królestwie Polskim – wyjaśnia, jakie znaczenie miała żałoba narodowa ogłoszona w 1861 r. – przedstawia zmiany we władzach</p>	
--	--	--	---	--	--

				powstania styczniowego i ich skutki polityczne i militarne – omawia sprawę polską na arenie międzynarodowej w czasie powstania styczniowego.		
ŚWIAT W LATACH 1860–1914						
1. Stany Zjednoczone w drugiej połowie XIX wieku	– dualizm społeczno-ekonomiczny Stanów Zjednoczonych – problem niewolnictwa – wybuch wojny domowej – wojna secesyjna – skutki wojny secesyjnej – USA w drugiej połowie XIX wieku	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>secesja, Unia, Konfederacja, wojna totalna, izolacjonizm</i> – zna daty: wojny secesyjnej (1861–1865 r.) – identyfikuje postać Abrahama Lincolna – omawia różnice w podejściu do koncepcji ustrojowej między Północą a Południem – wyjaśnia, dlaczego wojnę secesyjną można uznać za wojnę totalną.	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>abolisjonizm, eksterminacja</i> – zna daty: wybrania Abrahama Lincolna na prezydenta (1860 r.), ogłoszenia secesji przez Karolinę Południową (XII 1860 r.), ataku na Fort Sumter (12 IV 1861 r.), ogłoszenia <i>Proklamacji emancypacyjnej</i> (IX 1862 r.), zniesienia niewolnictwa (1863 r.), bitwy pod Gettysburgiem (1-3	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>osadnictwo farmerskie, plantacja, jankesi, Ku-Klux-Klan</i> – zna daty: powstania Johna Browna (1859 r.), I bitwy nad Bull Run (VII 1861 r.), bitwy nad Antietam (IX 1862 r.), zdobycia Nowego Orleanu (V 1862 r.), uchwalenia <i>Ustawy o osadnictwie</i> (V 1862 r.), podpisania aktu bezwarunkowej kapitulacji w	– zna daty: kompromisu Missouri (1820 r.), sprawy Dreda Scotta (1847 r.), bitew pod Fredericksburgiem i Chancellorsville (1862 r.), zdobycia Vicksburga (1863 r.) – identyfikuje postacie: Dreda Scotta, Philipa Sheridana – porównuje armie stron walczących w wojnie secesyjnej – przedstawia wpływ wybitnych dowódców wojskowych na losy	– ocenia sposób rozwiązania problemu niewolnictwa w czasie wojny secesyjnej i jego społeczne skutki.

			<p>VII 1863 r.), zabójstwa prezydenta Lincolna (14 IV 1865 r.) – identyfikuje postacie: Roberta F. Lee, Ulyssesa S. Granta – przedstawia różnice w rozwoju gospodarczym i społecznym USA – omawia skutki wojny secesyjnej – wymienia czynniki umożliwiające stały wzrost wartości produkcji gospodarczej USA.</p>	<p>Appomattox (9 IV 1865 r.) – identyfikuje postacie: Johna Browna, Jeffersona Davisa, Williama T. Shermana – wyjaśnia, na czym polegał dualizm w rozwoju społeczno- ekonomicznym Stanów Zjednoczonych – charakteryzuje problem niewolnictwa w USA przed wybuchem wojny secesyjnej – przedstawia okoliczności wybuchu wojny secesyjnej – omawia przebieg działań zbrojnych w czasie wojny secesyjnej – przedstawia rozwój gospodarczy USA po wojnie secesyjnej.</p>	<p>wojny secesyjnej – wymienia czynniki, które zadecydowały o porażce wojsk Konfederacji w starciu z Unią.</p>	
--	--	--	---	---	--	--

<p>2. Zjednoczenie Włoch</p>	<p>– różne koncepcje zjednoczenia Włoch – polityka Camillo Cavoura wobec Francji – polityka zagraniczna II Cesarstwa Francuskiego – wojna z Austrią – zjednoczenie kraju – powstanie Królestwa Włoch</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu: <i>Czerwony Krzyż</i> – zna daty: „wyprawy tysiąca” (V 1860 r.), wojny z Austrią (1866 r.), zjednoczenia Włoch (1871 r.) – identyfikuje postacie: Giuseppe Garibaldi, Wiktora Emanuela II, Camillo Cavoura – wymienia etapy jednoczenia Włoch.</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>risorgimento</i>, „<i>wyprawa tysiąca</i>” – zna daty: bitew pod Magentą i Solferino (VI 1859 r.), powstania Czerwonego Krzyża (1863 r.), bitwy pod Custozzą (VI 1866 r.) – identyfikuje postacie: Giuseppe Mazziniego, Napoleona III – przedstawia okoliczności powstania Czerwonego Krzyża – opisuje etapy jednoczenia Włoch – wymienia główne wydarzenia polityczne w Europie, które wpłynęły na zjednoczenie Włoch.</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu: „<i>czerwone koszule</i>” – zna daty: rozejmu w Villafranca di Verona (1859 r.), plebiscytu w środkowych Włoszech (1860 r.), zajęcia Królestwa Obojga Sycylii przez Garibaldi (X 1860), koronacji Wiktora Emanuela II na króla Włoch (III 1861 r.), pokoju w Wiedniu (1866 r.), przyłączenia Rzymu do Królestwa Włoch (1870 r.) – identyfikuje postacie: Jeana-Henri’ego Dunanta, Franciszka Józefa I, Piusa IX – wskazuje na mapie etapy jednoczenia Włoch – przedstawia różne koncepcje</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu: <i>bersalierzy</i> – zna daty: zamachu terrorystycznego na Napoleona III (1858 r.), układu francuski-sardyńskiego w Plombières-les-Bains (1858 r.), interwencji francuskiej w Meksyku (1861-1863 r.), ultimatum austriackiego wobec Królestwa Sardynii (1859 r.) – charakteryzuje politykę zagraniczną Francji za czasów II Cesarstwa i jej skutki – omawia różnice w rozwoju gospodarczym Włoch.</p>	<p>– przedstawia i ocenia sytuację Państwa Kościelnego w kontekście powstania Królestwa Włoch.</p>
------------------------------	--	---	--	--	--	--

				<p>jednoczenia Włoch – opisuje stosunki Królestwa Sardynii z Francją i ich wpływ na proces jednoczenia Włoch – przedstawia przebieg i skutki wojny Królestwa Sardynii z Austrią – wyjaśnia, dlaczego Pius IX ogłosił się „więźniem Watykanu” – omawia politykę Włoch po zjednoczeniu.</p>		
<p>3. Zjednoczenie Niemiec i powstanie Austro-Węgier</p>	<p>– koncepcje zjednoczenia Niemiec – wojny z Danią i Austrią – wojna francusko-pruska – powstanie II Rzeszy – powstanie dualistycznej monarchii</p>	<p>– zna daty: wojny prusko-duńskiej (1864 r.), wojny prusko-austriackiej (1866 r.), wojny francusko-pruskiej (1870-1871 r.), proklamowania II Rzeszy Niemieckiej (18 I 1871 r.) – identyfikuje postać: Ottona von Bismarcka</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Związek Północnoniemiecki</i>, „<i>żelazny kanclerz</i>” – zna daty: objęcia stanowiska premiera rządu pruskiego przez O. von Bismarcka (1862 r.), bitwy pod Sadową (VII 1866 r.), utworzenia Związku Północnoniemieckiego</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu: <i>depesza emska</i> – zna daty: układu prusko-francuskiego (1865 r.), sojuszu prusko-sardyńskiego (1866 r.), pokoju w Pradze (VIII 1866 r.), nadania konstytucji części austriackiej monarchii</p>	<p>– zna daty: podpisania rozejmu w wojnie francusko-pruskiej (I 1871 r.), ery Bacha (1849–1859 r.), dyplomu październikowego (1860 r.), patentu ludowego (1861 r.) – identyfikuje postacie: Leopolda Hohenzollerna, Aleksandra von</p>	<p>– ocenia politykę O. von Bismarcka i jego wpływ na stosunki międzynarodowe.</p>

	austro-węgierskiej	<p>– przedstawia rolę Prus w jednoczeniu państw niemieckich</p> <p>– wyjaśnia, jakie znaczenie dla Europy miało powstanie cesarstwa niemieckiego.</p>	<p>o (1867 r.), bitwy pod Sedanem (IX 1870 r.), zdobycia Metz (X 1870 r.), pokoju we Frankfurcie nad Menem (V 1871 r.), powstania dualistycznej monarchii austro-węgierskiej (1867 r.)</p> <p>– identyfikuje postacie: Wilhelma I Hohenzollerna, Franciszka Józefa I, Napoleona III</p> <p>– charakteryzuje politykę Ottona von Bismarcka</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegał pruski militarizm</p> <p>– przedstawia okoliczności proklamowania II Rzeszy Niemieckiej.</p>	<p>habsburskiej (1867 r.)</p> <p>– identyfikuje postacie: Helmutha von Moltke, Agenora Romualda Gołuchowskiego</p> <p>– wskazuje na mapie etapy jednoczenia Niemiec</p> <p>– omawia koncepcje jednoczenia Niemiec</p> <p>– przedstawia przyczyny, przebieg i skutki wojny prusko-duńskiej</p> <p>– przedstawia przyczyny, przebieg i skutki wojny prusko-austriackiej</p> <p>– omawia przyczyny, przebieg i skutki wojny francusko-pruskiej</p> <p>– przedstawia przyczyny i skutki powstania dualistycznej monarchii austrowęgierskiej.</p>	<p>Bacha, Gyuly Andrassy’ego</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegała przewaga armii pruskiej nad wojskami innych krajów europejskich</p> <p>– omawia strukturę narodowościową Austro-Węgier.</p>	
--	--------------------	---	---	--	--	--

<p>4. Kolonializm</p>	<ul style="list-style-type: none"> – nowa fala kolonializmu – kolonizacja Afryki – konflikty kolonialne w Afryce – posiadłości europejskie w Azji – potęga imperium brytyjskiego – walki o wpływy w Chinach – światowe szlaki handlowe 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>kolonializm, Pax Britannica</i> – zna czas dominacji <i>Pax Britannica</i> (1856–1914 r.) – identyfikuje postać Wiktorii I – omawia przyczyny ekspansji kolonialnej mocarstw europejskich w XIX w. – wyjaśnia, dlaczego Wielką Brytanię nazywano „imperium, nad którym nie zachodzi słońce”. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu: <i>dominium</i> – zna daty: powstania sipajów (1857–1859 r.), I wojny opiumowej (1839–1842 r.), powstania tajpingów (1851–1864 r.), II wojny opiumowej (1856–1860 r.), budowy Kanału Sueskiego (1859–1869 r.) – identyfikuje postacie: Cecila Johna Rhodesa, Ferdinanda de Lessepsa – wymienia przyczyny kolonizacji Afryki – omawia walkę państw europejskich o wpływy w Chinach – wyjaśnia, jakie znaczenie miała budowa kanałów łączących morza i oceany. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>mahdi, Burowie</i> – zna daty: przekształcenia Egiptu w protektorat brytyjski (1882 r.), rozpoczęcia podboju Algierii przez Francję (1830 r.), zajęcia Tunezji przez Francuzów (1881 r.), powstania Mahdiego w Sudanie (1881–1898 r.), traktatu w Nankinie (1842 r.), budowy Kanału Kilońskiego (1887–1895 r.), budowy Kanału Panamskiego (1881–1914 r.), uzyskania statusu dominium przez Kanadę (1867 r.) i Australię (1901 r.) – identyfikuje postacie: Henry’ego Mortona Stanleya, Davida 	<ul style="list-style-type: none"> – zna daty: bitwy pod Aduą (1896 r.), bitwy pod Isandlwaną (1878 r.), rozwiązania Kompanii Wschodnioindyjskiej (1858 r.) – przedstawia przykłady walki mieszkańców Afryki z Europejskimi kolonizatorami – tłumaczy, dlaczego niektóre zamorskie kraje takie jak Kanada i Australia uzyskały status dominium – wyjaśnia, dlaczego Brytyjczycy nie chcieli pogodzić się z istnieniem niezależnych republik burskich – uzasadnia, dlaczego działania europejskich mocarstw w Azji różniły się od ich 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia politykę kolonialną Wielkiej Brytanii.
-----------------------	---	--	---	---	---	---

				<p>Livingstone’a, Muhammada Ahmada (Mahdiego)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie posiadłości kolonialne państw europejskich w XIX w. – omawia proces kolonizacji Afryki – przedstawia proces kolonizacji Azji – opisuje strategię, jaką przyświecała Brytyjczykom przy zajmowaniu kolejnych kolonii – wymienia przyczyny wybuchu w Indiach powstania przeciwko Brytyjczykom w 1857 r. – opisuje etapy powstawania brytyjskiego imperium kolonialnego. 	postępowania w koloniach afrykańskich.	
5. Nowy podział	– Europa pod	– wyjaśnia znaczenie	– wyjaśnia znaczenie	– wyjaśnia znaczenie	– wyjaśnia znaczenie	– ocenia wpływ

<p>polityczny świata</p>	<p>koniec XIX w. – wojna rosyjsko-turecka – kongres berliński – Stany Zjednoczone na przełomie wieków – Japonia – mocarstwo azjatyckie – wojny burskie – wojna rosyjsko-japońska</p>	<p>terminów: <i>militaryzm, polityka otwartych drzwi</i> – zna daty: kongresu berlińskiego (VI–VII 1878 r.), wojny rosyjsko-japońskiej (1904–1905 r.) – identyfikuje postacie: Wiktorii I, Mikołaja II – przedstawia polityczną rolę państw europejskich pod koniec XIX w. – wymienia konsekwencje rywalizacji mocarstw na Dalekim Wschodzie.</p>	<p>terminów: „<i>sojusz trzech cesarzy</i>”, <i>szogun, epoka Meiji, obóz koncentracyjny</i> – zna daty: „sojuszu trzech cesarzy” (1873 r.), epoki Meiji (1868–1912 r.), I wojny burskiej (1880–1881 r.), II wojny burskiej (1899–1902 r.), powstania bokserów w Chinach (1899–1901 r.) – identyfikuje postacie: Aleksandra II, Ottona von Bismarcka, Mutsuhito, Cecila Johna Rhodesa – wskazuje na mapie kierunki ekspansji Japonii – omawia przyczyny i skutki modernizacji Japonii w II połowie XIX w. – przedstawia przyczyny i skutki</p>	<p>terminu: <i>dyplomacja dolarowa</i> – zna daty: wojny rosyjsko-tureckiej (1877–1878 r.), pokoju w San Stefano (III 1878 r.), uzupełnienia doktryny Monroe’a (1904 r.), powstania Związku Afryki Południowej (1910 r.), bitwy pod Mukdenem (II–III 1905 r.), bitwy pod Cuszimą (V 1905 r.), traktatu pokojowego w Portsmouth (IX 1905 r.), aneksji Korei przez Japonię (1910 r.) – identyfikuje postacie: Benjamina Disraeliego, Theodora Roosevelta, Paula Krugera – wskazuje na mapie tereny będące strefą wpływów brytyjskich</p>	<p>terminu: <i>nawalizm</i> – zna daty: antytureckiego powstania w Hercegowinie (1875 r.), Bułgarii, Serbii i Czarnogórze (1876 r.), tajnej konwencji Rosji i Austro-Węgier (1877 r.), oblężenia Plewny (1878 r.), bitwy pod Płowdiwem (I 1878 r.), wojny amerykańsko-hispańskiej (1898 r.), konferencji pokojowej w Paryżu (1898 r.), sojuszu brytyjsko-japońskiego (1902 r.), zdobycia Port Artur (I 1905 r.) – identyfikuje postać Alfreda Thayera Mahana – omawia przyczyny, przebieg i skutki wojny rosyjsko-tureckiej w latach</p>	<p>kongresu berlińskiego na ład międzynarodowy – ocenia politykę Brytyjczyków wobec Burów.</p>
--------------------------	--	--	---	---	---	---

			<p>wojen burskich – omawia przyczyny i skutki powstania bokserów w Chinach – przedstawia przyczyny i skutki wojny rosyjsko-japońskiej.</p>	<p>na Dalekim Wschodzie – omawia politykę zagraniczną Stanów Zjednoczonych w II połowie XIX w. – wyjaśnia, na czym polegała polityka dolarowa USA – wyjaśnia, jakie były skutki przełamania izolacji Japonii – przedstawia przebieg wojny rosyjsko-japońskiej – charakteryzuje politykę nowych mocarstw światowych – Stanów Zjednoczonych i Japonii.</p>	<p>1877–1878 r. – wyjaśnia, czym różniły się decyzje kongresu berlińskiego od tych, które zapadły w 1815 r. w Wiedniu – wyjaśnia, jaki wpływ na politykę międzynarodową miał konflikt między Koroną Brytyjską a Burami w Afryce.</p>	
6. Epoka węgla i stali	<p>– przemiany w rolnictwie – rozwój nauk przyrodniczych – rozwój przemysłu – zmiany w</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>plodozmian, asymilacja</i> – zna daty: ogłoszenia teorii doboru naturalnego</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>melioracja, teoria ewolucji</i> – zna daty: skonstruowania lampy naftowej</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu: <i>melting pot</i> – zna daty: odkrycia promieniotwórczości (1896 r.), odkrycia polonu i radu (1898 r.), uruchomienia</p>	<p>– zna daty: odkrycia J. Daltona (1808 r.), teorii elektromagnetyzmu (1820 r.), odkrycia praw oporu elektrycznego (1826</p>	<p>– ocenia wpływ przemian cywilizacyjnych XIX w. na standard życia społeczeństwa europejskiego.</p>

	<p>transporcie i komunikacji – era elektryczności – rozwój telekomunikacji – stare i nowe potęgi gospodarcze – migracje</p>	<p>i ewolucyjnej genezy gatunków (1859 r.), skonstruowania telefonu (1876 r.), udoskonalenia żarówki (1880 r.) – identyfikuje postacie: Charlesa Darwina, Marii Skłodowskiej-Curie, Thomasa Edisona, Grahama Bella, Alfreda Nobla – wyjaśnia, jakie znaczenie miała teoria ewolucji ogłoszona przez Ch. Darwina – wyjaśnia, dlaczego wiek XIX określa się mianem „wieku węgla i stali”.</p>	<p>(1853 r.), opracowania układu okresowego pierwiastków (1869 r.), skonstruowania turbiny parowej (1884 r.), wynalezienia czterosuwowego silnika spalinowego (1876 r.), pierwszego udanego lotu samolotem (1903 r.), ustanowienia Nagrody Nobla (1901 r.) – identyfikuje postacie: Dymitra Mendelejewa, Ignacego Łukasiewicza, Gottlieba Daimlera, Karla Benz, Rudolfa Diesla, Wilbura i Orville’a Wrightów, Guglielma Marconiego – przedstawia założenia teorii ewolucji Ch. Darwina</p>	<p>pierwszej elektrowni miejskiej w Nowym Jorku (1882 r.), opatentowania radiostacji (1896 r.), pierwszej publicznej transmisji radiowej (1909 r.), opatentowania dynamitu (1867 r.) – identyfikuje postacie: Karola Olszewskiego, Zygmunta Wróblewskiego, Johna Daltona, Georga Ohma, Michaela Faradaya, Antoine’a Henriego Becquerela, Wernera von Siemensa – wskazuje na mapie główne kierunki migracji Europejczyków na przełomie XIX i XX w. – omawia przemiany w rolnictwie w II</p>	<p>r.), wynalezienia aluminium (1827 r.) – identyfikuje postacie: Jönsa Jacoba Berzeliusa, Humphry’a Davy’ego, Pierre’a Curie, Hansa Christiana Orsteda, Rudolfa Virchowa, Charlesa Parsonsa, Étienne’a Lenoira, Nikolausa Otto – przedstawia przyczyny nierównomiernego rozwoju rolnictwa w II połowie XIX w. – omawia przemiany w dziedzinie produkcji stali i surówki żelaza – omawia przemiany w przemyśle chemicznym.</p>	
--	---	--	--	---	--	--

			<ul style="list-style-type: none"> – wymienia cechy charakterystyczne ery elektryczności – wyjaśnia, jakie znaczenie miał rozwój telekomunikacji – wymienia państwa, które pełniły rolę potęg gospodarczych w II połowie XIX w. 	<ul style="list-style-type: none"> połowie XIX w. – wymienia najważniejsze wynalazki w dziedzinie chemii, fizyki i nauk biologicznych – przedstawia przyczyny coraz większej popularności nowych środków transportu na początku XX w. – omawia zmiany w transporcie i komunikacji – charakteryzuje zjawisko migracji w II połowie XIX w. 		
7. Przemiany ustrojowe i nowe ideologie	<ul style="list-style-type: none"> – upowszechnienie się systemów demokratycznych – rozwój partii politycznych i podział ideologiczny systemów 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>demokratyzacja, partia polityczna, komunizm, pluralizm, nacjonalizacja, nacjonalizm, antysemityzm</i> – identyfikuje postać 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>anarchizm, proletariusze, laicyzacja, socjaldemokracja, bolszewicy, społeczna nauka Kościoła, chadecja, syjonizm, szowinizm</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wigowie, torysi, syndykalizm, komunistów, rewizjonizm, reformizm, mienszewicy</i> – zna daty: założenia I Międzynarodówki 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu: <i>darwinizm społeczny</i> – zna daty: powstania Partii Pracy (1900 r.), powołania Komitetu Centralnego Gwardii Narodowej (III 1871 r.), wyborów do 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia wpływ nowych ruchów i partii politycznych na proces demokratyzacji państw europejskich.

	<ul style="list-style-type: none"> partyjnych – anarchiści i syndykaliści – I Międzynarodówka – Komuna Paryska – socjaldemokracja i komunizm – chrześcijańska demokracja – nacjonalizm – syjonizm 	<p>Karola Marksa</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, na czym polegała demokratyzacja życia politycznego – przedstawia okoliczności narodzin i skutki nacjonalizmu. 	<ul style="list-style-type: none"> – zna daty: wprowadzenia powszechnego prawa dla mężczyzn we Francji (1848 r.), uzyskania praw wyborczych przez kobiety w Nowej Zelandii (1893 r.), Komuny Paryskiej (III–V 1871 r.), utworzenia II Międzynarodówki (1889 r.), ogłoszenia encykliki <i>Rerum novarum</i> przez Leona XIII (1891 r.) – identyfikuje postacie: Michaiła Bakunina, Piotra Kropotkina, Eduarda Bernsteina, Leona XIII, – omawia kierunki rozwoju partii politycznych w Europie – wyjaśnia, jakie możliwości dawało robotnikom 	<ul style="list-style-type: none"> (1864 r.), szturm wersalczyków na Paryż (V 1871 r.), I Światowego Kongresu Syjonistycznego (1897 r.) – identyfikuje postacie: Georgesę Sorela, Jeana Blanca, Louisa Blanqui, Pierre’a Proudhona, Jarosława Dąbrowskiego, Walerego Wróblewskiego, Theodora Herzla – przedstawia systemy wyborcze w państwach europejskich – opisuje system partyjny Wielkiej Brytanii – przedstawia założenia programowe anarchistów, syndykalistów, socjalistów i 	<p>Komuny Paryża (III 1871 r.)</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postacie: Fernanda Pelloutiera, Louisa Adolphe’a Thiersa, Floriana Trawińskiego, Karla Kautsky’ego, Alexandre’a Milleranda, Lwa Martowa – wyjaśnia, dlaczego działania anarchistów cieszyły się uznaniem rewolucjonistów – tłumaczy, dlaczego Polacy chętnie wstępowali w szeregi rewolucjonistów – wyjaśnia, dlaczego Leona XIII nazywano „papieżem robotników”. 	
--	---	---	---	---	--	--

			<p>powstanie partii socjalistycznych</p> <p>– przedstawia narodziny i założenia programowe chrześcijańskiej demokracji</p> <p>– przedstawia okoliczności wybuchu i skutki Komuny Paryskiej.</p>	<p>socjaldemokratów</p> <p>– omawia okoliczności zwołania I i II Międzynarodówki</p> <p>– przedstawia przebieg Komuny Paryskiej</p> <p>– omawia przyczyny i skutki rozłamu w ruchu socjalistycznym w II połowie XIX w.</p> <p>– omawia przyczyny powstania ruchu syjonistycznego.</p>		
8. Piękna epoka	<p>– rozwój cywilizacyjny i zmiany w życiu codziennym</p> <p>– zmiany w miastach</p> <p>– rozwój medycyny i higieny</p> <p>– emancypacja kobiet</p> <p>– upowszechnienie oświaty</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>emancypacja, realizm, naturalizm, impresjonizm, symbolizm, secesja, kultura masowa</i></p> <p>– identyfikuje postacie: Ludwika Pasteura, Wilhelma Röntgena, Fryderyka Nietzschego, Honoré de Balzaca, Aleksandra Dumasa,</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>sufrażystki, eklektyzm</i></p> <p>– zna daty: wynalezienia lampy rentgenowskiej (1895 r.), skonstruowania kinematografu (1895 r.)</p> <p>– identyfikuje postacie: Florence Nightingale, Lwa</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>mikrobiologia, antyseptyka, postimpresjonizm, akademizm, historyzm</i></p> <p>– zna daty: wybudowania wieży Eifla (1889 r.), pierwszej nowożytnej olimpiady w Atenach (1896 r.)</p>	<p>– identyfikuje postacie: Ignaza Semmelweisa, Josepha Listera, Paula Bergera, Paula Ehrlicha, Paula Verlaine’a, Arthura Rimbauda, Gustave’a Courbeta, Jeana-Françoisa Milleta, Gustave’a Moreau, Arnolda Böcklina, Gustava Klimta</p>	<p>– ocenia wpływ rozwoju medycyny i higieny na poprawę jakości i długości życia</p> <p>– ocenia siłę oddziaływania popkultury i sportu masowego na życie społeczeństw.</p>

	<p>– rozwój czytelnictwa i literatury</p> <p>– malarstwo i architektura przełomu wieków</p> <p>– kultura masowa i upowszechnienie sportu</p>	<p>Juliusza Verne’a, Claude’a Moneta, Vincenta van Gogha</p> <p>– wymienia zmiany wprowadzane w miastach na przełomie XIX i XX w., które wpłynęły na poprawę życia ich mieszkańców</p> <p>– przedstawia cechy charakterystyczne kultury masowej</p> <p>– omawia znaczenie oświaty i nauki dla postępu cywilizacyjnego.</p>	<p>Tołstoja, Auguste’a Comte’a, Gustave’a Eiffella, Auguste’a i Louisa Lumière</p> <p>– omawia przemiany w życiu codziennym społeczeństwa w II połowie XIX w.</p> <p>– wyjaśnia, jakie znaczenie miało wprowadzenie pod koniec XIX w. powszechnej edukacji</p> <p>– omawia rolę kina i sportu w upowszechnieniu kultury masowej</p> <p>– przedstawia główne postulaty ruchu emancypacyjnego na przełomie XIX i XX w.</p>	<p>– identyfikuje postacie: Charlesa Dickensa, Rudyarda Kiplinga, Josepha Conrada, Herberta Georga Wellsa, Marka Twaina, Jacka Londona, Fiodora Dostojewskiego, Antona Czechowa, Henriego Bergsona, Arthura Schopenhauera, Gustave’a Flauberta, Émile’a Zoli, Marcela Prousta, Pierre’a-Auguste’a Renoira, Edgara Degasa, Paula Cézanne’a, Paula Gauguina, Antonia Gaudi, Pierre’a de Coubertina</p> <p>– przedstawia rozwój medycyny i higieny</p> <p>– omawia przyczyny narodzin ruchu emancypacyjnego i jego skutki</p>	<p>– przedstawia przykłady dzieł literackich, które weszły do kanonu literatury światowej II połowy XIX w.</p> <p>– przedstawia okoliczności odrodzenia się idei igrzysk olimpijskich</p> <p>– charakteryzuje główne prądy umysłowe II połowy XIX i początku XX w.</p>	
--	--	--	--	--	--	--

				<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia kierunki w rozwoju filozofii schyłku XIX w. – wymienia kierunki w rozwoju malarstwa europejskiego końca XIX w. – omawia cechy charakterystyczne malarstwa i architektury II połowy XIX i początków XX w. – opisuje przyczyny i charakter zmian w trybie życia mieszkańców wielkich miast. 		
ZIEMIE POLSKIE W LATACH 1864–1914						
1. Ziemie polskie po powstaniu styczniowym	<ul style="list-style-type: none"> – represje po upadku powstania styczniowego – prześladowania Kościoła katolickiego i unickiego 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu: <i>Kulturkampf</i> – zna daty: wprowadzenia j. rosyjskiego jako obowiązkowego w szkołach (1869 r.), ogłoszenia 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: „<i>noc apuchtinowska</i>”, <i>rugi pruskie</i> – zna daty: wprowadzenia j. rosyjskiego jako urzędowego w Królestwie Polskim 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>generał-gubernator</i>, <i>tajne komplety</i> – zna daty: powołania Komitetu Urządzącego (1864 r.), reformy administracyjnej w 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, w jakim celu Hakała podsyciała w społeczeństwie niemieckim antypolskie uprzedzenia – porównuje sytuację polskiej 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia postawy Polaków wobec polityki zaborców po powstaniu styczniowym – ocenia rolę Kościoła w walce z zaborcami – ocenia skuteczność

	<ul style="list-style-type: none"> – Kulturkampf w zaborze pruskim – Germanizacja – Hakata i ustawa kagańcowa – autonomia galicyjska – system polityczny Galicji w dobie autonomii 	<p><i>Kulturkampfu</i> (1871 r.), buntu dzieci we Wrześni (1901 r.), nadania autonomii Galicji (1867–1869 r.)</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia cechy charakterystyczne polityki rusyfikacji – przedstawia cechy charakterystyczne polityki germanizacji. 	<p>(1865), „nocy apuchtinowskiej” (1879–1897 r.), powstania Hakaty (1894 r.), uchwalenia tzw. ustawy kagańcowej (1908 r.), noweli osadniczej (1904 r.)</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postacie: Fiodora Berga, Aleksandra Apuchtina, Mieczysława Ledóchowskiego, Wilhelma I Hohenzollerna, Michała Drzymały, Agenora Romualda Gołuchowskiego – omawia represje po powstaniu styczniowym w Królestwie Polskim – charakteryzuje postawy Polaków wobec rusyfikacji i germanizacji – wyjaśnia, na czym polegała polityka 	<p>Królestwie Polskim (1866 r.), zebrania się Sejmu Krajowego w Galicji (1861 r.)</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postacie: Ferdinanda von Hansemanna, Hermanna Kennemanna, Heinricha von Tiedemanna – wyjaśnia, dlaczego władze carskie prześladowały Kościół katolicki na ziemiach polskich – omawia rolę Kościoła w walce z zaborcami – opisuje politykę zaborców w zaborze pruskim po powstaniu styczniowym – omawia działalność Hakaty – wyjaśnia, dlaczego władze niemieckie utrudniały Polakom stawianie nowych 	<p>ludności w Galicji od lat 60. XIX w. z położeniem Polaków w pozostałych dwóch zaborach.</p>	<p>polityki Kulturkampfu w walce z katolicyzmem i polskością.</p>
--	---	--	---	--	--	---

			<p>Kulturkampfu</p> <p>– opisuje zakres swobód politycznych i narodowych w Galicji w dobie autonomii.</p>	<p>budynków w gospodarstwach rolnych</p> <p>– przedstawia okoliczności nadania Galicji Autonomii</p> <p>– opisuje system polityczny Galicji w dobie autonomii.</p>		
<p>2. Przemiany społeczne i gospodarcze na ziemiach polskich</p>	<p>– pozytywizm warszawski</p> <p>– rozwój przemysłu na ziemiach polskich</p> <p>– przemiany na wsi</p> <p>– sytuacja Polaków w poszczególnych zaborach</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>pozytywizm, praca organiczna, praca u podstaw</i></p> <p>– zna daty: reform uwłaszczeniowych w zaborze pruskim (1823 r.), uwłaszczenia chłopów w zaborze austriackim (1848 r.) i rosyjskim (1864 r.)</p> <p>– identyfikuje postać Bolesława Prusa</p> <p>– omawia wpływ literatury pozytywistycznej na budowanie nowego społeczeństwa polskiego</p>	<p>– zna datę zorganizowania Uniwersytetu Latającego (1882 r.)</p> <p>– identyfikuje postacie: Piotra Wawrzyniaka, Aleksandra Świętochowskiego</p> <p>– przedstawia działania polskich pozytywistów i organiczników w zaborze pruskim, rosyjskim i austriackim</p> <p>– omawia przemiany na wsi polskiej w XIX w.</p> <p>– charakteryzuje położenie</p>	<p>– zna daty: powstania Muzeum Przemysłu i Rolnictwa w Warszawie (1875 r.), powołania tzw. kas Stefczyka (1890 r.)</p> <p>– identyfikuje postacie: Dezyderego Chłapowskiego, Franciszka Stefczyka</p> <p>– wskazuje na mapie obszary rozwoju przemysłu włókienniczego, górnictwa i rafinerii ropy naftowej</p> <p>– omawia uwarunkowania</p>	<p>– zna daty: powstania Związku Spółek Polskich (1871 r.), powołania Banku Spółek Zarobkowych (1885 r.)</p> <p>– przedstawia strukturę agrarną ziem polskich na przełomie XIX i XX w.</p> <p>– porównuje położenie Polaków na ziemiach polskich pod zaborami.</p>	<p>– ocenia społeczne i gospodarcze skutki pracy organicznej</p> <p>– ocenia wpływ pracy organicznej na kształtowanie się nowoczesnego narodu polskiego.</p>

		<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, jaki wpływ na rozwój przemysłu miało uwłaszczenie chłopów – przedstawia społeczne skutki przemian gospodarczych. 	<p>społeczeństwa polskiego pod zaborami</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia przyczyny emigracji Polaków w II połowie XIX i na początku XX w. – charakteryzuje główne założenia programu polskich pozytywistów. 	<p>rozwoju idei pozytywistycznych na ziemiach polskich po powstaniu styczniowym</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje rozwój gospodarczy ziem polskich pod zaborami – przedstawia rozwój przemysłu oraz działalności bankowej i giełdowej w zaborze rosyjskim – omawia rozwój przemysłu w zaborze pruskim – przedstawia rozwój przemysłu i działalności bankowej w zaborze austriackim. 		
3. Nowe nurty polityczne	<ul style="list-style-type: none"> – powstanie partii masowych – początki ruchu socjalistycznego – socjalizm niepodległościowych 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu: <i>program polityczny</i> – zna daty: założenia Socjalno-Rewolucyjnej Partii „Proletariat” (1882 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>statut, endecja</i> – zna daty: powstania Socjaldemokracji Królestwa Polskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – zna daty: zamachu na cara Aleksandra II (1881 r.), utworzenia II Proletariatu (1888 r.), utworzenia Związku Zagranicznego 	<ul style="list-style-type: none"> – zna daty: powstania Stowarzyszenia Socjalistycznego „Lud Polski” (1881 r.), powołania Towarzystwa 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia działalność polityczną partii działających na ziemiach polskich pod zaborami.

	<p>– socjaliści w Galicji i zaborze pruskim – ruch narodowy – ruch ludowy</p>	<p>r.), powstania Socjaldemokracji Królestwa Polskiego i Litwy (1900 r.), założenia Polskiej Partii Socjalistycznej (1893 r.), powstania Stronnictwa Narodowo-Demokratycznego (1897 r.), powstania Polskiego Stronnictwa Ludowego (1903 r.) – identyfikuje postacie: Ludwika Waryńskiego, Róży Luksemburg, Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Wincentego Witosa – przedstawia czynniki, które sprzyjały tworzeniu się masowych partii politycznych – omawia kwestię niepodległości Polski w programach partii</p>	<p>(1893 r.), założenia Polskiej Partii Socjalno-Demokratycznej (1897 r.), założenia Ligi Polskiej (1887 r.), powstania Ligi Narodowej (1893 r.), powstania Stronnictwa Ludowego (1895 r.) – identyfikuje postacie: Bolesława Limanowskiego, Zygmunta Balickiego, Ignacego Daszyńskiego, Stanisława Stojalowskiego, Bolesława Wystoucha – wymienia główne partie polityczne należące do nurtu socjalistycznego i przedstawia ich założenia programowe – wymienia</p>	<p>Socjalistów Polskich (1892 r.), założenia III Proletariatu (1900 r.), rozłamu w PSL (1913 r.) – identyfikuje postacie: Ludwika Kulczyckiego, Juliana Marchlewskiego, Adolfa Warskiego, Feliksa Dzierżyńskiego, Zygmunta Miłkowskiego, Jana Stapińskiego, Jakuba Bojki – omawia przyczyny narodzin ruchu socjalistycznego na ziemiach polskich – charakteryzuje postulaty ruchu socjalistycznego – wyjaśnia, co decydowało o popularności partii socjalistycznych w poszczególnych</p>	<p>Oświaty Narodowej (1899 r.) – identyfikuje postacie: Ignacego Hryniewieckiego, Bolesława Drobnera, Jana Ludwika Popławskiego – przedstawia i porównuje najważniejsze cele działalności PPS i SDKPiL – określa strategię walki o niepodległość obraną przez ruch narodowo-demokratyczny.</p>	
--	---	--	--	--	--	--

		socjalistycznych.	organizacje i partie polityczne należące do nurtu narodowego i przedstawia ich założenia programowe – wymienia główne partie polityczne należące do nurtu ludowego i przedstawia ich założenia programowe.	regionach – przedstawia podziały w polskim ruchu socjalistycznym – omawia przyczyny narodzin ruchu ludowego na ziemiach polskich - przedstawia podziały w polskim ruchu narodowym i ludowym.		
4. Rewolucja 1905 roku	– wybuch rewolucji w Rosji – Polacy wobec rosyjskiej rewolucji – rewolucja na ziemiach polskich – polityka władz carskich – skutki rewolucji – zmiany na polskiej scenie politycznej	– wyjaśnia znaczenie terminu: <i>krwawa niedziela</i> – zna datę krwawej niedzieli w Petersburgu (22 I 1905 r.) – identyfikuje postacie: Mikołaja II, Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego – wymienia przyczyny rewolucji 1905–1907 r. w Rosji – przedstawia skutki	– wyjaśnia znaczenie terminu: <i>reakcja stołypinowska</i> – zna daty: <i>Manifestu październikowego</i> (1905 r.), reakcji stołypinowskiej (1906–1911 r.), <i>Ukazu tolerancyjnego</i> (1905 r.) – identyfikuje postać Piotra Stołypina – przedstawia stosunek Polaków	– wyjaśnia znaczenie terminu: <i>powstanie łódzkie</i> – zna daty: powołania Organizacji Spiskowo-Bojowej PPS (1905 r.), powstania łódzkiego (1905–1906 r.), rozłamu w PPS (1906 r.) – identyfikuje postacie: Gieorgija Gapona, Gieorgija Skąłona	– wyjaśnia, jakie były przyczyny podziału PPS w 1906 r. i rozłamów w ruchu narodowo-demokratycznym – przedstawia charakter i skalę wystąpień rewolucyjnych w Królestwie Polskim w latach 1905–1907 r.	– opisuje i ocenia sposoby tłumienia ruchu rewolucyjnego na ziemiach polskich – ocenia skutki rewolucji 1905–1907 r. na ziemiach polskich – ocenia rewolucję 1905–1907 r. na ziemiach polskich w kontekście walki Polaków o niepodległość.

		rewolucji 1905–1907 r. w Rosji i na ziemiach polskich.	do rewolucji 1905–1907 r. w Rosji – przedstawia stosunek polskich partii politycznych do rewolucji 1905–1907 r. w Rosji – wskazuje najważniejsze zmiany ustrojowe w Rosji po rewolucji 1905 r.	– wskazuje na mapie okręgi przemysłowe Królestwa Polskiego, w których odbyło się najwięcej wystąpień robotniczych rewolucji 1905–1907 r. – omawia przebieg rewolucji 1905–1907 r. w Rosji – omawia przebieg rewolucji 1905–1907 r. na ziemiach polskich – przedstawia i ocenia metody działania Organizacji Bojowej PPS.		
5. Pozytywizm i Młoda Polska	– kultura w drugiej połowie XIX . – twórcy pozytywistyczni – Żydzi polscy – między asymilacją a odrębnością – nauka ponad zaborami	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>pozytywizm, trójlojalizm, Młoda Polska</i> – identyfikuje postacie: Henryka Sienkiewicza, Bolesława Prusa, Elizy Orzeszkowej, Jana Matejki,	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>szkoła warszawska, szkoła krakowska, stańczycy</i> – identyfikuje postacie: Marii Konopnickiej, Józefa Ignacego Kraszewskiego, Józefa Szujskiego,	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>neoromantyzm, filister</i> – identyfikuje postacie: Adama Asnyka, Michała Bałuckiego, Aleksandra Świętochowskiego, Ludwika Zamenhofa,	– identyfikuje postacie: Szymona Aszkenazego, Maurycego Gottlieba, Leopolda Gottlieba, Maurycego Orgelbranda, Icchaka Lejbusza Pereca, Izraela Poznańskiego,	– porównuje i ocenia poglądy krakowskiej i warszawskiej szkoły historycznej – ocenia rolę inteligencji w kształtowaniu się kultury narodowej Polaków.

	<p>– rola historii – malarstwo historyczne ku pokrzepieniu serc – kultura Młodej Polski – teatr, kabaret, film</p>	<p>Jacka Malczewskiego, Stanisława Wyspiańskiego, Stefana Żeromskiego, Władysława Reymonta, Ignacego Jana Paderewskiego – wyjaśnia, na czym polegał ponadzaborowy charakter XIX-wiecznej kultury polskiej – wymienia cechy literatury pozytywizmu – wyjaśnia, jaką rolę w okresie zaborów odgrywało polskie malarstwo historyczne.</p>	<p>Juliusza Kossaka, Wojciecha Kossaka, Artura Grottgera, Stanisława Przybyszewskiego, Józefa Chełmońskiego, Kazimierza Przerwy-Tetmajera, Jana Kasprowicza, Karola Szymanowskiego – przedstawia przyczyny, przejawy i skutki procesu emancypacji społeczności żydowskiej – omawia poglądy krakowskiej i warszawskiej szkoły historycznej – opisuje cechy charakterystyczne kultury Młodej Polski – wymienia cechy literatury Młodej Polski – wskazuje wpływ</p>	<p>Szolema Alejchema, Leopolda Kronenberga, Samuela Lindego, Oskara Kolberga, Stanisława Koźmiana, Waleriana Kalinki, Stanisława Smolki, Michała Bobrzyńskiego, Tadeusza Korzona, Władysława Smoleńskiego, Maksymiliana Gierymskiego, Aleksandra Gierymskiego, Leona Wyczółkowskiego, Zenona Przesmyckiego, Mieczysława Karłowicza – omawia przesłanki kształtowania się nowoczesnej kultury narodowej Polaków – wymienia twórców literatury polskiego</p>	<p>Adolfa Pawińskiego, Wojciecha Gersona, Józefa Brandta, Władysława Podkowińskiego, Józefa Pankiewicza, Ludomira Różyckiego, Tadeusza Pawlikowskiego, Poli Negri – wyjaśnia, jakie znaczenie miały prace, które opisywały bądź odnosiły się do całości ziem polskich – omawia rozwój teatru, kabaretu i polskiej kinematografii na przełomie XIX i XX w. – porównuje założenia <i>sztuki ku pokrzepieniu serc</i> z młodopolskim hasłem <i>sztuki dla sztuki</i>.</p>	
--	--	--	--	--	--	--

			<p>pracy organicznej i pracy u podstaw na budowanie poczucia więzi narodowej.</p>	<p>pozytywizmu i przykłady ich dzieł – charakteryzuje położenie ludności żydowskiej na ziemiach polskich pod zaborami – omawia proces popularyzacji historii i jej znaczenie dla umacniania tożsamości narodowej – wyjaśnia, jaką rolę odegrali stańcy w kształtowaniu poglądów na temat upadku polskiej państwowości – wymienia twórców literatury Młodej Polski i przykłady ich dzieł – wymienia przedstawicieli polskiej muzyki przełomu XIX i XX w. – omawia proces formowania się nowoczesnego</p>		
--	--	--	---	---	--	--

				narodu polskiego.		
I WOJNA ŚWIATOWA						
1. Świat u progu I wojny światowej	<ul style="list-style-type: none"> – rywalizacja mocarstw na Bliskim Wschodzie – antagonizmy na arenie międzynarodowej – „kocioł bałkański” i jego znaczenie – wyścig zbrojeń i rywalizacja na morzach – powstanie przymierzy polityczno-militarnych 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: „<i>kocioł bałkański</i>”, <i>trójprzymierze</i>, <i>trójporozumienie (ententa)</i>, <i>państwa centralne</i> – zna daty: powstania trójprzymierza (1882 r.), zawarcia trójporozumienia (1907 r.) – wskazuje na mapie państwa należące do trójprzymierza oraz do trójporozumienia – identyfikuje postać Wilhelma II – omawia cele i strategiczne kierunki trójprzymierza i trójporozumienia. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>kryzysy marokańskie</i> – zna daty: kryzysów marokańskich (1906 r., 1911 r.), I wojny bałkańskiej (X 1912–V 1913 r.), II wojny bałkańskiej (VI–VIII 1913 r.), powstania niepodległej Albanii (1912 r.) – przedstawia antagonizmy między Wielką Brytanią i Niemcami – charakteryzuje antagonizmy francusko-niemieckie – omawia rolę „kotła bałkańskiego” w narastaniu sprzeczności między mocarstwami. 	<ul style="list-style-type: none"> – zna daty: wizyty cesarza Wilhelma II w Konstantynopolu (1898 r.), sojuszu Francusko-rosyjskiego (1892 r.), sojuszu Niemiec i Austro-Węgier (1879 r.), układu angielsko-francuskiego (1904 r.), sojuszu rosyjsko-francuskiego (1892 r.) – wskazuje na mapie kraje, które podczas I wojny bałkańskiej uzyskały nabytki terytorialne kosztem Turcji – przedstawia przyczyny i skutki rywalizacji mocarstw na Bliskim Wschodzie – wymienia państwa rywalizujące o wpływy na Bliskim Wschodzie 	<ul style="list-style-type: none"> – zna daty: aneksji Bośni i Hercegowiny przez Austro-Węgry (1908 r.), zajęcia Trypolitanii i Cyrenajki przez Włochy (1912 r.), powstania Ligi Bałkańskiej (1912 r.) – przedstawia założenia brytyjskiej doktryny <i>two powers standard</i> – omawia rywalizację na morzach między Wielką Brytanią a Niemcami – charakteryzuje sytuację polityczną na Półwyspie Bałkańskim w latach 1903–1913 r. – określa wpływ wyścigu zbrojeń na zmiany w technice wojskowej. 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia wpływ rywalizacji kolonialnej na relacje pomiędzy mocarstwami – przedstawia aspiracje Niemiec i ocenia ich wpływ na kształtowanie się sojuszu angielsko-francuskiego.

				<ul style="list-style-type: none"> – omawia przyczyny i skutki konfliktów marokańskich – przedstawia przyczyny i skutki wojen bałkańskich – omawia cechy charakterystyczne wyścigu zbrojeń w początkach XX w. – przedstawia proces tworzenia się przymierzy polityczno-wojskowych przed I wojną światową. 		
2. Na frontach Wielkiej Wojny	<ul style="list-style-type: none"> – zamach w Sarajewie i wybuch wojny – ofensywa niemiecka na Zachodzie – działania wojenne w latach 1915-1916 – zmagania na morzach i oceanach – walki na 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wojna błyskawiczna, wojna pozycyjna</i> – zna daty: zamachu w Sarajewie (28 VI 1914 r.), wypowiedzenia wojny Serbii przez Austro-Węgry (28 VII 1914 r.), bitwy nad Marną (IX 1914 r.), II bitwy pod Ypres (IV 1915 r.), bitwy pod 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: ultimatum, plan Schlieffena – zna daty: przystąpienia Turcji do wojny (X 1914 r.), przystąpienia Bułgarii do wojny (X 1915 r.), przyłączenia się Rumunii do ententy (1916 r.), bitwy jutlandzkiej (V/VI 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>efekt domina, wojna manewrowa</i> – zna daty: wypowiedzenia wojny Rosji przez Niemcy (1 VIII 1914 r.), wypowiedzenia wojny Francji przez Niemcy (3 VIII 1914 r.), wypowiedzenia wojny Niemcom przez Wielką 	<ul style="list-style-type: none"> – zna daty: bitwy na ławicy Dogger (1915 r.), bitew pod Komarowem i Kraśnikiem (1914 r.) – identyfikuje postacie: Gavrilo Principa, Aleksandra Samsonowa – przedstawia strategię, jakiej reprezentowali dowódcy armii walczących w I 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia wpływ zamachu w Sarajewie na wybuch I wojny światowej.

	<p>froncie wschodnim – działania wojenne na południu Europy – walki poza Europą</p>	<p>Verdun (II-XII 1916 r.), bitwy nad Sommą (VII-XI 1916 r.), bitwy pod Tannenbergiem (1914 r.), bitwy pod Gorlicami (1915 r.) – identyfikuje postać Franciszka Ferdynanda Habsburga – wyjaśnia, dlaczego zamach w Sarajewie spowodował wybuch wojny światowej – wyjaśnia, na czym polegało militarne znaczenie II bitwy pod Ypres oraz bitew pod Verdun i nad Sommą.</p>	<p>1916 r.), bitwy nad jeziorami mazurskimi (1914 r.), ofensywy Brusilowa (VI 1916 r.), bitwy o Gallipoli (1915–1916 r.), przejścia Włoch na stronę ententy (1915 r.) – identyfikuje postacie: Alfreda von Schlieffena, Helmutha von Moltke, Ferdynanda Focha, Aleksieja Brusilowa – wskazuje na mapie państwa uczestniczące w wojnie po stronie państw centralnych i po stronie Ententy – omawia przebieg ofensywy niemieckiej na Zachodzie – opisuje przebieg i skutki zmagania</p>	<p>Brytanię (4 VIII 1914 r.), wypowiedzenia wojny Rosji przez Austro-Węgry (6 VIII 1914 r.), wypowiedzenia wojny Austro-Węgrom przez Francję (10 VIII 1914 r.), wypowiedzenia wojny Austro-Węgrom przez Wielką Brytanię (12 VIII 1914 r.), bitwy koło Helgolandu (VIII 1914 r.), bitwy pod Caporetto (1917 r.) – identyfikuje postacie: Douglasa Haiga, Ericha von Falkenhayna – wskazuje na mapie miejsca bitew, podczas których wykorzystano czołgi i gazy bojowe – podaje, które z nowych rodzajów</p>	<p>wojnie światowej – charakteryzuje zmiany w uzbrojeniu i umundurowaniu piechoty – porównuje sposób prowadzenia działań wojennych na froncie wschodnim i zachodnim – przedstawia przebieg walk poza Europą.</p>	
--	---	---	---	---	--	--

			<p>morzach i oceanach w latach 1914–1916 r.</p> <p>– omawia przebieg walk na froncie wschodnim.</p>	<p>broni zastosowanych podczas I wojny światowej okazały się bardziej, a które mniej skuteczne w starciu z przeciwnikiem</p> <p>– omawia przebieg działań wojennych na froncie Południowym.</p>		
<p>3. Rewolucje w Rosji</p>	<p>– przyczyny wybuchu rewolucji</p> <p>– rewolucja lutowa</p> <p>– Rząd Tymczasowy</p> <p>– rewolucja październikowa</p> <p>– II Międzynarodówka</p> <p>– wojna domowa w Rosji</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>bolszewicy, kontrrewolucja, łagier</i></p> <p>– zna daty: wybuchu rewolucji lutowej (23 II 1917 r.), wybuchu rewolucji październikowej (24/25 X 1917 r.), wojny domowej w Rosji (1918–1922 r.)</p> <p>– identyfikuje postacie: Mikołaja II, Włodzimierza Lenina</p> <p>– wymienia przyczyny wybuchu rewolucji lutowe w</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>mienszewicy, tezy kwietniowe, dekret o pokoju, dekret o ziemi, , kułak, GUłag, komunizm wojenny</i></p> <p>– zna daty: abdykacji Mikołaja II (III 1917 r.), powołania Rządu Tymczasowego (III 1917 r.), ogłoszenia tez kwietniowych (IV 1917 r.), wydania dekretów o pokoju i o ziemi (X 1917 r.), traktatu pokojowego w Brześciu</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu: <i>eserowcy</i></p> <p>– zna daty: mordu na carskiej rodzinie (VII 1917 r.), ofensywy Kiereńskiego (VII 1917 r.), puczu Ł. Kornułowa (IX 1917 r.), powołania Kominternu (1919 r.), utworzenia GUłagu (1918 r.), powołania Armii Czerwonej (I 1918 r.), powstania marynarzy w Kronsztadzie (III 1921 r.)</p>	<p>– zna daty: II Ogólnorosyjskiego Zjazdu Rad Delegatów Robotniczych i Żołnierskich (X 1917 r.), wyborów do Konstytuanty (XI 1917 r.)</p> <p>– wyjaśnia, w jakim celu została zawieszona III Międzynarodówka</p> <p>– opisuje rolę Rad Delegatów Robotniczych i Żołnierskich w okresie dwuwładzy i w początkach</p>	<p>– ocenia wpływ W. Lenina na kształt totalitaryzmu radzieckiego.</p>

		<p>Rosji</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia polityczne następstwa rewolucji lutowej – przedstawia przyczyny rewolucji październikowej – omawia zmiany ustrojowe po rewolucji październikowej. 	<p>Litewskim (3 III 1918 r.), ogłoszenia komunizmu wojennego (IX 1918 r.)</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postacie: Grigorija Rasputina, Aleksandra Kiereńskiego, Lwa Trockiego, Feliksa Dzierżyńskiego – omawia przebieg rewolucji lutowej i październikowej – wymienia przyczyny wzrostu popularności bolszewików podczas sprawowania władzy przez Rząd Tymczasowy. 	<ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postacie: Georgija Lwowa, Ławra Kornitowa – wskazuje na mapie etapy rozszerzania władzy radzieckiej na terytorium Rosji – wyjaśnia wpływ klęsk wojsk rosyjskich na narastanie nastrojów rewolucyjnych – omawia losy rodziny carskiej – przedstawia politykę Rządu Tymczasowego – wyjaśnia, dlaczego doszło do wybuchu wojny domowej w Rosji – omawia przyczyny klęski wojsk antybolszewickich w wojnie domowej – charakteryzuje sytuację wewnętrzną i 	<p>rewolucji październikowej</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, dlaczego w oddziałach Armii Czerwonej wprowadzono stanowisko oficera politycznego – wyjaśnia, dlaczego doszło do powstania marynarzy w Kronsztadzie. 	
--	--	---	--	---	--	--

				<p>militarną Rosji w początkowym okresie I wojny światowej</p> <p>– przedstawia okoliczności abdykacji Mikołaja II.</p>		
<p>4. Polacy podczas I wojny światowej</p>	<p>– orientacje polityczne Polaków przed rokiem 1914 r.</p> <p>– Legiony Polskie</p> <p>– wojsko polskie u boku ententy</p> <p>– umiędzynarodowienie sprawy polskiej</p> <p>– stanowisko aliantów zachodnich w sprawie polskiej</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu: <i>Akt 5 listopada</i></p> <p>– zna daty: marszu I Kompanii Kadrowej na Kielce (6 VIII 1914 r.), wydania <i>Aktu 5 listopada</i> (1916 r.), programu pokojowego T. W. Wilsona (I 1918 r.)</p> <p>– identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Thomasa Woodrowa Wilsona</p> <p>– wymienia orientacje polityczne Polaków przed 1914 r.</p> <p>– przedstawia</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>organizacja paramilitarna, kryzys przysięgowy</i></p> <p>– zna daty: powstania Związku Walki Czynnej (1908 r.), powstania Błękitnej Armii (1917 r.), kryzysu przysięgowego (VII 1917 r.), utworzenia Rady Regencyjnej (1917 r.),</p> <p>– identyfikuje postać Józefa Hallera</p> <p>– charakteryzuje koncepcje programowe orientacji politycznych Polaków przed I</p>	<p>– zna daty: założenia Związku Strzeleckiego we Lwowie i Towarzystwa „Strzelec” w Krakowie (1910 r.), utworzenia Polskich Drużyn Strzeleckich (1911 r.), powołania Komisji Skonfederowanych Stronnictw Niepodległościowców (1912 r.), bitew pod Kostiuchnówką i nad Stochodem (VII 1916 r.), powołania Tymczasowej Rady Stanu (I 1917 r.), bitwy pod Rokitną (VI 1915 r.), bitwy</p>	<p>– zna daty: manifestu Mikołaja Mikołajewicza Romanowa (VIII 1914 r.), dekretu Piotrogradzkiej Rady Delegatów Robotniczych i Żołnierskich (III 1917 r.), proklamacji Rządu Tymczasowego (III 1917 r.)</p> <p>– identyfikuje postacie: Antoniego Durskiego</p> <p>– Trzaski, Zbigniewa Dunina-Wąsowicza</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego żołnierze II Brygady Legionów wypowiedzieli posłuszeństwo</p>	<p>– omawia i ocenia wojenne losy II Brygady Legionów</p> <p>– omawia i ocenia stanowisko aliantów zachodnich w sprawie polskiej.</p>

		<p>okoliczności powstania Legionów Polskich</p> <p>– określa, jakie znaczenie miał <i>Akt 5 listopada</i> dla sprawy polskiej.</p>	<p>wojnę światową</p> <p>– omawia organizację Legionów Polskich</p> <p>– prezentuje okoliczności i skutki kryzysu przysięgowego</p> <p>– przedstawia okoliczności proklamowania <i>Aktu 5 listopada</i>.</p>	<p>pod Rarańczą (II 1918 r.), bitwy pod Kaniowem (V 1918 r.)</p> <p>– identyfikuje postacie: Kazimierza Sosnkowskiego, Hansa von Beselera, Jana Kucharzewskiego</p> <p>– wskazuje na mapie zmiany sytuacji militarnej na ziemiach polskich w latach 1914–1917 r., rejonów walk Legionów Polskich oraz miejsca bitew z udziałem Polaków</p> <p>– wyjaśnia, jaką rolę w obliczu spodziewanej wojny miały odegrać organizacje strzeleckie</p> <p>– przedstawia szlak bojowy Legionów Polskich</p> <p>– omawia</p>	<p>państwom centralnym</p> <p>– porównuje skuteczność politycznej i militarnej działalności niepodległościowej Polaków</p> <p>– wyjaśnia zależności między działaniami Polaków a międzynarodowymi uwarunkowaniami sprawy polskiej.</p>	
--	--	--	--	--	--	--

				okoliczności powstania polskich formacji wojskowych u boku ententy – wyjaśnia, na czym polegało umiędzynarodowienie sprawy polskiej w czasie I wojny światowej.		
5. Klęska państw centralnych	– nieograniczona wojna podwodna – przystąpienie USA do wojny – zakończenie walk na froncie zachodnim – zakończenie walk na innych frontach – bilans strat wojennych	– wyjaśnia znaczenie terminu: <i>wojna totalna</i> – zna daty: przystąpienia USA do wojny (6 IV 1917 r.), orędzia prezydenta T. W. Wilsona (I 1918 r.), rozejmu w Compiègne (11 XI 1918 r.) – identyfikuje postać Thomasa Woodrowa Wilsona – wyjaśnia, jakie znaczenie miało ogłoszenie 14-punktowego planu pokojowego	– wyjaśnia znaczenie terminu: <i>nieograniczona wojna podwodna</i> – zna daty: rozpoczęcia nieograniczonej wojny podwodnej (III 1915 r.), bitwy pod Ypres (VII-X 1917 r.), II bitwy nad Marną (VII-VIII 1918 r.), powstania republiki niemieckiej (9 XI 1918 r.) – identyfikuje postacie: Friedricha Eberta, Ferdynanda Focha – przedstawia	– wyjaśnia znaczenie terminu: <i>depesza Zimmermanna</i> – zna daty: zatopienia „Lusitanii” (V 1915 r.), depeszy Zimmermanna (I 1917 r.), bitwy pod Cambrai (1917 r.), buntu marynarzy w Kilonii (XI 1918 r.), kapitulacji Turcji (X 1918 r.), bitwy nad Piawą (VI 1918 r.), kapitulacji Austro-Węgier (XI 1918 r.) – identyfikuje postać Ericha Ludendorffa – wskazuje na mapie	– zna daty: II bitwy nad rzeką Aisne (IV-V 1917 r.), ofensywy Kaiserschlacht (1918 r.), ofensywy stu dni (VIII-XI 1918 r.), bitwy pod Megiddo (IX 1918 r.), ofensywy pod Vittorio Veneto (X 1918 r.) – charakteryzuje sytuację polityczną i militarną na Bałkanach w latach 1917–1918 r. – omawia zakończenie walk na froncie tureckim i we Włoszech	– ocenia polityczne, ekonomiczne i społeczne skutki I wojny światowej – ocenia wpływ sposobów prowadzenia działań zbrojnych na totalny charakter I wojny światowej.

		<p>przez prezydenta T. W. Wilsona – przedstawia bilans działań wojennych.</p>	<p>okoliczności przystąpienia USA do wojny – opisuje przebieg działań wojennych na froncie zachodnim w ostatnich latach wojny – omawia cele i przebieg nieograniczonej wojny podwodnej.</p>	<p>zmiany w położeniu Niemiec na froncie zachodnim i wschodnim w latach 1917–1918 r. – wyjaśnia, dlaczego niemiecka marynarka wojenna rozpoczęła nieograniczoną wojnę podwodną – przedstawia okoliczności zakończenia walk na froncie zachodnim – wyjaśnia, jakie były przyczyny zmian w wyposażeniu osobistym żołnierzy piechoty – wskazuje przyczyny klęski państw centralnych.</p>	<p>– przedstawia wpływ I wojny światowej na sytuację kobiet.</p>	
DWUDZIESTOLECIE MIĘDZYWOJENNE						
<p>1. Porządek wersalski</p>	<p>– paryska konferencja pokojowa – nowy układ sił w Europie – traktat</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>plebiscyt</i>, <i>Liga Narodów</i> – zna daty: konferencji pokojowej w Paryżu</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wolne miasto</i>, <i>demilitaryzacja</i>, <i>mały traktat wersalski</i></p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu: <i>terytorium mandatowe</i> – zna daty: powstania wielkanocnego</p>	<p>– zna datę traktatu irlandzko-brytyjskiego (1921 r.) – identyfikuje postać Jamesa Erica</p>	<p>– ocenia wpływ postanowień konferencji wersalskiej i konferencji waszyngtońskiej na</p>

	<p>wersalski – traktaty z sojusznikami Niemiec – reakcja państw pokonanych – powstanie i funkcjonowanie Ligi Narodów – konferencja waszyngtońska</p>	<p>(18 I 1919–28 VI 1919 r.), powstania Ligi Narodów (1920 r.), konferencji waszyngtońskiej (XI 1921–II 1922 r.) – identyfikuje postać Thomasa Woodrowa Wilsona – wymienia państwa, które miały decydujący wpływ na postanowienia konferencji wersalskiej – wymienia postanowienia traktatu pokojowego z Niemcami – omawia cele i zadania Ligi Narodów – przedstawia postanowienia konferencji waszyngtońskiej.</p>	<p>– zna daty: traktatu pokojowego w Wersalu (28 VI 1919 r.), traktatu pokojowego z Austrią w Saint-Germain-en-Laye (10 IX 1919 r.), traktatu pokojowego z Bułgarią w Neuilly-sur-Seine (27 XI 1919 r.), traktatu pokojowego z Węgrami w Trianon (4 VI 1920 r.), traktatu pokojowego z Turcją w Sèvres (10 VIII 1920 r.) – identyfikuje postacie: Davida Lloyd George’a, Georges’a Clemenceau – wskazuje na mapie państwa powstałe po zakończeniu I wojny światowej – omawia rolę poszczególnych</p>	<p>(1916 r.), przystąpienia Niemiec do Ligi Narodów (1926 r.), przystąpienia ZSRR do Ligi Narodów (1934 r.), uzyskania pełnej niepodległości przez Irlandię (1937 r.) – identyfikuje postać Vittoria Orlando – przedstawia kwestie sporne, jakie wyłoniły się podczas obrad konferencji wersalskiej – wskazuje przyczyny napięć pomiędzy nowo powstałymi państwami europejskimi – przedstawia postanowienia traktatów pokojowych z Austrią, Węgrami, Bułgarią i Turcją – wyjaśnia, dlaczego</p>	<p>Drummonda – przedstawia drogę Irlandii do uzyskania niepodległości – omawia kryteria, według których podzielono terytoria mandatowe Ligi Narodów – określa, czego dotyczyły rozbieżności między delegacją francuską a brytyjską na konferencji paryskiej.</p>	<p>kształtowanie się ładu międzynarodowego w powojennym świecie – ocenia skuteczność działania Ligi Narodów.</p>
--	--	---	--	---	--	--

			<p>państw ententy na konferencji wersalskiej</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia nowy układ sił w Europie po zakończeniu I wojny światowej – wyjaśnia, na czym polegał mały traktat wersalski – wskazuje zagrożenia, jakie dla Europy niósł porządek wersalski. 	<p>państwa centralne dążyły do podważenia postanowień traktatu wersalskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia strukturę Ligi Narodów – omawia kompetencje poszczególnych organów Ligi Narodów. 		
<p>2. Kryzys demokracji i gospodarki</p>	<ul style="list-style-type: none"> – powojenne problemy Europy – odwrót od demokracji – narodziny włoskiego faszyzmu – dyktatura Mussoliniego – totalitaryzm i autorytaryzm – początek wielkiego kryzysu – polityka 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>faszyzm</i>, <i>totalitaryzm</i>, <i>autorytaryzm</i>, <i>duce</i>, <i>czarny czwartek</i>, <i>interwencjonizm</i> – zna daty: marszu na Rzym (X 1922 r.), czarnego czwartku na Wall Street (24 X 1929 r.) – identyfikuje postacie: Benito Mussoliniego, Franklina Delano Roosevelta 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>hiperinflacja</i>, „<i>czarne koszule</i>”, <i>pakty laterańskie</i>, <i>New Deal (Nowy Ład)</i> – zna daty: powstania Narodowej Partii Faszystowskiej we Włoszech (1921 r.), podpisania paktów laterańskich (1929 r.), ogłoszenia <i>New Deal</i> (1933 r.) 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: etatyzm państwowy, korporacje, prohibicja – zna datę: przyjęcia tytułu <i>duce</i> przez B. Mussoliniego (1925 r.) – identyfikuje postać Gabriela d’Annunzia – charakteryzuje powojenne problemy Europy – przedstawia społeczne i 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia rolę, jaką w umacnianiu ustroju faszystowskiego we Włoszech odegrały „czarne koszule” – porównuje system totalitarny i autorytarny. 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia polityczne skutki odwrótu od demokracji po I wojnie światowej – ocenia skuteczność polityki <i>New Deal</i>.

	nowego ładu	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie państwa, w których wprowadzono rządy totalitarne – omawia zmiany ustrojowe we Włoszech wprowadzone przez faszystów – przedstawia przyczyny i skutki wielkiego kryzysu gospodarczego w końcu lat 20. XX w. 	<ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postać Wiktora Emanuela III, – wskazuje na mapie państwa, w których wprowadzono rządy autorytarne – wyjaśnia, dlaczego w latach 20. XX w. nastąpił kryzys demokracji w Europie – przedstawia proces przejścia władzy przez faszystów we Włoszech – charakteryzuje politykę wewnętrzną B. Mussoliniego – omawia założenia <i>New Deal</i> i sposób ich realizacji. 	<ul style="list-style-type: none"> gospodarcze skutki hiperinflacji – omawia sposoby wychodzenia państw z powojennego kryzysu – przedstawia okoliczności narodzin faszyzmu włoskiego – omawia skutki krachu na Wall Street – omawia przejawy wielkiego kryzysu na świecie. 		
3. Powstanie II Rzeszy	<ul style="list-style-type: none"> – Republika Weimarska – Niemcy w latach 20. XX w. – powstanie i rozwój NSDAP – naziści u 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>nazizm</i>, <i>Führer</i>, <i>indoktrynacja</i>, <i>propaganda</i> – zna daty: powstania Republiki 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>puucz monachijski</i>, <i>Gestapo</i>, „<i>noc długich noży</i>”, <i>ustawy norymberskie</i>, „<i>noc</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Freikorpsy</i>, <i>reparacje</i>, <i>Gleichschaltung</i> – zna daty: przyjęcia konstytucji 	<ul style="list-style-type: none"> – zna daty: powołania Rady Pełnomocników Ludowych (1918 r.), zalegalizowania Freikorpsów (1919 r.), konferencji w 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia wpływ przemian politycznych, ekonomicznych, społecznych i kulturowych w Niemczech na

	<p>władzy – społeczeństwo III Rzeszy – prześladowania Żydów – gospodarka i kultura III Rzeszy</p>	<p>Weimarskiej (II 1919 r.), układu w Rapallo (1922 r.), układu w Locarno (1925 r.), powstania III Rzeszy (III 1933 r.) – identyfikuje postać Adolfa Hitlera – charakteryzuje program polityczny nazistów – wymienia instytucje, które kontrolowały życie niemieckiego społeczeństwa.</p>	<p><i>kryształowa</i>” – zna daty: puczu monachijskiego (1923 r.), nominacji A. Hitlera na kanclerza (30 I 1933 r.), nocy długich noży (VI 1934 r.), uchwalenia ustaw norymberskich (1935 r.), nocy kryształowej (XI 1938 r.) – identyfikuje postacie: Friedricha Eberta, Gustava Stresemanna, Josepha Goebbelsa – charakteryzuje politykę wewnętrzną i zagraniczną rządu G. Stresemanna – omawia proces przejęcia władzy przez A. Hitlera – przedstawia cechy charakterystyczne społeczeństwa III Rzeszy – omawia</p>	<p>niemieckiej (VIII 1919 r.), puczu Kappa-Lüttwitza (III 1920 r.), planu Dawesa (1924 r.), planu Younga (1929 r.), powstania Narodowosocjalistycznej Niemieckiej Partii Robotników (1919 r.), pożaru Reichstagu (II 1933 r.), delegalizacji partii politycznych w Niemczech (VII 1933 r.), przywrócenia powszechnej służby wojskowej (1935 r.) – identyfikuje postacie: Róży Luksemburg, Karola Liebknechta, Ericha Ludendorffa, Paula von Hindenburga, Ernsta Röhma – przedstawia okoliczności powstania Republiki Weimarskiej</p>	<p>Lozannie (1932 r.) – identyfikuje postać Walthera Rathenaua – wyjaśnia, jaką rolę odegrały Freikorpsy w powstaniu Republiki Weimarskiej – przedstawia problem spłat reparacji niemieckich – omawia rozwój i działalność NSDAP – przedstawia wpływ totalitarnego systemu politycznego III Rzeszy na kulturę i sztukę.</p>	<p>sukces nazistów i ugruntowanie ich władzy.</p>
--	---	---	--	--	---	---

			<p>prześladowania Żydów w III Rzeszy – wyjaśnia, jaką rolę w utrwalaniu nazizmu odegrała propaganda.</p>	<p>– wyjaśnia, co oznaczało sformułowanie „cios w plecy” – omawia sytuację w Niemczech w latach 20. XX w. – wyjaśnia, jakie znaczenie dla sytuacji Niemiec miał układ w Rapallo – omawia metody i sposoby rozprawienia się A. Hitlera z przeciwnikami politycznymi – charakteryzuje politykę gospodarczą III Rzeszy – wyjaśnia przyczyny prześladowań mniejszości żydowskiej w III Rzeszy.</p>		
4. Państwo Stalina	<p>– powstanie Związku Radzieckiego – przejęcie</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: dyktatura proletariatu, kult jednostki</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>NEP</i>, <i>kolektywizacja wsi</i>, <i>stachanowiec</i>,</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>kołchoz</i>, <i>kułak</i>, <i>rozkułaczanie</i>, <i>sowchoz</i>,</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>relatywizm moralny</i>, <i>człowiek radziecki</i></p>	<p>– ocenia skutki terroru państwowego w ZSRR.</p>

	<p>władzy przez Stalina – przemiany gospodarcze epoki stalinowskiej – terror państwowy w ZSRR – sowiecki totalitaryzm</p>	<p>– zna daty: proklamowania ZSRR (XII 1922 r.), przejęcia władzy przez J. Stalina (1924 r.), – identyfikuje postacie: Włodzimierza Lenina, Józefa Stalina – wyjaśnia, na czym polegał i w czym się przejawiał kult jednostki – opisuje cechy sowieckiego totalitaryzmu.</p>	<p><i>GUŁag, Wielki Głód</i> – zna daty: ogłoszenia NEP-u (III 1921 r.), planu pięcioletniego (1928–1932 r.), Wielkiego Głodu na Ukrainie i Kubaniu (1932–1933 r.), wielkiej czystki (1934–1939 r.) – identyfikuje postacie: Lwa Trockiego, Siergieja Kirowa – przedstawia okoliczności powstania ZSRR – omawia założenia i realizację NEP-u – opisuje proces przejmowania władzy przez J. Stalina – wyjaśnia, na czym polegała kolektywizacja wsi i jakie były jej skutki – opisuje skutki reform</p>	<p><i>samokrytyka</i> – zna daty: uchwalenia konstytucji ZSRR (I 1924 r.), rozpoczęcia przymusowej kolektywizacji wsi (1929 r.) – identyfikuje postacie: Lwa Kamieniewa, Grigorija Zinowjewa, Nikołaja Bucharina, Aleksieja Stachanowa, Gienricha Jagody, Nikołaja Jeżowa – wskazuje na mapie obszary, na których powstały największe zespoły łagrów w europejskiej i azjatyckiej części ZSRR – wskazuje czynniki, które sprzyjały umacnianiu i rozszerzaniu wpływów władzy</p>	<p><i>(homo sovieticus)</i> – zna daty: operacji polskiej NKWD (1937–1938 r.) – identyfikuje postać Pawlika Morozowa – opisuje sposoby i metody, jakimi J. Stalin eliminował swoich przeciwników politycznych – wyjaśnia, w jakim celu władze radzieckie wywołały Wielki Głód na Ukrainie i Kubaniu.</p>	
--	---	--	--	---	--	--

			gospodarczych wdrażanych w Związku Radzieckim w latach 30.	bolszewików – charakteryzuje przemiany gospodarcze epoki stalinowskiej – wyjaśnia, jaki był cel wprowadzenia współzawodnictwa pracy – omawia przejawy terroru państwowego w ZSRR – wyjaśnia, w jakim celu władze ZSRR zakładały gułagi – przedstawia wpływ ideologii totalitarnej na zachowania i wzorce społeczne.		
5. Afryka i Azja w okresie międzywojennym	– początek kryzysu kolonializmu – ekspansja włoska w Afryce – Turcja po I wojnie światowej – powstanie państw	– wyjaśnia znaczenie terminu: <i>pakt antykominternowski</i> – zna daty: wkroczenia wojsk japońskich do Mandżurii (1931 r.), podpisania paktu antykominternowski ego (1936 r.),	– wyjaśnia znaczenie terminu: <i>deklaracja Balfoura</i> – zna daty: deklaracji Balfoura (1917 r.), proklamowania Republiki Chińskiej (1912 r.), I rewolucyjnej wojny domowej w Chinach	– wyjaśnia znaczenie terminu: <i>Armia Kwantuńska</i> – zna daty: wojny włosko-abisyńskiej (X 1935–V 1936 r.), proklamowania Republiki Tureckiej (1923 r.), powstania Mandżukuo (1934	– wyjaśnia znaczenie terminu: <i>Biała Księga</i> – zna daty: powstania Rifenów (1920 r.), traktatu w Lozannie (1923 r.), opublikowania <i>Białej Księgi</i> (1922 r.), powstania	– ocenia sposoby i metody walki Hindusów o niepodległość – ocenia charakter japońskiej okupacji Chin.

	<p>arabskich – problem palestyński – proces budzenia się świadomości narodowej Hindusów – ekspansja Japonii w Azji i jej agresja na Chiny – wojna japońsko-radziecka</p>	<p>najazdu Japonii na Chiny (1937 r.) – przedstawia ekspansywne cele Japonii – wskazuje kierunki ekspansji Japonii w Azji i jej skutki.</p>	<p>(1924–1927 r.), II rewolucyjnej wojny domowej w Chinach (1927–1937 r.), tzw. Długiego Marszu (1934–1935 r.) – identyfikuje postacie: Arthura Balfoura, Mahatmy Gandhiego, Czang Kaj-szeka, Mao Tse-tunga – wskazuje na mapie tereny zajęte przez Cesarstwo Japonii w latach 1933–1941 r. – podaje przejawy kryzysu kolonializmu na pocz. XX w. – omawia przebieg i skutki aneksji Mandżurii i Chin przez Japonię – przedstawia skutki rewolucyjnych wojen domowych w Chinach.</p>	<p>r.), wystąpienia Japonii z Ligi Narodów (1933 r.), wojny japońsko-radzieckiej (1938–1939 r.) – identyfikuje postacie: Mustafy Kemala, Jawaharlala Nehru – wskazuje na mapie państwa, które powstały na gruzach imperium osmańskiego po zakończeniu I wojny światowej – omawia cele ekspansji włoskiej w Afryce – przedstawia przebieg i skutki ekspansji włoskiej w Abisynii – omawia losy Turcji po I wojnie światowej – przedstawia skutki rozpadu imperium osmańskiego</p>	<p>Indyjskiego Kongresu Narodowego (1885 r.), powstania Ligi Muzułmańskiej (1906 r.) – identyfikuje postacie: Hajle Sellasje I, Gi'ichiego Tanaki, Pu Yi – omawia proces budzenia się świadomości narodowej Hindusów – wyjaśnia, jakie konsekwencje miała przegrana Japonii w wojnie z ZSRR – określa wpływ ideologii syjonistycznej na przebieg konfliktu arabsko-żydowskiego w Palestynie.</p>	
--	--	---	--	--	--	--

				<ul style="list-style-type: none"> – opisuje losy Palestyny po I wojnie światowej – przedstawia skutki napływu ludności żydowskiej do Palestyny – omawia losy Chin na pocz. XX w. 		
6. Na drodze ku wojnie	<ul style="list-style-type: none"> – Europa na początku lat 30. XX wieku – remilitaryzacja Nadrenii i zbrojenia Niemiec – wojna domowa w Hiszpanii – Anschluss Austrii i kryzys sudecki – powstanie „osi” – układ monachijski – wojenne plany Stalina – ostatnie dni pokoju 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu: <i>anschluss</i> – zna daty: wojny domowej w Hiszpanii (1933–1939 r.), <i>Anschlussu</i> Austrii (1938 r.), konferencji w Monachium (29-30 IX 1938 r.), zajęcia Czechosłowacji przez Niemcy (III 1939 r.), paktu Ribbentrop-Mołotow (23 VIII 1939 r.) – identyfikuje postacie: Francisco Franco, Adolfa Hitlera, Benita Mussoliniego, Józefa 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>remilitaryzacja</i>, „<i>piąta kolumna</i>”, <i>appeasement</i> – zna daty: remilitaryzacji Nadrenii (1936 r.), ogłoszenia republiki w Hiszpanii (1931 r.), podpisania paktu stalowego (V 1939 r.), podpisania paktu trzech (IX 1940 r.), zajęcia przez Polskę Zaolzia, Jaworzyny, części Orawy i Spiszu (X 1938 r.), aneksji Kłajpedy przez Niemcy (III 1939 r.), aneksji Albanii przez 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu: <i>caudillo</i> – zna daty: plebiscytu w Zagłębiu Saary (I 1935 r.), nalotu na Guernicę (1937 r.), brytyjskich gwarancji pomocy militarnej Polsce (31 III 1939 r.), wypowiedzenia Polsce paktu o nieagresji przez III Rzeszę (1939 r.) – identyfikuje postać Konrada Henleina – przedstawia sytuację w Europie na początku lat 30. XX w. 	<ul style="list-style-type: none"> – zna datę podpisania brytyjsko-niemieckiego traktatu morskiego (1935 r.) – identyfikuje postacie: Kurta von Schuschnigga, Arthura Seyss-Inquarta, Emila Hachy, Maksima Litwinowa – wyjaśnia, jakie znaczenie miał udział Brygad Narodowych w wojnie domowej w Hiszpanii – wskazuje wydarzenia, które 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia rozdzwięk między intencjami zwolenników <i>appeasementu</i> a konsekwencjami tej polityki – ocenia reakcję Wielkiej Brytanii i Francji na przywrócenie w Niemczech powszechnej służby wojskowej i remilitaryzację Nadrenii.

		<p>Stalina, Wiaczesława Mołotowa, Joachima von Ribbentropa</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia przyczyny i skutki wojny domowej w Hiszpanii – wskazuje etapy tzw. pokojowych podbojów Hitlera z lat 1938–1939 r. 	<p>Włochy (IV 1939 r.), polsko-brytyjskiego traktatu sojuszniczego (25 VIII 1939 r.)</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postacie: Neville’a Chamberlaina, Édouarda Daladiera – wskazuje na mapie tereny włączone do Niemiec i Włoch w latach 1935–1939 r. – przedstawia skutki remilitaryzacji Nadrenii – omawia przebieg i skutki <i>Anschlusu</i> Austrii – przedstawia okoliczności zwołania i postanowienia konferencji monachijskiej – wyjaśnia, w jakich okolicznościach doszło do aneksji Czechosłowacji przez III Rzeszę. 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje proces zbrojenia się Niemiec – omawia przebieg wojny domowej w Hiszpanii – wyjaśnia, jakie znaczenie miało przystąpienie do sojuszu „osi” Japonii – wyjaśnia, na czym polegał kryzys sudecki – charakteryzuje cele ekspansywnej polityki ZSRR. 	<p>spowodowały wzrost napięcia międzynarodowego w przededniu II wojny światowej</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, na czym polegało zaangażowanie państw totalitarnych w konflikt w Hiszpanii. 	
--	--	---	--	--	---	--

<p>7. Kultura i nauka dwudziestolecia międzywojennego</p>	<ul style="list-style-type: none"> – powojenny kryzys wartości – sekularyzacja społeczeństwa – rozwój techniki – początki telewizji – nauka w dwudziestolecium międzywojennym – kultura masowa – moda lat 20. XX w. – rozwój sztuki filmowej – sztuka i architektura okresu międzywojennego – sztuka w służbie ideologii 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: sekularyzacja, <i>mass media</i>, modernizm, ekspresjonizm – identyfikuje postacie: Henry’ego Forda, Zygmunta Freuda, Aleksandra Fleminga, Alberta Einsteina, Charlie’go Chaplina, Walta Disney’a, Ernesta Hemingwaya, Franza Kafki, Michaiła Bułhakowa, – wskazuje czynniki, które wpłynęły na sekularyzację społeczeństwa – wymienia charakterystyczne cechy kultury masowej w latach 20. XX w. – wyjaśnia, jakim celem była podporządkowana sztuka w krajach totalitarnych. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>kubizm</i>, <i>surrealizm</i>, <i>futuryzm</i> – zna daty: pierwszej transmisji telewizyjnej (1927 r.), rozpoczęcia produkcji penicyliny (1940 r.) – identyfikuje postacie: Ludwika Hirszfelda, Pabla Picassa, Ericha Marii Remarque’a, Bertolta Brechta, Jamesa Joyce’a, Leni Riefenstahl, Siergieja Eisensteina – wyjaśnia, czym przejawiał się powojenny kryzys wartości – przedstawia skutki elektryfikacji – wyjaśnia, jakie znaczenie dla społeczeństwa miały rozwój radiofonii i początki telewizji – wyjaśnia, jaką rolę 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>katastrofizm</i>, <i>fantastyka naukowa</i>, <i>dadaizm</i>, <i>konstruktywizm</i> – zna daty: odkrycia insuliny (1922 r.), odkrycia sulfonamidów (1935 r.) – identyfikuje postacie: Charlesa Lindbergha, Henriego Bergsona, Iwana Pawłowa, Kazimierza Funka, Louisa Armstronga, Josephine Baker, Rudolfa Valentino, Poli Negri, Greta Garbo, Orsona Wellesa, Igora Strawińskiego, George’a Gershwina, Francisca Scotta Fitzgeralda, Jaroslava Haška – omawia kierunki rozwoju środków 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>bergsonizm</i>, <i>fenomenologia</i> – zna daty: wynalezienia polietylenu (1933 r.), odkrycia nylonu (1935 r.) – identyfikuje postacie: Edmunda Husserla, Mary Pickford, Arnolda Schönberga, Béli Bartóka, Johna Dos Passos, Iwana Bunina, Borysa Pasternaka – przedstawia kierunki filozofii i psychologii upowszechnione w dwudziestolecium międzywojennym – wskazuje charakterystyczne zjawiska, jakie wystąpiły w modzie kobiecej po I wojnie światowej 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia wpływ rozwoju techniki na życie codzienne społeczeństw w okresie międzywojennym.
---	--	---	--	---	---	---

			<p>w latach 20. XX w. zaczęły pełnić mass media</p> <p>– wymienia kierunki w malarstwie lat 20. XX w.</p> <p>– omawia kierunki rozwoju literatury okresu Międzywojnia.</p>	<p>transportu</p> <p>– charakteryzuje rozwój nauk medycznych</p> <p>– przedstawia dorobek naukowy dwudziestolecia międzywojennego w dziedzinie fizyki i chemii</p> <p>– wymienia czynniki, które wpłynęły na dynamiczny rozwój kinematografii w okresie międzywojennym</p> <p>– przedstawia cechy charakterystyczne architektury modernistycznej</p> <p>– omawia cechy charakterystyczne literatury tworzonej przez pisarzy straconego pokolenia i wymienia przykłady ich dzieł.</p>	<p>– omawia kierunki rozwoju muzyki w dwudziestoleciu międzywojennym</p> <p>– określa wpływ I wojny światowej na przemiany społeczne, kulturowe i obyczajowe w dwudziestoleciu międzywojennym.</p>	
II RZECZPOSPOLITA						
1. Odzyskanie	– sytuacja	– wyjaśnia znaczenie	– wyjaśnia znaczenie	– zna daty:	– wyjaśnia, dlaczego	– przedstawia i

<p>niepodległości</p>	<p>międzynarodowa w 1918 r. – pierwsze ośrodki niepodległej władzy – odzyskanie niepodległości – powstanie wielkopolskie – ententa a sprawa polska – powstania śląskie – spór o Śląsk Cieszyński – plebiscyt na Warmii, Mazurach i Powiślu</p>	<p>terminu: <i>plebiscyt</i> – zna daty: przekazania J. Piłsudskiemu naczelnego dowództwa sił zbrojnych (11 XI 1918 r.), powstania wielkopolskiego (27 XII 1918–16 II 1918 r.), I powstania śląskiego (17–24 VIII 1919 r.), II powstania śląskiego (19/20–25 VIII 1920 r.), plebiscytu na Górnym Śląsku (20 III 1921 r.), III powstania śląskiego (2/3 V–5 VII 1921 r.), plebiscytu na Warmii, Mazurach i Powiślu (11 VII 1920 r.), zaślubin Polski z morzem (II 1920 r.) – identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Ignacego Jana Paderewskiego</p>	<p>terminu: <i>arbitraż</i> – zna daty: powstania Tymczasowego Rządu Ludowego Republiki Polskiej (6/7 XI 1918 r.), założenia Polskiej Organizacji Wojskowej (1914 r.), mianowania J. Piłsudskiego Naczelnikiem Państwa (22 XI 1918 r.), bitwy w rejonie Góry św. Anny (21–26 V 1921 r.) – identyfikuje postacie: Ignacego Daszyńskiego, Wincentego Witosa, Jędrzeja Moraczewskiego, Józefa Hallera, Wojciecha Korfanteo – wskazuje na tereny, których przynależność do Polski lub Niemiec</p>	<p>utworzenia Polskiej Komisji Likwidacyjnej Galicji i Śląska Cieszyńskiego (X 1918 r.), rozwiązania Rady Regencyjnej (14 XI 1918 r.), dymisji rządu J. Moraczewskiego (I 1919 r.), powstania Naczelnej Rady Ludowej w Poznaniu (14 XI 1918 r.), utworzenia Armii Wielkopolskiej (II 1919 r.), podziału Śląska Cieszyńskiego (VII 1920 r.) – identyfikuje postacie: Zdzisława Lubomirskiego, Aleksandra Kakowskiego, Józefa Ostrowskiego, Józefa Dowbora-Muśnickiego – wskazuje na mapie przebieg polskiej granicy zachodniej,</p>	<p>sytuacja międzynarodowa pod koniec I wojny światowej była korzystna dla sprawy niepodległości Polski – przedstawia przyczyny, przebieg i skutki sporu o Śląsk Cieszyński.</p>	<p>ocenia stosunek państw ententy do sprawy polskiej.</p>
-----------------------	---	---	--	--	---	---

		<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia okoliczności przejęcia władzy przez J. Piłsudskiego w 1918 r. – omawia przyczyny i skutki powstania wielkopolskiego oraz powstań śląskich. 	<p>została rozstrzygnięta na podstawie plebiscytu</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia lokalne ośrodki władzy powstające na ziemiach polskich w 1918 r. – omawia działalność rządu I. J. Paderewskiego – przedstawia okoliczności przeprowadzenia i skutki plebiscytu na Górnym Śląsku – omawia okoliczności przeprowadzenia i skutki plebiscytu na Warmii, Mazurach i Powiślu. 	<p>zmiany terytorialne będące efektem III powstania śląskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, jakie znaczenie dla odbudowy państwa polskiego miała POW – omawia przebieg powstania wielkopolskiego – przedstawia przebieg powstań śląskich – określa wpływ powstania wielkopolskiego na decyzje mocarstw o przyznaniu Polsce ziem zaboru pruskiego. 		
2. Walki o granicę wschodnią	<ul style="list-style-type: none"> – koncepcja granicy wschodniej – konflikt polsko-ukraiński – początek walk z bolszewikami i 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>koncepcja federacyjna</i>, <i>koncepcja inkorporacyjna</i> – zna daty: bitwy 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Orlęta Lwowskie</i>, „<i>bunt Żeligowskiego</i>” – zna daty: walk o Lwów (1–22 XI 1918 r.), zajęcia Wilna 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu: <i>repatriacja</i> – zna daty: sojuszu polsko-ukraińskiego (IV 1920 r.), zdobycia Kijowa przez wojska polskie (V 1920 r.), 	<ul style="list-style-type: none"> – zna daty: ogłoszenia niepodległości Ukraińskiej Republiki Ludowej (I 1918 r.), powołania Zachodnioukraińskie 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia, która z koncepcji granicy wschodniej była korzystniejsza z punktu widzenia interesów państwa polskiego

	<p>wyprawa kijowska – kontrofensywa bolszewicka i bitwa warszawska – traktat ryski – sprawa Wileńszczyzny</p>	<p>warszawskiej (13–15 VIII 1920 r.), traktatu ryskiego (18 III 1921 r.), przyłączenia Litwy Środkowej do Polski (III 1922 r.) – identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, – charakteryzuje koncepcje granicy wschodniej – przedstawia postanowienia pokoju ryskiego – wyjaśnia, dlaczego bitwa warszawska zmieniła losy wojny.</p>	<p>przez Polaków (IV 1919 r.), operacji niemeńskiej (IX 1920 r.), „buntu” L. Żeligowskiego (X 1920 r.) – identyfikuje postacie: Michała Tuchaczewskiego, Władysława Grabskiego, Lucjana Żeligowskiego – wskazuje na mapie linię Curzona – wyjaśnia, jaką rolę odegrały Orleńskie w walce o polską granicę wschodnią – opisuje przebieg wojny polsko-bolszewickiej – omawia skutki „buntu” L. Żeligowskiego.</p>	<p>ofensywy M. Tuchaczewskiego (VII 1920 r.), konferencji w Spa (VII 1920 r.), bitwy pod Zadwórzem (VIII 1920 r.) – identyfikuje postacie: Semena Petlury, Juliana Marchlewskiego, Feliksa Dzierżyńskiego, Feliksa Kona, Siemiona Budionnego, Maxime’a Weyganda, Tadeusza Rozwadowskiego – wskazuje na mapie zmiany na froncie polsko-bolszewickim od maja do sierpnia 1920 r. – przedstawia przyczyny, przebieg i skutki wojny polsko-</p>	<p>j Republiki Ludowej (1918 r.), przełamania frontu przez bolszewików pod Samhorodkiem (VI 1920 r.) – identyfikuje postać Mychajły Hruszewskiego – przedstawia niepodległościowe dążenia Ukraińców.</p>	<p>– ocenia militarne i polityczne skutki bitwy warszawskiej – ocenia znaczenie bitwy warszawskiej i zwycięstwa w wojnie z bolszewikami dla Polski i Europy.</p>
--	---	--	---	---	--	--

				ukraińskiej z lat 1918–1919 r. – wyjaśnia, dlaczego doszło do aneksji Wileńszczyzny.		
3. Rządy parlamentarne	<ul style="list-style-type: none"> – Sejm Ustawodawczy i mała konstytucja – konstytucja marcowa – reforma rolna – wybory parlamentarne i prezydenckie – zabójstwo Gabriela Narutowicza – reforma walutowa Władysława Grabskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – zna daty: przyjęcia małej konstytucji (20 II 1919 r.), uchwalenia konstytucji marcowej (17 III 1921 r.), zaprzysiężenia G. Narutowicza na prezydenta (11 XII 1922 r.), reformy walutowej W. Grabskiego (1924 r.), wybory S. Wojciechowskiego na prezydenta (XII 1922 r.) – identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Gabriela Narutowicza, Stanisława Wojciechowskiego, Władysława 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu: <i>kontrasygnata</i> – zna daty: pierwszych wyborów w niepodległej Polsce (26 I 1919 r.), reformy rolnej (VII 1919 i 1920 r.), zabójstwa prezydenta G. Narutowicza (16 XII 1922 r.) – identyfikuje postacie: Wincentego Witosa, Władysława Sikorskiego, Macieja Rataja – charakteryzuje założenia ustrojowe II Rzeczypospolitej w świetle małej konstytucji – omawia system 	<ul style="list-style-type: none"> – zna daty: inauguracji obrad sejmu ustawodawczego (10 II 1919 r.), wyborów parlamentarnych (1922 r.) – przedstawia okoliczności zwołania obrad sejmu ustawodawczego – przedstawia strukturę społeczeństwa II Rzeczypospolitej u progu niepodległości – omawia okoliczności uchwalenia konstytucji marcowej – wyjaśnia, jaki był cel uchwalenia reformy rolnej 	<ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postacie: Maurycego Zamojskiego, Ignacego Daszyńskiego, Jana Baudouina de Courtenay, Eligiusza Niewiadomskiego – określa zakres kompetencji Prezydenta RP w zakresie wojskowości i polityki Międzynarodowej – opisuje polską scenę polityczną po wyborach z 1922 r. – przedstawia okoliczności i skutki zabójstwa prezydenta G. Narutowicza. 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia ustrój II Rzeczypospolitej w świetle konstytucji marcowej.

		<p>Grabskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia ustrój II Rzeczypospolitej w świetle konstytucji marcowej – wyjaśnia, jakie było znaczenie reformy walutowej rządu Grabskiego. 	<p>trójpodziału władz przedstawiony w konstytucji marcowej</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia założenia reformy rolnej – uzasadnia, że konstytucja marcowa wprowadzała system rządów parlamentarnych. 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje okoliczności, w jakich odbyły się wybory do sejmu ustawodawczego – wymienia trudności, jakie napotkała realizacja reformy rolnej. 		
<p>4. Przewrót majowy i rządy sanacji</p>	<ul style="list-style-type: none"> – kryzys rządów parlamentarnych – przewrót majowy – przyczyny, przebieg walk i skutki – rządy sanacyjne – represje wobec opozycji – proces brzeski – konstytucja kwietniowa – sanacja po śmierci 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>sanacja</i>, <i>nowela sierpniowa</i>, <i>autorytaryzm</i> – zna daty: przewrotu majowego (12–14 V 1926 r.), wyboru I. Mościckiego na Prezydenta (VI 1926 r.), noweli sierpniowej (VIII 1926 r.), uchwalenia konstytucji kwietniowej (23 IV 1935 r.) 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>grupa zamkowa</i>, <i>grupa pułkowników</i> – zna daty: traktatu w Rapallo (1922 r.), układu z Locarno (1925 r.), wojny celnej z Niemcami (1925–1934 r.), procesu brzeskiego (X 1931–I 1932 r.), wyborów brzeskich (1930 r.), powstania Bezpartyjnego Bloku Współpracy 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>partyjniactwo</i>, <i>autorytaryzm</i>, <i>demokracja fasadowa</i> – zna daty: powołania rządu w. Witosa (V 1926 r.), wyborów parlamentarnych (1928 r.), Kongresu Obrony Prawa i Wolności Ludu (1930 r.), dekompozycji obozu sanacji (1935–1939 r.), powołania 	<ul style="list-style-type: none"> – zna datę założenia obozu w Berezie Kartuskiej (1934 r.) – identyfikuje postać Adolfa Bnińskiego – wyjaśnia zależność między słabością wewnętrzną państwa polskiego a jego pozycją międzynarodową – wskazuje wydarzenia, które miały decydujący wpływ na przebieg walk w Warszawie – porównuje zakres 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia wyniki wyborów do sejmu w 1928 r. – przedstawia i ocenia stosunek rządów sanacyjnych do opozycji politycznej – ocenia polski autorytaryzm na tle innych ustrojów europejskich tego czasu – ocenia motywy, jakimi kierował się J. Piłsudski, dokonując zamachu stanu.

	<p>Piłsudskiego – opozycja pod koniec lat 30. XX w.</p>	<p>– identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Stanisława Wojciechowskiego, Ignacego Mościckiego, – wymienia przyczyny i skutki przewrotu majowego – przedstawia cechy charakterystyczne rządów sanacji – omawia cechy charakterystyczne ustroju Polski w świetle konstytucji kwietniowej.</p>	<p>z Rządem (1928 r.) – identyfikuje postacie: Wincentego Witosa, Macieja Rataja, Kazimierza Bartla, Walerego Sławka, Józefa Becka, Edwarda Rydza-Śmigłego – charakteryzuje przejawy kryzysu rządów parlamentarnych w Polsce międzywojennej – wyjaśnia, jakie były skutki rządów sanacyjnych dla partii opozycyjnych – przedstawia metody walki obozu sanacyjnego z przeciwnikami politycznymi.</p>	<p>Obozu Zjednoczenia Narodowego (1937 r.) – identyfikuje postać Gabriela Czechowicza – przedstawia stosunek J. Piłsudskiego do rządów parlamentarnych – omawia przebieg zamachu majowego – przedstawia dekompozycję obozu sanacji po śmierci J. Piłsudskiego – opisuje konsekwencje rozdrobnienia politycznego pierwszej połowy lat 20. dla funkcjonowania polskiego państwa – określa, jaką rolę w państwie miał odgrywać Prezydent RP według</p>	<p>władzy ustawodawczej i wykonawczej w konstytucjach marcowej i kwietniowej – wskazuje różnice między autorytarnymi rządami sanacji a totalitarnymi reżimami w ZSRR i III Rzeszy.</p>	
--	---	--	---	---	--	--

				konstytucji kwietniowej.		
5. Społeczeństwo i gospodarka II Rzeczypospolitej	<ul style="list-style-type: none"> – stosunki ludnościowe w II RP – mniejszości narodowe w II RP – struktura zawodowa ludności II RP – kraj z trzech połówek – spadek po zaborach – odbudowa gospodarcza – budowa COP 	<ul style="list-style-type: none"> – zna daty: decyzji o budowie Gdyni (IX 1922 r.), czteroletniego planu inwestycyjnego (1936–1940 r.), budowy Centralnego Okręgu Przemysłowego (1936–1939 r.) – identyfikuje postacie: Eugeniusza Kwiatkowskiego, Władysława Grabskiego – wymienia najważniejsze problemy społeczne i gospodarcze II RP – wyjaśnia, na czym polegał wielonarodowy charakter II RP – wyjaśnia, jakie znaczenie dla II RP miała budowa portu w Gdyni. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>asymilacja państwowa</i>, <i>asymilacja narodowa</i>, <i>polsko-niemiecka wojna celna</i> – zna datę ustawy znoszącej dyskryminację ze względu na wyznanie, narodowość lub język (1931 r.) – wskazuje na mapie województwa, w których mniejszości narodowe stanowiły duży odsetek mieszkańców, obszar COP – wyjaśnia, jakie problemy niosła obecność tak dużych grup mniejszości narodowych na terytorium 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>getto ławkowe</i>, <i>numerus clausus</i> – zna daty: Programu Wzmacniania Polskości Kraju (1936–1939 r.), wprowadzenia getta ławkowego (1937 r.) – wskazuje na mapie okręgi przemysłowe, w których rozwijał się przemysł hutniczy, ośrodki przemysłu zbrojeniowego oraz miejsca wydobycia ropy naftowej i gazu ziemnego – omawia stosunki ludnościowe w II RP – przedstawia strukturę zawodową ludności II RP – omawia proces odbudowy 	<ul style="list-style-type: none"> – zna datę powstania Ukraińskiego Zjednoczenia Narodowo-Demokratycznego (1925 r.) – identyfikuje postacie: Wasyla Mudrego, Henryka Józewskiego, Izaaka Grünbauma, Zeera Żabotyńskiego – charakteryzuje mniejszości narodowe zamieszkujące II RP – określa różnice między asymilacją narodową a państwową. 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia politykę władz II RP wobec mniejszości narodowych – ocenia politykę gospodarczą E. Kwiatkowskiego.

			<p>Rzeczypospolitej</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje różnice w rozwoju gospodarczym ziem polskich – omawia politykę gospodarczą E. Kwiatkowskiego – przedstawia przyczyny powstania COP – wyjaśnia, na czym polegał podział na Polskę A i B. 	<p>gospodarczej II RP</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia najważniejsze inwestycje na obszarze COP – wyjaśnia, z czego wynikało wrogie nastawienie niektórych mniejszości narodowych wobec polskiego państwa. 		
6. Nauka i kultura międzywojennej Polski	<ul style="list-style-type: none"> – oświata w II RP i reforma jędrzejowiczowska – rozwój szkolnictwa wyższego i nauki – kultura i sztuka międzywojenna – literatura międzywojnia – rozwój kinematografii 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu: <i>modernizm</i> – zna datę reformy oświaty J. Jędrzejewicza (1932 r.) – identyfikuje postacie: Janusza Jędrzejewicza, Krzysztofa Kamila Baczyńskiego, Karola Szymanowskiego, Stanisława Ignacego Witkiewicza (Witkacego), Stefana Żeromskiego, 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu: <i>funkcjonalizm</i> – identyfikuje postacie: Wojciecha Kossaka, Jana Styki, Zofii Nałkowskiej, Antoniego Słonimskiego, Jana Lechonia, Jarosława Iwaszkiewicza, Bolesława Leśmiana, Leopolda Staffa, Jana Parandowskiego, Mieczysławy 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu: <i>Kolumbowie</i> – zna daty: założenia Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie i Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (1919 r.), założenia Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego (1918 r.) – identyfikuje postacie: Stanisława 	<ul style="list-style-type: none"> – zna daty: pierwszego Konkursu Chopinowskiego (1927 r.), pierwszego Konkursu Skrzypcowego im. Henryka Wieniawskiego (1935 r.) – identyfikuje postacie: Kazimierza Twardowskiego, Władysława Witwickiego, Ludwika 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia reformę oświaty J. Jędrzejewicza – ocenia dorobek cywilizacyjny II RP.

		<p>Władysława Reymonta, Marii Dąbrowskiej, Witolda Gombrowicza, Brunona Schulza, Juliana Tuwima, Czesława Miłosza, Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego, Władysława Broniewskiego, Tadeusza Dołęgi-Mostowicza, Hanki Ordonówny, Eugeniusza Bodo – przedstawia główne założenia reformy J. Jędrzejewicza – charakteryzuje kierunki rozwoju literatury międzywojnia.</p>	<p>Ćwiklińskiej, Adolfa Dymy, Aleksandra Żabczyńskiego, Leonarda Buczkowskiego, Jadwigi Smosarskiej – omawia rozwój szkolnictwa wyższego – przedstawia kierunki w rozwoju sztuki i architektury.</p>	<p>Grabskiego, Tadeusza Kotarbińskiego, Władysława Tatarkiewicza, Floriana Znanieckiego, Aleksandra Brücknera, Władysława Konopczyńskiego, Stefana Banacha, Wacława Sierpińskiego, Mariana Rejewskiego, Henryka Zygałskiego, Jerzego Różyckiego, Tadeusza Gajcego, Xawereg Dunikowskiego, Zofii Kossak-Szczuckiej, Brunona Jasieńskiego, Emila Zegadłowicza, Kazimierza Wierzyńskiego, Juliana Przybosa, Aleksandra Wata, Elżbiety</p>	<p>Krzywickiego, Bronisława Malinowskiego, Jana Baudouina de Curtenay, Juliusza Kleinera, Władysława Semkowicza, Kazimierza Tymienieckiego, Romana Grodeckiego, Marcellego Handelsmana, Władysława Orlicza, Tadeusza Peipera, Józefa Lejtesa, Mieczysława Krawicza, Michała Waszyńskiego – omawia rozwój kinematografii w II RP.</p>	
--	--	---	--	--	--	--

				<p>Barszczewskiej, Jadwigi Andrzejewskiej – omawia kierunki rozwoju oświaty w II RP – przedstawia największe osiągnięcia polskiej nauki w dziedzinie nauk humanistycznych – omawia największe osiągnięcia polskiej nauki w dziedzinie matematyki – wymienia grupy literackie w dwudziestoleciu międzywojennym.</p>		
7. Polska w przededniu wojny	<p>– polityka Niemiec i ZSRR wobec Polski w latach 20. XX w. – polska polityka zagraniczna w latach 20. – stosunki</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu: „<i>korytarz</i>” – zna daty: sojuszu polsko-francuskiego (1921 r.), sojuszu polsko-rumuńskiego (1921 r.), paktu o nieagresji z ZSRR (1932 r.), polsko-</p>	<p>– zna daty: paktu Brianda–Kelloga (1928 r.), podpisania protokołu Litwinowa (1929 r.), zajęcia Zaolzia (X 1938 r.) – identyfikuje postacie: Gustava Stresemanna,</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu: <i>ruch prometejski</i> – zna daty: powołania Korpusu Ochrony Pogranicza (1924 r.), nawiązania stosunków polsko-litewskich (1938 r.)</p>	<p>– identyfikuje postacie: Tomasza Masaryka, Edwarda Benesza, Tadeusza Hołównki – wyjaśnia, jak społeczność międzynarodowa oceniała zajęcie</p>	<p>– omawia i ocenia politykę Niemiec i ZSRR w dwudziestoleciu międzywojennym – ocenia stanowisko J. Becka wobec roszczeń niemieckich</p>

	<p>polsko-litewskie w dwudziestoleciu międzywojennym</p> <ul style="list-style-type: none"> – polityka równowagi – zajęcie Zaolzia – pakt Ribbentrop-Mołotow – mobilizacja polskiego społeczeństwa 	<p>niemieckiej deklaracji o niestosowaniu przemocy (1934 r.), paktu Ribbentrop-Mołotow (23 VIII 1939 r.)</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postać Józefa Becka – wyjaśnia, jakie znaczenie dla bezpieczeństwa międzynarodowego Polski miały sojusze z Francją i Rumunią – wyjaśnia, na czym polegała polityka równej odległości. 	<p>Neville’a Chamberlaina</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia koncepcje polskiej polityki zagranicznej – przedstawia niemieckie roszczenia wobec Polski sformułowane po 1938 r. – charakteryzuje stosunki polsko-niemieckie w latach 1934–1938 r. i określa, dlaczego uległy one zmianie w 1939 r. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, jakie zagrożenia dla Polski niósł układ w Rapallo – przedstawia stosunki Polski z Czechosłowacją, Rumunią i Litwą – omawia okoliczności i skutki zajęcia Zaolzia przez Polskę – przedstawia stosunek Francji i Wielkiej Brytanii do zagrożenia Polski ekspansją niemiecką – przedstawia wpływ paktu Ribbentrop-Mołotow na sytuację Polski w przededniu wojny – charakteryzuje międzynarodowe położenie Polski w latach 20. – przedstawia nastroje panujące w polskim społeczeństwie w 	<p>Zaolzia przez Polskę</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia akcję mobilizacyjną społeczeństwa polskiego – porównuje cele polskiej polityki zagranicznej przed zawarciem układu w Locarno i po nim. 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia wartość sojuszu z Wielką Brytanią i Francją w przededniu II wojny światowej.
--	--	---	---	---	--	---

				przededniu wojny.		
--	--	--	--	-------------------	--	--

Część 4. Dzieje najnowsze po 1939 roku

Temat lekcji	Zagadnienia	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca)	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna)	Wymagania rozszerzające (ocena dobra)	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra)	Wymagania wykraczające (ocena celująca)
		Uczeń:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną, oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą, oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz:
II WOJNA ŚWIATOWA						
1. Wojna obronna Polski	<ul style="list-style-type: none"> – plany wojenne obydwu stron – wybuch wojny – armie walczących stron – przebieg działań wojennych – atak sowiecki na Polskę – ostatnie walki – bilans walk 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu: wojna błyskawiczna (blitzkrieg) – zna daty: agresji Niemiec na Polskę (1 IX 1939 r.), wkroczenia Armii Czerwonej do Polski (17 IX 1939 r.) – identyfikuje postacie: Adolfa Hitlera, Józefa Stalina – opisuje etapy wojny obronnej Polski 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: „Fall Weiss”, bitwa graniczna, „dziwna wojna”, internowanie – zna daty: bitwy o Westerplatte (1–7 IX 1939 r.), wypowiedzenia wojny Niemcom przez Francję i Wielką Brytanię (3 IX 1939 r.), kapitulacji Warszawy (28 IX 1939 r.) – identyfikuje 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: „polskie Termopile”, Korpus Ochrony Pogranicza (KOP) – zna daty: bitwy pod Mokrą (1 IX 1939 r.), bitwy pod Wizną (8-10 IX 1939 r.), bitwy nad Bzurą (9-22 IX 1939 r.), internowania władz polskich w Rumunii (17/18 IX 1939 r.), kapitulacji Helu (2 X 1939 r.), bitwy pod Kockiem (5 X 1939 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: prowokacja gliwicka, Grupy Specjalne (Einsatzgruppen) – identyfikuje postacie: Heinza Guderiana, Tadeusza Kutrzeby, Władysława Bortnowskiego, Juliusza Rómmla – prezentuje założenia polityki Wielkiej Brytanii i Francji wobec konfliktu polsko- 	<ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postacie: Franciszka Dąbrowskiego, Władysława Langnera, Józefa Unruga – ocenia postawę władz polskich we wrześniu 1939 r.

			<p>postacie: Henryka Sucharskiego, Edwarda Rydza-Śmigłego, Stefana Starzyńskiego</p> <p>– wskazuje na mapie kierunki uderzeń armii niemieckiej i radzieckiej</p> <p>– wyjaśnia przyczyny klęski Polski we wrześniu 1939 r.</p> <p>– przedstawia przykłady zbrodni wojennych dokonanych w czasie wojny obronnej Polsk</p>	<p>r.)</p> <p>– identyfikuje postacie: Władysława Raginisa, Franciszka Kleeberga</p> <p>– przedstawia polityczne i militarne założenia planu obrony Polski w 1939 r.</p> <p>– opisuje przykłady bohaterstwa polskich żołnierzy</p> <p>– omawia wkroczenie wojsk sowieckich na terytorium Polski w kontekście paktu Ribbentrop-Mołotow</p> <p>– omawia decyzje polityczne władz II Rzeczypospolitej na tle wydarzeń militarnych podczas kampanii polskiej</p>	<p>niemieckiego</p> <p>– korzystając z różnych źródeł, przedstawia stosunek sił ZSRR, Niemiec i Polski</p>	
2. Ekspansja Hitlera i Stalina	<p>– wojna radziecko-fińska</p> <p>– aneksja republik bałtyckich i</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: bitwa o Anglę, kolaboracja</p> <p>– zna daty: ataku III</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu: Linia Maginota</p> <p>– zna datę napaści</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: wojna zimowa, „Fall Gelb”, państwo</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: Komitet Wolnej Francji, Niezależne Państwo</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: linia Mannerheima, Spitfire,</p>

	<p>Besarabii – atak III Rzeszy na Danię i Norwegię – ofensywa niemiecka w Europie Zachodniej – bitwa o Anglię – walki na Bałkanach – początek zmagania w Afryce Północnej</p>	<p>Rzeszy na Francję (maj 1940 r.), bitwy o Anglię (VII–X 1940 r.) – omawia znaczenie zwycięstwa Wielkiej Brytanii i jej sojuszników w bitwie o Anglię</p>	<p>niemieckiej na Danię i Norwegię (IV 1940 r.), wypowiedzenia przez Włochy wojny Francji i Wielkiej Brytanii (10 V 1940 r.) – identyfikuje postać Winstona Churchilla – wskazuje na mapie kierunki agresji sowieckiej, niemieckiej i włoskiej – charakteryzuje cele polityki Hitlera i Stalina w Europie w latach 1939–1941 – przedstawia najważniejsze działania wojenne w Europie z lat 1939–1941 – wyjaśnia główne przyczyny pokonania Francji przez armię niemiecką w 1940 r. – wymienia sojuszników państw</p>	<p>marionetkowe, państwo Vichy, operacja „Lew morski”, RAF – zna daty: wojny radziecko-fińskiej (XI 1939 r.–III 1940 r.), zajęcia republik bałtyckich przez ZSRR (VI 1940 r.), zawieszenia broni w Compiègne (22 VI 1940 r.), ataku Włoch na Grecję (X 1940 r.), ataku Niemiec na Jugosławię i Grecję (IV 1941 r.) – identyfikuje postacie: Charles’a de Gaulle’a, Hermanna Göringę – przedstawia ekspansję ZSRR w latach 1939–1941 – opisuje kolejne etapy agresji Niemiec w latach 1940–1941 – omawia sytuację</p>	<p>Chorwackie, ustasze – zna datę ewakuacji wojsk alianckich z Dunkierki (V–VI 1940 r.) – identyfikuje postacie: Vidkuna Quislinga, Philippe’a Pétaina – omawia sposób przejścia kontroli nad republikami bałtyckimi przez ZSRR w 1940 r. – opisuje przebieg bitwy o Anglię, uwzględniając uzbrojenie obu stron konfliktu oraz sytuację ludności cywilnej Londynu – charakteryzuje sytuację na Bałkanach w latach 1939–1941</p>	<p>Messerschmitt – identyfikuje postacie: Carla Gustafa Mannerheima, Ante Pavelicia – wyjaśnia znaczenie zawarcia zawieszenia broni w Compiègne w czerwcu 1940 r. – prezentuje okoliczności zniszczenia francuskiej morskiej floty wojennej w 1940 r. – ocenia sytuację polityczną w Europie w 1941 r.</p>
--	---	--	--	--	---	--

			osi, którzy przystąpili do współpracy w latach 1939–1941	militarną i polityczną Wielkiej Brytanii i krajów demokratycznych po klęsce Francji w 1940 r.		
3. Walki w latach 1941–1943	<ul style="list-style-type: none"> – geneza wojny niemiecko-radzieckiej – siły walczących stron – atak Niemiec na ZSRR – oblężenie Leningradu – bitwa pod Stalingradem – walki na morzach – wybuch wojny na Dalekim Wschodzie – zakończenie walk w Afryce – utworzenie frontu na Sycylii i we Włoszech 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu: plan „Barbarossa” – zna datę agresji Niemiec na ZSRR (22 VI 1941 r.) – przedstawia etapy wojny niemiecko-radzieckiej 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu: wielka wojna ojczyźniana – zna daty: bitwy pod Moskwą (XI–XII 1941 r.), bitwy pod Stalingradem (XII 1942 r. – II 1943 r.) – identyfikuje postać Gieorgija Żukowa – wskazuje na mapie przełomowe bitwy wojny Niemiec i ZSRR: pod Moskwą i pod Stalingradem – przedstawia uwarunkowania prowadzenia działań wojennych na terenie ZSRR – charakteryzuje stosunek ludności do okupanta na 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: blokada Leningradu, lend-lease act – zna daty: objęcia ZSRR pomocą w ramach lend-lease act (VII 1941 r.), blokady Leningradu (1941-1944), bitwy na Łuku Kurskim (VII-VIII 1943 r.) – wskazuje na mapie przełomowe bitwy wojny Niemiec i ZSRR: blokadę Leningradu i bitwę na Łuku Kurskim – przedstawia przebieg działań wojennych na froncie wschodnim w latach 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: „droga życia”, operacja „Cytadela”, Waffen SS „Galizien” – identyfikuje postać Fridericha von Paulusa – wyjaśnia przyczyny i okoliczności zdobycia przewagi militarnej przez ZSRR 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: Katiusza, T 34, Tygrys, Pantera, „pepesza”, Ił-2 – identyfikuje postać Richarda Sorgego – opisuje potencjał wojenny stron konfliktu, ich taktykę oraz uzbrojenie

			zajmowanych terenach przez Niemców	1941–1943 – analizuje powody zbliżenia Wielkiej Brytanii i USA do ZSRR		
4. Polityka okupacyjna III Rzeszy	<ul style="list-style-type: none"> – okupacja Europy Zachodniej i Skandynawii – nazistowski plan eksterminacji Żydów – postawy społeczeństw i rządów świata zachodniego oraz Kościoła katolickiego wobec Holokaustu – stosunek hitlerowskich Niemiec do podbitych narodów Europy Wschodniej – hitlerowska polityka rasowa i prześladowanie wybranych grup społecznych 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: ruch oporu, getto, Holokaust, obozy koncentracyjne – przedstawia założenia polityki rasowej hitlerowców oraz metody jej realizacji 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: polityka rasowa, „ostateczne rozwiązanie kwestii żydowskiej”, gwiazda Dawida, obozy pracy, obozy śmierci, komory gazowe – zna daty: konferencji w Wannsee (1942 r.), powstania w getcie warszawskim (IV 1943 r.) – identyfikuje postacie: Adolfa Hitlera, Adolfa Eichmanna, Janusza Korczaka – przedstawia wpływ hitlerowskiej polityki rasowej i narodowościową na postawy ludności 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: „przestrzeń życiowa” (Lebensraum), „Szoah”, szmalcownicy, – identyfikuje postać Jana Karskiego – wskazuje na mapie obozy koncentracyjne i obozy zagłady w Europie i na ziemiach polskich – wyjaśnia, jakimi sposobami ludność okupowanych niosła pomoc Żydom – wymienia kraje, w których powstały rządy kolaborujące z Niemcami oraz kraje, gdzie rozwinął się ruch oporu 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: Generalny Plan Wschodni, Babi Jar, „Żegota”, Żydowska Organizacja Bojowa, rodzina Ulmów, Jedwabne, Ponary, Résistance, tzw. bitwa o szynę, czetnicy – identyfikuje postacie: Josipa Broza-Tita, Władysława Bartoszewskiego – porównuje sytuację ludności na terytoriach podbitych przez Niemców 	<ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postacie: Juliana Grobelnego, Draży Mihailowicia – podaje przykłady i ocenia postawy Polaków wobec Holokaustu

			okupowanej Europy – korzystając z różnych źródeł, omawia bilans Holokaustu			
5. Koniec II wojny światowej	<ul style="list-style-type: none"> – front wschodni w 1944 r. – wojna na Pacyfiku – powstanie wielkiej koalicji – utworzenie frontu na Sycylii i we Włoszech – konferencja w Teheranie – konferencja w Jałcie – kapitulacja Niemiec i koniec wojny w Europie – koniec wojny na Dalekim Wschodzie 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu: wojna na Pacyfiku – zna datę ataku Japonii na USA (7 XII 1941 r.) – identyfikuje postać Franklina Delano Roosevelta – wymienia główne strony konfliktu w Afryce i w rejonie Pacyfiku oraz ich najważniejsze cele strategiczne 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: Afrika Korps, bitwa o Atlantyk, pakt trzech, wilcze stada – zna daty: podpisania paktu trzech (IX 1940 r.), oblężenia Tobruku (IV–XI 1941 r.), bitwy pod El-Alamejn (X-XI 1942), bitwy o Midway (VI 1942 r.) – wyjaśnia, na czym polegało strategiczne znaczenie poszczególnych rejonów, będących teatrem wojny 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: U-Boot, lotniskowiec – zna daty: ataku Włoch na Egipt (IX 1940 r.), lądowania wojsk niemieckich w Afryce (II 1941 r.), kapitulacji wojsk włoskich i niemieckich w Afryce (V 1943 r.), bitwy na Morzu Koralowym (V 1942 r.) – identyfikuje postacie: Erwina Rommla, Dwighta Davida Eisenhowera – omawia przebieg walk w Afryce i Azji – omawia działania wojenne na morzach i oceanach 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: operacja „Torch”, operacja „Tora! Tora! Tora!” – zna daty: zajęcia Azji Południowo-Wschodniej przez Japonię (1942 r.), walk o Guadalcanal (VIII 1942 r.–II 1943 r.) – identyfikuje postacie: Bernarda Montgomery’ego, Karla Dönitza, Isoroku Yamamoto – wymienia i ocenia konsekwencje włączenia się USA do wojny 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje taktykę i uzbrojenie stron konfliktu w Afryce, Azji oraz na morzach i oceanach
6. Społeczeństwo	– podział ziem	– wyjaśnia znaczenie	– wyjaśnia znaczenie	– wymienia	– identyfikuje	– ocenia stosunek

<p>polskie podczas okupacji</p>	<p>polskich – polityka władz ZSRR na okupowanych ziemiach II Rzeczypospolitej – deportacje ludności polskiej w głąb ZSRR – polscy jeńcy w ZSRR i zbrodnia katyńska – okupacja niemiecka w Polsce na tle okupacji w innych krajach Europy – sytuacja Polaków na ziemiach wcielonych do III Rzeszy – polityka niemiecka w Generalnym Gubernatorstwie – terror hitlerowski i zbrodnie</p>	<p>terminu: zsyłki – porównuje cele oraz metody polityki niemieckiej i radzieckiej w okupowanej Polsce</p>	<p>terminu: Sprawiedliwy wśród Narodów Świata – zna daty: wybuchu powstania w getcie warszawskim (19 IV 1943 r.), rzezi wołyńskiej (1943 r.) – identyfikuje postacie: Marka Edelmana, Ireny Sendlerowej – analizuje straty ludności żydowskiej na ziemiach polskich na podstawie różnych źródeł – opisuje walkę z polskością prowadzoną przez obu okupantów – przedstawia politykę okupanta wobec narodu żydowskiego</p>	<p>znaczenie terminu: Ukraińska Powstańcza Armia (UPA) – zna daty: powstania UPA (1942 r.), październik 1939 r., marzec 1940 r., listopad 1942 r., 17 marca 1942 r., IV–V 1943 r., lipiec 1943 r. – wskazuje na mapie miejsca niemieckich obozów koncentracyjnych i obozów śmierci na ziemiach polskich – opisuje przebieg powstania w getcie warszawskim – przedstawia metody eksterminacji narodu żydowskiego – opisuje przyczyny i przebieg konfliktu polsko-ukraińskiego na Kresach</p>	<p>postacie: Szmula Zygielbojma, Jürgena Stroopa – porównuje sytuację i postawę narodu polskiego wobec okupantów z sytuacją i postawami innych europejskich narodów wobec okupantów</p>	<p>państw zachodnich do Holokaustu</p>
---------------------------------	--	--	--	---	---	--

	<p>niemieckie wobec narodu polskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> – Holokaust na ziemiach polskich – powstanie w getcie warszawskim – postawa społeczeństwa polskiego wobec Holokaustu – pierwsze organizacje konspiracyjne 			Wschodnich		
7. Sprawa polska podczas II wojny światowej	<ul style="list-style-type: none"> – powstanie rządu emigracyjnego we Francji, przeniesienie polskiego ośrodka władzy do Wielkiej Brytanii – Polacy na frontach II wojny światowej – stosunki polsko-radzieckie po 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: Polskie Siły Zbrojne na Zachodzie, Wojsko Polskie w ZSRR – wymienia miejsca najważniejszych bitew II wojny światowej z udziałem Polaków (walki o Narwik, bitwa o Anglię, oblężenie Tobruku, Monte Cassino, Arnhem) 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu: Armia Polska w ZSRR – zna daty: walk o Narvik (1940 r.), walk o Tobruk (1941 r.), walk o Monte Cassino (V 1944 r.), bitwy pod Lenino (X 1943 r.) – identyfikuje postać Władysława Andersa – wymienia polskie formacje wojskowe uczestniczące w 	<ul style="list-style-type: none"> – zna daty: podpisania umowy o powstaniu armii polskiej w ZSRR (VIII 1941 r.), ewakuacji armii gen. W. Andersa z ZSRR (1942 r.), powstania armii gen. Z. Berlinga w ZSRR (V 1943 r.), bitwy pod Falaise (V 1944 r.), udziału wojsk polskich w operacji Market-Garden (IX 	<ul style="list-style-type: none"> – zna datę: zdobycia Bolonii (IV 1945 r.) – identyfikuje postacie: Michała Roli-Żymierskiego, Karola Świerczewskiego – opisuje problemy i sukcesy polskich formacji wojskowych w kontekście sytuacji polityczno-militarnej podczas II wojny światowej – ocenia udział 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje kadre dowódczą Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie oraz Wojska Polskiego

	<p>podpisaniu układu Sikorski–Majski – sprawa katyńska i zerwanie stosunków z polskim rządem londyńskim przez ZSRR – początki komunistycznych ośrodków władzy – katastrofa gibraltarska i śmierć Władysława Sikorskiego – konferencja w Teheranie a sprawa polska</p>		<p>najważniejszych bitwach II wojny światowej</p>	<p>1944 r.) – identyfikuje postacie: Stanisława Maczka, Władysława Kopańskiego, Stanisława Sosabowskiego, Zygmunta Berlinga – opisuje szlak bojowy polskich jednostek wojskowych walczących na lądzie, na morzu i w powietrzu na wszystkich frontach II wojny światowej</p>	<p>Polaków w walkach na frontach II wojny światowej</p>	
<p>8. Polskie Państwo Podziemne</p>	<p>– polityczne organizacje konspiracyjne – cele polityczne i strategiczne Polskiego Państwa Podziemnego i Armii Krajowej</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: rząd emigracyjny, Polskie Państwo Podziemne – identyfikuje postać Władysława Sikorskiego – charakteryzuje działalność Polskiego Państwa</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: Delegat Rządu RP na Kraj, Armia Krajowa (AK), Rada Jedności Narodowej (RJN), partyzantka, sabotaż, dywersja, układ Sikorski-Majski, armia</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: oddział Hubala, Służba Zwycięstwu Polski (SZP), Związek Walki Zbrojnej (ZWZ), cichociemni, Kedyw, Polska Partia Robotnicza (PPR), Krajowa Rada</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: Rada Narodowa RP, BIP, Związek Odwetu, organizacja „Wachlarz”, Polityczny Komitet Porozumiewawczy (PKP), Grupa Inicjatywna, Związek</p>	<p>– identyfikuje postacie: Pawła Findera, Marcelego Nowotki, Zygmunta Berlinga, Bolesława Bieruta, Franza Kutschery – wielostronnie, z uwzględnieniem sytuacji</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – struktura i działalność ZWZ-AK – inne polskie organizacje podziemne – konflikt polsko-ukraiński na Wołyniu – plan „Burza” – geneza powstania warszawskiego – wybuch powstania warszawskiego – mocarstwa wobec powstania – upadek i skutki powstania – bilans powstania 	Podziemnego	<p>Andersa, sprawa katyńska, katastrofa gibraltarska</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna daty: powstania rządu emigracyjnego (IX 1939 r.), układu Sikorski–Majski (30 VII 1941 r.), powstania AK (II 1942 r.), powstania RJN (I 1944 r.), zerwania stosunków rządu emigracyjnego z ZSRR (25 IV 1943 r.), katastrofy gibraltarskiej (4 VII 1943 r.) – identyfikuje postacie: Władysława Raczkiewicza, Władysława Andersa, Stanisława Mikołajczyka – przedstawia okoliczności powstania polskiego rządu emigracyjnego – omawia założenia 	<p>Narodowa (KRN), Armia Ludowa (AL)</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna daty: powstania ZWZ (XI 1939 r.), powstania PPR (I 1942 r.), powstania KRN (XII 1943 r./I 1944 r.) – identyfikuje postacie: Henryka Dobrzańskiego, Stefana Grota-Roweckiego, Tadeusza Komorowskiego-Bora, Kazimierza Sosnkowskiego – charakteryzuje najważniejsze akcje ZWZ, przekształconego w AK – opisuje okoliczności wyjścia z ZSRR Armii Polskiej gen. Władysława Andersa – opisuje polityczne skutki katastrofy gibraltarskiej – wymienia 	<p>Patriotów Polskich (ZPP)</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna datę powstania ZPP (III 1943 r.) – identyfikuje postacie: Augusta Emila Fieldorfa, Michała Karaszewicza-Tokarzewskiego, Cyryla Ratajskiego, Franza Kutschery – ocenia politykę Sikorskiego wobec ZSRR oraz politykę Wielkiej Trójki wobec sprawy polskiej 	<p>wewnętrznej i zewnętrznej, prezentuje działalność polskiego rządu emigracyjnego</p>
--	--	-------------	---	--	---	--

			układu Sikorski– Majski – wyjaśnia okoliczności i przyczyny zerwania przez ZSRR stosunków dyplomatycznych z polskim rządem emigracyjnym w Londynie	tworzące się w ZSRR i w kraju ośrodki przyszłych polskich władz komunistycznych – charakteryzuje postawę polskich komunistów w czasie II wojny światowej		
POLSKA I ŚWIAT PO II WOJNIE ŚWIATOWEJ						
1. Powojenny świat	– skutki wojny – konferencja poczdamska – procesy zbrodniarzy wojennych – na tropie nazistów – okupacja Niemiec i Austrii – powstanie Organizacji Narodów Zjednoczonych – struktura ONZ – plan Marshalla	– wyjaśnia znaczenie terminów: strefa okupacyjna, Organizacja Narodów Zjednoczonych – zna datę: konferencji założycielskiej ONZ (IV 1945 r.), konferencji poczdamskiej (VII- VIII 1945 r.) – identyfikuje postacie: Józefa Stalina, Harry’ego Trumana	– wyjaśnia znaczenie terminów: reparacje, Rada Bezpieczeństwa ONZ, Zgromadzenie Ogólne ONZ, sekretarz generalny ONZ, Powszechna deklaracja praw człowieka, „żelazna kurtyna”, doktryna Trumana, plan Marshalla (Europejski Plan Odbudowy), Organizacja Paktu Północnoatlantyczne	– wyjaśnia znaczenie terminów: Karta Narodów Zjednoczonych, układ dwubiegunowy – zna daty: przejęcia władzy przez reżimy komunistyczne w państwach Europy Środkowo- Wschodniej i Południowej (1944- 1848), podpisania Karty narodów Zjednoczonych (VI 1945 r.),	– wyjaśnia znaczenie terminów: Rada Ministrów Spraw Zagranicznych, Organizacja Europejskiej Współpracy Gospodarczej (OEEC) – zna datę powołania Organizacji Europejskiej Współpracy Gospodarczej (1951 r.)	– wyjaśnia przyczyny zmięczenia dawnych mocarstw: Wielkiej Brytanii i Francji, odwołując się do ich sytuacji wewnętrznej i międzynarodowej

	<ul style="list-style-type: none"> – paryski traktat pokojowy – rosnące wpływy komunizmu – wojna domowa w Grecji 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia postanowienia konferencji w Poczdamie – przedstawia cele ONZ 	<p>go (NATO), zimna wojna</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna daty: ogłoszenia doktryny Trumana (III 1947 r.), ogłoszenia Planu Marshalla (VI 1947 r.), uchwalenia Powszechnej deklaracji praw człowieka (1948 r.), powstania NATO (IV 1949 r.) – identyfikuje postacie: Winstona Churchilla, Clementa Attlee, George'a Marshalla – wskazuje na mapie podział Europy na blok zachodni i wschodni (żelazną kurtynę) – przedstawia bilans II wojny światowej odnośnie strat ludności i zniszczeń – omawia strukturę ONZ i jej działalność w okresie 	<p>przemówienia W. Churchilla w Fulton (III 1946 r.), podpisania traktatów pokojowych z sojusznikami III Rzeszy (II 1947 r.)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie zmiany terytorialne w Europie po II wojnie światowej – przedstawia długofalowe skutki II wojny światowej – wyjaśnia przyczyny dominacji USA i ZSRR w powojennym świecie – omawia proces ekspansji komunizmu w Europie – wielostronnie prezentuje przyczyny i przejawy zimnej wojny 	<ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postać Klementa Gottwalda – charakteryzuje zasady podziału reparacji niemieckich pomiędzy aliantów – ocenia rolę doktryny Trumana i planu Marshalla w dziejach świata – ocenia znaczenie powstania ONZ i NATO 	
--	---	--	---	---	---	--

			powojennym – omawia genezę powstania NATO			
2. Początek zimnej wojny	<ul style="list-style-type: none"> – świat dwubiegunowy – upadek starych mocarstw – początek rywalizacji radziecko-amerykańskiej i doktryna Trumana – działania bloku komunistycznego – Kominform i RWPG – I kryzys berliński (1948–1949) i powstanie NATO – wyścig zbrojeń – powstanie dwóch państw niemieckich – sprawa Austrii – inicjatywy 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: denazyfikacja, mur berliński – zna daty: powstania RFN (IX 1949 r.) i NRD (X 1949 r.), budowy muru berlińskiego (1961 r.) – wskazuje na mapie terytorium RFN i NRD – wyjaśnia genezę powstania dwóch państw niemieckich i omawia różni 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: demokratyzacja, proces norymberski, strefy okupacyjne, Bizonia, Trizonia, blokada Berlina Zachodniego, most powietrzny – zna daty: procesu norymberskiego (XI 1945–X 1946 r.), powstania Bizonii (1947 r.), powstania Trizonii (1949 r.), blokady Berlina Zachodniego (VI 1948–V 1949 r.) – identyfikuje postać Konrada Adenauera – określa znaczenie procesu norymberskiego – opisuje okoliczności budowy muru berlińskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: decentralizacja, Sojusznicza Rada Kontroli, powstanie berlińskie – zna daty: zakończenia okupacji Austrii (1955 r.), powstania berlińskiego (VI 1953 r.) – wskazuje na mapie podział Niemiec na strefy okupacyjne – przedstawia różnice w podejściu mocarstw do kwestii niemieckiej i podaje odpowiednie przykłady – przedstawia proces powstania dwóch państw niemieckich na tle sytuacji międzynarodowej 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu: dekartelizacja – identyfikuje postacie: Waltera Ulbrichta, Theodora Heussa, Ottona Grothewohla – wyjaśnia genezę blokady Berlina Zachodniego – podaje przyczyny wybuchu powstania berlińskiego – wymienia najważniejsze wydarzenia dotyczące podziału powojennych Niemiec 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: dokumenty frankfurckie, CDU, SPD – prezentuje sytuację Austrii w latach 1945–1955

	integracyjne w Europie Zachodniej					
3. Początki systemu komunistycznego w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> – skutki polityczne, demograficzne i ekonomiczne II wojny światowej dla Polski – reforma rolna i nacjonalizacja przemysłu – postawy Polaków w nowej sytuacji politycznej – represje i działania aparatu bezpieczeństwa i władz komunistycznych wobec podziemia niepodległościowego oraz opozycji – referendum ludowe z 1946 r. – sfalszowane 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: reforma rolna, nacjonalizacja przemysłu – zna datę: wydania dekretu o reformie rolnej (6 IX 1944 r.) – omawia założenia i skutki realizacji dekretów o reformie rolnej i nacjonalizacji przemysłu 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: kolektywizacja, PGR, gospodarka planowa – zna daty: ustawy o nacjonalizacji (I 1946 r.), planu 3-letniego (1947-1949), początków kolektywizacji rolnictwa (1949 r.), planu 6-letniego (1950-1955) – korzystając z różnych źródeł, przedstawia bilans polskich strat wojennych w gospodarce – podaje założenia planów 3-letniego i 6-letniego – opisuje przebieg nacjonalizacji i kolektywizacji w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: bitwa o handel, „wyścig pracy” – zna daty: tzw. bitwy o handel (1947 r.), przyjęcia ustawy o wymianie pieniędzy (1950 r.) – identyfikuje postać Hilarego Minca – określa społeczne i polityczne konsekwencje wprowadzenia dekretów o reformie rolnej oraz nacjonalizacji przemysłu – charakteryzuje efekty realizacji planów wieloletnich w sferze gospodarczej i społecznej – wymienia przykłady gospodarczej 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: Centralny Urząd Planowania (CUP), Biuro Odbudowy Stolicy, Społeczny Fundusz Odbudowy Stolicy – wyjaśnia, jak przebiegała odbudowa Warszawy – ocenia skutki społeczne reform gospodarczych i gospodarki planowej 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu: Państwowa Komisja Planowania Gospodarczego (PKPG) - omawia i ocenia rolę propagandy w forsowaniu reform społeczno-gospodarczych w powojennej Polsce

	wybory z 1947 r.			zależności Polski od ZSRR		
4. Polska w okresie stalinowskim	<ul style="list-style-type: none"> – powstanie Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej – przemiany gospodarcze – stalinizm w kulturze, oświacie i nauce – państwo terroru – walka z Kościołem katolickim – Konstytucja PRL z 1952 r. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: Polska Zjednoczona Partia Robotnicza (PZPR), Polska Rzeczpospolita Ludowa (PRL) – zna datę przyjęcia konstytucji PRL (1952 r.) – identyfikuje postać Bolesława Bieruta – podaje główne cechy ustroju politycznego Polski w okresie stalinowskim 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: stalinizm, socrealizm – zna datę powstania PZPR (XII 1948 r.) – identyfikuje postacie: Józefa Cyrankiewicza, Władysława Gomułki, kard. Stefana Wyszyńskiego – przedstawia założenia konstytucji PRL z 1952 r. – opisuje rozwój socrealizmu w Polsce – przytacza przykłady terroru w czasach stalinowskich 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: odchylenie prawicowo-nacjonalistyczne, Związek Młodzieży Polskiej (ZMP), Związek Walki Młodych (ZWM) – identyfikuje postacie: Jakuba Bermana, Hilarego Minca – wymienia przykłady świadczące o stalinizacji Polski – charakteryzuje stosunek komunistów do młodzieży – omawia cele propagandy komunistycznej w czasach stalinizmu 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: Służba Polsce (SP), Zjednoczone Stronnictwo Ludowe (ZSL), Stronnictwo demokratyczne (SD), ruch księży patriotów, stowarzyszenie PAX – zna datę internowania kard. S. Wyszyńskiego (1953–1956) – identyfikuje postacie: Witolda Pileckiego, Czesława Kaczmarka, Bolesława Piaseckiego – opisuje system represji stalinowskich wobec Kościoła, podziemia niepodległościowego i opozycji wewnątrz-partyjnej 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia metody sprawowania władzy w Polsce na początku lat 50.
5 Rozpad systemu	– kolonie	– wyjaśnia znaczenie	– wyjaśnia znaczenie	– wyjaśnia	– zna daty: wojny w	– wyjaśnia znaczenie

kolonialnego	holenderskie (Malaje, Indonezja) – kolonie francuskie (Półwysep Indochiński, kraje Maghrebu) – kolonie brytyjskie (Półwysep Indyjski, Afryka Południowa) – konflikt indyjsko-pakistański dekolonizacja Afryki	terminów: dekolonizacja, Trzeci Świat – charakteryzuje problemy krajów Trzeciego Świata	terminów: metoda tzw. biernego oporu, Rok Afryki, apartheid – zna datę Roku Afryki (1960 r.) – identyfikuje postacie: Mahatmy Gandhiego, Nelsona Mandeli – przedstawia przyczyny dekolonizacji – omawia etapy rozpadu systemu kolonialnego na świecie	znaczenie terminów: Indyjski Kongres Narodowy, Organizacja Jedności Afrykańskiej (OJA), Ruch Państw Niezaangażowa-nych (NAM) – zna daty: powstania Indii i Pakistanu (1947 r.), konferencji w Bandungu (1955 r.), utworzenia OJA (1963 r.) – opisuje proces dekolonizacji w Indiach i Afryce – podaje przyczyny konfliktu indyjsko-pakistańskiego	Algierii (1954–1962) – identyfikuje postać Charles’a de Gaulle’a – ocenia proces dekolonizacji	terminu: wojna w Biafrze – charakteryzuje konflikty zbrojne w Afryce w dobie dekolonizacji i po 1960 r.
6. Daleki Wschód po II wojnie światowej	– sytuacja w Japonii w latach 1945–1948 – wojna koreańska – wojna domowa w Chinach – Chiny Mao Tse-Tunga i	– zna daty: wojny w Korei (1950–1953), wojny w Wietnamie (1957–1975) – wskazuje na mapie Koreę i Wietnam – omawia przyczyny i skutki konfliktów w Azji w czasie zimnej	– wyjaśnia znaczenie terminów: rewolucja kulturalna, Wielki Skok, rewolucja kulturalna, „brudna wojna” – zna daty: początku realizacji Wielkiego Skoku (1958 r.),	– wyjaśnia znaczenie terminów: Kuomintang, azjatyckie tygrysy, Vietcong, reedukacja – zna daty: powstania Koreańskiej Republiki Ludowo-	– wyjaśnia znaczenie terminów: Czerwoni Khmerzy, Czerwona książeczka – zna daty: zajęcia Tybetu przez Chiny (1951 r.), dyktatury Czerwonych Khmerów (1975–	– wyjaśnia znaczenie terminów: Czerwona Gwardia, hunwejbini – ocenia następstwa procesu dekolonizacji, biorąc pod uwagę rolę ONZ

	<p>polityka wielkiego skoku</p> <ul style="list-style-type: none"> – rewolucja kulturalna – wojna wietnamska – dyktatura Pol Pota w Kambodży 	wojny	<p>rewolucji kulturalnej (1966 r.), podziału Wietnamu (1954 r.)</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postacie: Mao Tse-tunga, Kim Ir Sena, Ho Chi Minha – opisuje przemiany w Chinach po II wojnie światowej – podaje przykłady państw Dalekiego Wschodu współpracujących ze Stanami Zjednoczonymi – wymienia komunistyczne kraje Dalekiego Wschodu 	<p>Demokratycznej (1948 r.), powstania Chińskiej Republiki Ludowej (1949 r.), proklamowania Republiki Chińskiej (1949 r.), proklamowania Wietnamskiej Republiki Ludowej (1975 r.)</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postacie: Czang Kaj-szeka, Douglasa MacArthura, Johna F. Kennedy’ego – opisuje komunistyczne reżimy w Chinach, Korei Północnej, Wietnamie i Kambodży, uwzględniając szczególnie stosunek władzy do jednostki – opisuje proces dekolonizacji Indochin 	<p>1979)</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postać Pol Pota – prezentuje, z uwzględnieniem zjawisk politycznych i ekonomicznych, politykę wielkich mocarstw w czasie zimnej wojny – przedstawia przejawy rywalizacji mocarstw komunistycznych 	
7. Blok wschodni po śmierci Stalina	– śmierć Stalina (1953) i kryzys władzy w ZSRR	– wyjaśnia znaczenie terminów: praska	– wyjaśnia znaczenie terminów: kryzys	– wyjaśnia znaczenie terminów:	– wyjaśnia znaczenie terminów:	- wyjaśnia znaczenie terminu: kontras

	<ul style="list-style-type: none"> – powstanie berlińskie (1953) – Układ Warszawski – XX Zjazd KPZR i tajny raport Chruszczowa (1956) – powstanie węgierskie (1956) – budowa muru berlińskiego (1961) – kryzys kubański – „praska wiosna” - lata 70. i rządy Breżniewa, wzrost potęgi ZSRR na świecie 	<ul style="list-style-type: none"> wiosna, wyścig zbrojeń – zna datę praskiej wiosny (1968 r.) – omawia przyczyny i skutki praskiej wiosny – wyjaśnia, na czym polegała rywalizacja militarna między USA i ZSRR 	<ul style="list-style-type: none"> kubański, doktryna Breżniewa – zna daty: kryzysu kubańskiego (1961 r.), interwencji wojsk Układu Warszawskiego w Czechosłowacji (20/21 VIII 1968 r.) – identyfikuje postacie: Nikity Chruszczowa, Johna F. Kennedy’ego, Fidela Castro, Leonida Breżniewa, Aleksandra Dubczeka, Gustáva Husáka, Ronalda Reagana – przedstawia przyczyny i skutki konfliktu kubańskiego – wymienia założenia doktryny Breżniewa – wyjaśnia okoliczności i omawia przebieg interwencji sił 	<ul style="list-style-type: none"> dysydenci, nomenklatura partyjna, SALT I, SALT II, program gwiazdnych wojen – zna daty: porozumienia o nierozprzestrzeniani u broni atomowej (1970 r.), programu gwiazdnych wojen (1983 r.) - charakteryzuje rządy N. Chruszczowa – omawia główne założenia polityki zagranicznej ZSRR i USA – charakteryzuje rozbieżności między siłą militarną i polityczną ZSRR a potencjałem ekonomicznym 	<ul style="list-style-type: none"> lądowanie w Zatoce Świń, „gorąca linia” między Moskwą i Waszyngtonem, – zna daty: wystania pierwszego człowieka w Kosmos (1961 r.), lądowania na Księżycu (1969 r.) – identyfikuje postać Jurija Gagarina – analizuje różne płaszczyzny konfliktów i zbliżeń między ZSRR i USA – omawia rywalizację między USA i ZSRR w dziedzinie podboju Kosmosu 	<ul style="list-style-type: none"> – zna daty: wprowadzenia dyktatury A. Pinocheta w Chile (1973 r.), przejęcia władzy przez D. Ortegę w Nikaragui (1979 r.) – wyjaśnia znaczenie terminu: operacja „Dunaj” – identyfikuje postacie: Fulgencia Batisty, Ernesta Che Guevary, Salvadora Allende, Augusta Pinocheta, Daniela Ortegi, Ryszarda Siwca, Jana Palacha – omawia wpływy ZSRR na świecie i ocenia ich polityczne konsekwencje – omawia i ocenia protesty przeciwko interwencji wojsk Układu Warszawskiego w Czechosłowacji
--	---	---	--	---	--	--

			Układu Warszawskiego w Czechosłowacji			
8. Europa Zachodnia i USA podczas zimnej wojny	<ul style="list-style-type: none"> – integracja europejska (traktaty rzymskie i powstanie trzech wspólnot europejskich) – życie polityczne w Stanach Zjednoczonych (John F. Kennedy, Lyndon Johnson i proces równouprawnienia ludności afroamerykańskiej) – afera Watergate i ustąpienie Richarda Nixona – „rewolucja goździków” w Portugalii i śmierć 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu: Europejska Wspólnota Węgla i Stali (EWWiS), Europejska Wspólnota Gospodarcza (EWG), Unia Europejska – zna daty: powstania EWWiS (1952 r.), podpisania traktatów rzymskich (1957 r.), powstania Unii Europejskiej (1993 r.) – podaje przyczyny integracji europejskiej 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: plan Schumana, traktaty rzymskie, Europejska Wspólnota Energii Atomowej (Euroatom), Komisja Europejska, Parlament Europejski, układ z Schengen, traktat z Maastricht – zna daty: ogłoszenia planu Schumana (1951 r.), podpisania układu w Schengen (1985 r.), zawarcia traktatu w Maastricht (1992 r.) – identyfikuje postacie: Winstona Churchilla, Jeana Monneta, Konrada Adenauera, Alcida De Gasperiego, 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: Komisja Europejska, Europejskie Stowarzyszenie Wolnego Handlu (EFTA), Parlament Europejski, układ z Schengen, Trybunał Sprawiedliwości, Rady Wzajemnej Pomocy Gospodarczej (RWPG) – zna daty: powstania RWPG (1949 r.), powstania Trybunału Sprawiedliwości (1952 r.), powstania Rady Europy (1949 r.), powstania EFTA (1959 r.), powołania Parlamentu Europejskiego (1979 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu: Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) – zna datę rozwiązania RWGP (1991 r.) – charakteryzuje pozytywne i negatywne skutki integracji europejskiej – podaje przykłady gospodarczej zależności krajów komunistycznych od ZSRR, określając jej konsekwencje 	<ul style="list-style-type: none"> – zna daty: rewolucji goździków (1974 r.), końca dyktatury F. Franco w Hiszpanii (1975 r.) – identyfikuje postacie: Antonia de Oliveiry Salazara. Juana Carlosa – wyjaśnia okoliczności obalenia ostatnich dyktatur europejskich

	<p>dyktatora Hiszpanii Francisca Franco – koniec dyktatur na Półwyspie Iberyjskim</p> <p>– wpływ kryzysów naftowych na życie polityczne i gospodarcze krajów zachodnich</p> <p>- polityka odprężenia lat 70.</p>		<p>Roberta Schumana</p> <p>– wskazuje na mapie państwa należące do UE</p> <p>– przedstawia etapy tworzenia Unii Europejskiej</p>	<p>r.)</p> <p>– wskazuje na mapie państwa należące do RWPG i EFTA</p> <p>– omawia działalność instytucji gospodarczych utworzonych po wojnie w Europie Zachodniej</p> <p>– opisuje rozwój systemu demokratycznego w Europie Zachodniej</p>		
<p>9. Konflikty na Bliskim Wschodzie</p>	<p>– mandaty: francuski (Liban, Syria), brytyjski (Palestyna)</p> <p>– powstanie państwa Izrael</p> <p>– wojna arabsko-żydowska (1948)</p> <p>– kryzys sueski</p> <p>– wojna sześciodniowa i Jom Kippur</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: Bliski Wschód, konflikt żydowsko-palestyński</p> <p>– wskazuje na mapie rejon Bliskiego Wschodu</p> <p>– podaje przyczyny i charakter konfliktu bliskowschodniego</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: syjonizm, wojna sześciodniowa, wojna Jom Kippur, Pustynna burza</p> <p>– zna daty: powstania Izraela (1948 r.), wojny sześciodniowej (1967 r.), wojny Jom Kippur (1973 r.), porozumienia w Camp David (1978</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: Organizacja Wyzwolenia Palestyny (OWP), intifada, muzułmańscy fundamentaliści, rewolucja islamska</p> <p>– zna daty: wydania deklaracji Balfoura (1917 r.), rezolucji ONZ o utworzeniu państwa</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: kibuc, szyici, sunnici, Kurdowie</p> <p>– zna daty: nacjonalizacji Kanału Sueskiego (1956 r.), zamachu w Monachium (1972 r.)</p> <p>– identyfikuje postacie: Gamala Abdela Nasera, Rezy Pahlawiego</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: Czarny Wrzesień, Mosad</p> <p>– ocenia rolę ONZ i mocarstw światowych w konflikcie bliskowschodnim</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – OWP i Jaser Arafat – rewolucja islamska w Iranie – konflikt irańsko-iracki, - Kurdowie, naród bez państwa 		<ul style="list-style-type: none"> r.) – identyfikuje postacie: Dawida Ben Guriona, Jasira Arafata – wskazuje na mapie rejon Zatoki Perskiej – opisuje przebieg konfliktów izraelsko-arabskich 	<ul style="list-style-type: none"> żydowskiego i palestyńskiego (1947 r.), wojny izraelsko-egipskiej (X 1956 r.), powstania OWP (1964 r.), rewolucji islamskiej w Iranie (1979 r.), wybuchu intifady (1987 r.), wojny o Kuwejt (1990 r.), operacji „pustynna burza” (1991 r.) – identyfikuje postacie: Ruhollaha Chomeiniego, Saddama Husajna – przedstawia przyczyny i skutki rewolucji islamskiej w Iranie – omawia konflikt w rejonie Zatoki Perskiej 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia rolę ONZ w konfliktach bliskowschodnich – przedstawia rolę światowych mocarstw w konflikcie na Bliskim Wschodzie – charakteryzuje i ocenia zjawisko terroryzmu palestyńskiego – przedstawia problem kurdyjski 	
10. Przemiany społeczno-kulturowe lat 60. i 70.	<ul style="list-style-type: none"> – walka z segregacją rasową w USA – Sobór Watykański II – teologia wyzwolenia i jej 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu: rewolucja obyczajowa – omawia cechy charakterystyczne rewolucji 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: ruch kontestatorski, hipisi, pacyfizm, feminizm, nauka społeczna Kościoła 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: ruch ekumeniczny, Woodstock – zna daty: buntów studenckich we 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu: terroryzm lewacki – podaje przykłady kultury młodzieżowej lat 60. 	<ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postacie: Betty Friedan, Marcela Lefebvre’a – podaje przykłady dotyczące kultury

	<p>wpływ na życie polityczne krajów Ameryki Środkowej</p> <ul style="list-style-type: none"> – rosnąca rola kobiet w życiu społeczeństw zachodnich – subkultury – rewolta studencka (1968) – lewacki terroryzm – architektura: dalszy rozwój modernizmu i funkcjonalizmu – nowe trendy w modzie, stylu życia – muzyka 	<p>obyczajowej i jej skutki</p>	<p>katolickiego</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna daty: obrad Soboru Watykańskiego II (1962–1965), zniesienia segregacji rasowej w USA (1964 r.) – identyfikuje postacie: Martina Luthera Kinga, Jana XXIII, Pawła VI – prezentuje poglądy ruchów feministycznych w XX w. – opisuje walkę o równouprawnienie w USA – podaje główne założenia przyjęte na Soborze Watykańskim II 	<p>Francji (1968 r.), festiwalu w Woodstock (1969 r.)</p> <ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady kultury młodzieżowej lat 60. i 70.: The Beatles, The Rolling Stones – przedstawia główne przyczyny pojawienia się nowych tendencji w kulturze w latach 60. i 70. XX w. – omawia przyczyny, przejawy i skutki buntów studenckich – omawia zjawisko ruchu ekumenicznego 	<p>i 70.: Janis Joplin, Jimi Hendrix</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, na czym polega legenda festiwalu w Woodstocku – omawia genezę, przejawy i skutki terroryzmu lewackiego – ocenia znaczenie reform Soboru Watykańskiego II 	<p>młodzieżowej lat 60. i 70.: Led Zeppelin, Black Sabbath, Deep Purple, Sex Pistols</p> <ul style="list-style-type: none"> – ocenia skutki społeczne i polityczne przemian obyczajowych lat 60. XX wieku
<p>11. Polski i październik i „mała stabilizacja”</p>	<ul style="list-style-type: none"> – PRL po śmierci Stalina – poznański Czerwiec (1956 r.) – polski Październik (1956 r.) 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: poznański Czerwiec, polski Październik – zna daty: poznańskiego Czerwca (VI 1956 r.), 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: „polska droga do socjalizmu”, Służba Bezpieczeństwa – identyfikuje postać Józefa Cyrankiewicza 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: bikiniarze, puławianie, natolińczycy – zna daty: wydarzeń 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: Klub Krzywego Koła, Kluby Młodej Inteligencji – zna datę śmierci B. Bieruta (1956 r.) 	<ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postać Romana Strzałkowskiego – prezentuje poglądy natolińczyków oraz puławian na tle sytuacji

	<ul style="list-style-type: none"> – pierwsze lata rządów Władysława Gomułki – spór Gomułki z Kościołem katolickim – Marzec '68 – stagnacja gospodarcza w latach 60. XX w. – Grudzień '70 – odsunięcie Władysława Gomułki od władzy 	<p>polskiego października (X 1956 r.)</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postać Władysława Gomułki – wyjaśnia przyczyny i skutki wydarzeń poznańskiego Czerwca i polskiego października w 1956 r. – wyjaśnia znaczenie terminów: obchody Milenium Chrztu Polski, Grudzień '70 – zna daty: obchodów Milenium Chrztu Polski (1966 r.), Grudnia '70 (15–17 XII 1970 r.) – identyfikuje postać Władysława Gomułki – wyjaśnia genezę Grudnia '70 oraz opisuje przebieg i skutki wydarzeń na Wybrzeżu 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia przejawy odwilży w Polsce – przedstawia przebieg wydarzeń poznańskiego Czerwca – prezentuje okoliczności dojścia Władysława Gomułki do władzy – przedstawia stosunki między państwem a Kościołem katolickim w okresie odwilży – charakteryzuje zakończenia okresu odwilży w Polsce w kontekście ograniczenia wolności słowa – wyjaśnia znaczenie terminów: mała stabilizacja, opozycja wewnątrzpartyjna, antysemityzm, – zna daty: wydarzeń marcowych (III 1968 r.), układu PRL- 	<p>poznańskich (28–30 VI 1956 r.), VIII Plenum KC PZPR (19–20 X 1956 r.), koniec odwilży w Polsce (1957 r.)</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postać Konstantego Rokossowskiego – wymienia problemy władzy komunistycznej w Polsce w połowie lat 50. XX w. – wskazuje przejawy zmian kulturowych w Polsce w latach 50. XX w. – opisuje proces rywalizacji o wpływy między grupami partyjnymi w PZPR – wyjaśnia okoliczności zwołania VIII Plenum KC PZPR – omawia proces odwilży po dojściu W. Gomułki do 	<ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postać Adama Ważyka – korzystając z tekstów źródłowych, ocenia postawy Józefa Cyrankiewicza i Władysława Gomułki wobec wydarzeń poznańskich – porównuje przebieg i skutki wydarzenia poznańskiego Czerwca z powstaniem węgierskim z 1956 r. – wyjaśnia znaczenie terminów: polska szkoła filmowa, „Znak”, „Kultura”, „komandosi”, – identyfikuje postacie: Adama Rapackiego, Antoniego Słonimskiego, Jana Józefa Lipskiego, Jerzego Giedroycia, 	<p>międzynarodowej i wewnętrznej w kraju</p> <ul style="list-style-type: none"> – ocenia rolę Kościoła katolickiego i środowisk studenckich w kształtowaniu opozycji wobec władz PRL
--	---	--	---	---	--	---

			<p>RFN (7 XII 1970 r.)</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postaci: Willy’ego Brandta, Edwarda Gierka – charakteryzuje okres rządów W. Gomułki, w tym politykę zagraniczną PRL – omawia stosunek władz PRL do inteligencji – przedstawia przyczyny i przebieg wydarzeń marcowych 1968 r. 	<p>władzy</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: rewizjoniści, dogmatycy, List 34, Marzec ’68 – zna daty: listu episkopatu polskiego do episkopatu niemieckiego (XI 1965 r.), opublikowania Listu 34 (1964 r.), zdjęcia „Dziadów” z afisza w teatrze Narodowym (I 1961 r.) – identyfikuje postaci: Jacka Kuronia, Adama Michnika, Piotra Jaroszewicza – charakteryzuje przyczyny i narastanie konfliktu władz z Kościołem Katolickim – przedstawia przebieg obchodów milenijnych 	<p>Zbigniewa Cybulskiego, Andrzeja Wajdy, Kazimierza Dejmka</p> <ul style="list-style-type: none"> – ocenia zachowanie władz PRL i ZSRR w obliczu wydarzeń na Wybrzeżu w 1970 r. 	
--	--	--	--	--	---	--

				<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia przyczyny i skutki kampanii antysemitki w Polsce w 1968 r. – opisuje narodziny i działalność opozycji 		
12. „Druga Polska” Edwarda Gierka	<ul style="list-style-type: none"> – geneza i założenia reform Edwarda Gierka – przyczyny niepowodzeń gospodarczych – przemiany społeczne – wydarzenia z 1976 r. – opozycja w latach 70. XX w. – stosunku państwo Kościół w epoce Gierka. – Jan Paweł II i jego pierwsza pielgrzymka do kraju 	<ul style="list-style-type: none"> – zna daty: wyboru Karola Wojtyły na papieża (16 X 1978 r.) – identyfikuje postacie: Edwarda Gierka, Jana Pawła II – wymienia cechy charakterystyczne rządów E. Gierka 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: nomenklatura, Komitet Obrony Robotników (KOR) Czerwiec '76 – zna daty: wydarzeń czerwcowych (VI 1976 r.), powstania KOR (IX 1976 r.) – prezentuje okoliczności umocnienia władzy Edwarda Gierka – omawia okoliczności, zasięg i skutki przemian gospodarczych w czasach rządów E. Gierka – opisuje genezę, przebieg i skutki wydarzeń 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu: propaganda sukcesu” – zna daty: reformy administracyjnej (1972–1975) – identyfikuje postacie: Jacka Kuronia, Adama Michnika – omawia okoliczności narodzin opozycji antykomunistycznej w latach 70. XX w. – przytacza przykłady działań opozycyjnych w latach 70. XX w. – przedstawia relacji państwo-Kościół w okresie rządów E. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: Ruchu Obrony Praw Człowieka i Obywatela (ROPCiO), KPN, Wolne Związki Zawodowe (WZZ) – zna daty: powstania ROPCiO (1977 r.), założenia WZZ (1978 r.), utworzenia KPN (1979 r.) – identyfikuje postacie: Leszka Moczulskiego, Stanisława Pyjasa – charakteryzuje rozwój organizacji opozycyjnych w latach 70.XX w. – porównuje podobieństwa i 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia okres rządów Edwarda Gierka na tle sytuacji międzynarodowej i wewnętrznej zarówno politycznej, jak i ekonomicznej

			czerwcowych w 1976 r.	Gierka	różnice polityki władz PRL w stosunku do Kościoła za rządów Gomułki i Gierka	
UPADEK KOMUNIZMU						
1. Upadek systemu jałtańskiego	<ul style="list-style-type: none"> – interwencja w Afganistanie – nowy kurs w polityce USA i państw zachodnich wobec bloku wschodniego do 1985 r. – reformy Michaiła Gorbaczowa – „jesień ludów” i upadek komunizmu w krajach Europy Środkowej – zjednoczenie Niemiec – upadek ZSRR i rządy Borysa Jelcyna w Rosji 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>pierestrojka</i>, Jesień Ludów – identyfikuje postać Michaiła Gorbaczowa – przedstawia rolę Michaiła Gorbaczowa w upadku komunizmu w państwach bloku wschodniego – charakteryzuje wydarzenia Jesieni Ludów 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>glasnost</i>, <i>uskorzenie</i>, aksamitna rewolucja, Wspólnota Niepodległych Państw (WNP) – zna daty: aksamitnej rewolucji w Czechosłowacji (1989 r.), zburzenia muru berlińskiego (1989 r.), obalenia komunizmu w Polsce, Bułgarii, Rumunii i na Węgrzech (1990 r.), rozpadu ZSRR (1990 r.), zjednoczenia Niemiec (1990 r.), rozwiązania ZSRR (XII 1991 r.) – identyfikuje 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: mudżahedini, talibowie, Konferencja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (KBWE), komitety helsińskie, Karta 77 – zna daty: podpisania Aktu Końcowego KBWE (1975 r.), interwencji zbrojnej ZSRR w Afganistanie (1979-1989), przejęcia władzy przez M. Gorbaczowa (1985 r.), katastrofy w Czarnobylu (1986 r.), upadku komunizmu w Jugosławii (1990 r.) i Albanii (1991 r.), 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: obrady trójkątne stołu, pucz Janajewa – zna daty: igrzysk olimpijskich w Moskwie (1980 r.), puczu Janajewa (1990 r.) – identyfikuje postacie: Ericha Honeckera, Nicolae Ceaușescu, Giennadija Janajewa, Stanisława Szuszkiewicza, Leonida Krawczuka – wyjaśnia znaczenie bojkotu igrzysk olimpijskich w Moskwie dla światowej roli ZSRR 	<ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postacie: Jurija Andropowa, Konstantina Czernienki – porównuje proces odchodzenia od komunizmu w różnych państwach Europy

			<p>postacie: Vaclava Havla, Helmuta Kohla, Borysa Jelcyna</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia przejawy kryzysu ZSRR w latach 80. – omawia proces rozpadu ZSRR, uwzględniając powstanie niepodległych państw w Europie 	<p>rozwiązania RWPG i Układu Warszawskiego (1991 r.)</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postacie: Babraka Karmala, Borysa Jelcyna – określa główne założenia Aktu końcowego KBWE – omawia kryzys ZSRR w kontekście problemów wewnętrznych i konfliktu afgańskiego – wyjaśnia znaczenie katastrofy w Czarnobylu. 		
<p>2. Powstanie NSZZ „Solidarność”</p>	<ul style="list-style-type: none"> – strajki sierpniowe – powstanie NSZZ „Solidarność” – stosunek władz PRL do NSZZ „Solidarność” – karnawał solidarności, 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: wydarzenia sierpniowe – zna daty: wydarzeń sierpniowych (VIII 1980 r.), - identyfikuje postacie: Lecha 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: 21 postulatów, porozumienia sierpniowe, NSZZ „Solidarność”, Wojskowa Rada Ocalenia Narodowego (WRON), Komitet 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: Międzyzakładowy Komitet Strajkowy (MKS), Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych (OPZZ) – zna daty: 	<ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postać Mieczysława Rakowskiego – analizuje wewnętrzne i zewnętrzne uwarunkowania przemian w Polsce w latach 1988–1989 	<ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postacie: Stanisława Kani, Ryszarda Kuklińskiego, Alfreda Miodowicza

	– droga do konfrontacji	<p>Wałęsy, Wojciecha Jaruzelskiego</p> <p>– przedstawia przyczyny i skutki wydarzeń sierpniowych w 1980 r.</p> <p>– wskazuje wydarzenia, które doprowadziły do upadku komunizmu w Polsce</p>	<p>Obywatelski, sejm kontraktowy</p> <p>– zna daty: porozumień sierpniowych (31 VIII 1980 r.), powstania NSZZ „Solidarność” (IX 1980 r.), zniesienia stanu wojennego (22 VII 1983 r.), wyboru W. Jaruzelskiego na prezydenta (VII 1989 r.), powołania rządu T. Mazowieckiego (IX 1989 r.)</p> <p>– identyfikuje postacie: Jerzego Popiełuszki, Jana Pawła II, Tadeusza Mazowieckiego</p> <p>– omawia przebieg wydarzeń sierpniowych</p>	<p>porozumień szczecińskich (VIII 1980 r.), porozumień jastrzębskich (IX 1980 r.), wypadków w kopalni Wujek (16 XII 1981 r.), pielgrzymek Jana Pawła II do Polski (1983 i 1987 r.), przyznania Pokojowej Nagrody Nobla L. Wałęsie (1983 r.), powstania OPZZ (1984 r.), zamordowania ks. J. Popiełuszki (1984 r.)</p> <p>– identyfikuje postać Czesława Kiszczaka</p> <p>– przedstawia sytuację polityczno-gospodarczą w Polsce w latach 80. XX w.</p> <p>– omawia działalność opozycji antykomunistycznej, w tym rolę Kościoła w walce z reżimem</p>	– określa cele i przedstawia działania PZPR w ostatnich latach PRL	
3. Stan wojenny i	–	– wyjaśnia	– wyjaśnia znaczenie	– zna daty:	– zna daty: przejęcia	– identyfikuje

<p>schyłek PRL-u</p>	<p>wprowadzenie stanu wojennego – postawy Polaków wobec stanu wojennego – świat wobec wydarzeń w Polsce – skutki stanu wojennego – geneza kryzysu systemu komunistycznego w Polsce – droga do negocjacji strony rządowej ze stroną opozycyjną</p>	<p>znaczenie terminów:, stan wojenny, obrady Okrągłego Stołu, wybory czerwcowe – zna daty: wydarzeń sierpniowych (VIII 1980 r.), wprowadzenia stanu wojennego (13 XII 1981 r.), obrad Okrągłego Stołu (II–IV 1989 r.), wyborów czerwcowych (4 VI 1989 r.) – identyfikuje postacie: Lecha Wałęsy, Wojciecha Jaruzelskiego – wskazuje wydarzenia, które doprowadziły do upadku komunizmu w Polsce</p>	<p>terminów: Wojskowa Rada Ocalenia Narodowego (WRON), Komitet Obywatelski, sejm kontraktowy – zna daty: zniesienia stanu wojennego (22 VII 1983 r.), wyboru W. Jaruzelskiego na prezydenta (VII 1989 r.), powołania rządu T. Mazowieckiego (IX 1989 r.) – identyfikuje postacie: Jerzego Popiełuszki, Jana Pawła II, Tadeusza Mazowieckiego – charakteryzuje stan wojenny w Polsce – podaje postanowienia i skutki obrad Okrągłego Stołu</p>	<p>wypadków w kopalni Wujek (16 XII 1981 r.), pielgrzymek Jana Pawła II do Polski (1983 i 1987 r.), przyznania Pokojowej Nagrody Nobla L. Wałęsie (1983 r.), powstania OPZZ (1984 r.), zamordowania ks. J. Popiełuszki (1984 r.) – identyfikuje postać Czesława Kiszczaka – przedstawia sytuację polityczno-gospodarczą w Polsce w latach 80. XX w. – omawia działalność opozycji antykomunistycznej, w tym rolę Kościoła w walce z reżimem – prezentuje następstwa wyborów czerwcowych</p>	<p>władzy przez W. Jaruzelskiego (1981 r.) – analizuje wewnętrzne i zewnętrzne uwarunkowania przemian w Polsce w latach 1988–1989 – określa cele i przedstawia działania PZPR w ostatnich latach PRL – omawia wydarzenia, które doprowadziły do powołania rządu T. Mazowieckiego</p>	<p>postacie: Stanisława Kani, Ryszarda Kuklińskiego, Alfreda Miodowicza – ocenia znaczenie obrad Okrągłego Stołu dla przemian politycznych w Polsce</p>
<p>4. III Rzeczpospolita</p>	<p>– obrady Okrągłego Stołu</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów:</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: reformy</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów i skrótów:</p>	<p>– identyfikuje postacie: Krzysztofa</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu: „popiwek”</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – wybory 4 czerwca 1989 r. – początki III Rzeczypospolitej – transformacja ustrojowa i jej koszty – „wojna na górze” i rozpad obozu solidarnościowego – Wałęsa prezydentem – współczesne problemy polityki wewnętrznej w Polsce – sytuacja gospodarcza w III Rzeczypospolitej – plan Balcerowicza – Polska w strukturach euroatlantyckich 	<p>gospodarka wolnorynkowa, prywatyzacja</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna daty: wyboru L. Wałęsy na prezydenta (XII 1990 r.), uchwalenia Konstytucji RP (2 IV 1997 r.) – identyfikuje postacie: Tadeusza Mazowieckiego, Lecha Wałęsy – wymienia najistotniejsze przemiany ustrojowe i ekonomiczne III Rzeczypospolitej 	<p>Balcerowicza, hiperinflacja, obóz solidarnościowy</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna daty: zmiany nazwy państwa na Rzeczpospolitą Polską (XII 1989 r.), przyjęcia programu Balcerowicza (1990 r.), uchwalenia małej konstytucji (X 1992 r.), przyjęcia Polski do NATO (1999 r.), wejścia Polski do UE (2004 r.) – identyfikuje postać Leszka Balcerowicza, – omawia politykę rządu T. Mazowieckiego – wyjaśnia przyczyny rozpadu obozu solidarnościowego – określa główne kierunki polskiej polityki zagranicznej 	<p>„wojna na górze”, Trójkąt Weimarski</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna daty: pierwszych wyborów samorządowych (1990 r.), powstania Trójkąta Weimarskiego (1991 r.), wyjścia wojsk rosyjskich z Polski (1993 r.), reformy administracyjnej (1997 r.), 1988 r., 6 lutego 5 kwietnia 1989 r., 1991 r., 17 października 1992 r., 17 września 1993 r. – identyfikuje postać Jarosława Kaczyńskiego – omawia koszty społeczne zmian ustrojowych – charakteryzuje scenę polityczną pierwszych lat demokratycznej Polski 	<p>Skubiszewskiego, Jarosława Kaczyńskiego, Zbigniewa Bujaka</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia wpływ zmian ekip rządzących na sytuację polityczną w Polsce w latach 90. 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia przemiany polityczne i gospodarcze w Polsce po 1989 r.
--	---	---	---	---	---	---

<p>5. Gospodarka światowa na przełomie XX i XXI wieku</p>	<ul style="list-style-type: none"> – reaganomika i thatcheryzm oraz ich wpływ na rozwój gospodarek zachodnich – stagnacja i kryzys gospodarczy w państwach bloku wschodniego – problemy ekonomiczne krajów Trzeciego Świata – dynamiczny rozwój gospodarek dalekowschodnich („tygrysy azjatyckie I i II generacji”) – państwa OPEC – procesy integracyjne na świecie – rozwój gospodarczy i technologiczny 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: internet, telefonia komórkowa, globalizacja – omawia zalety i wady nowych środków komunikacji 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: „globalna wioska”, amerykanizacja, popkultura – opisuje zjawisko amerykanizacji – wskazuje cechy współczesnej kultury masowej – omawia przejawy globalizacji we współczesnym świecie – przedstawia główne społeczno-gospodarcze problemy współczesnego świata 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu: protokół z Kioto – zna datę wejścia w życie protokołu z Kioto (2005 r.) – omawia wpływ kapitału na politykę we współczesnym świecie – prezentuje zagrożenia ekologiczne współczesnego świata – wyjaśnia, na czym polegają kontrasty społeczne we współczesnym świecie 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia szanse i niebezpieczeństwa dla człowieka, wynikające ze współczesnych zmian cywilizacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia zjawisko zderzenia cywilizacji we współczesnym świecie
---	---	---	--	---	--	---

	świata w drugiej połowie XX wieku					
6. Konflikty na świecie po upadku ZSRR	<ul style="list-style-type: none"> – przekształcenia terytorialne w Europie Środkowej oraz na Kaukazie – konflikty zbrojne na Bałkanach – operacja „Pustynna Burza” – współczesne konflikty zbrojne w Afryce – terroryzm i wojna z nim. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu: Al-Kaida – zna datę: ataku na World Trade Center (11 IX 2001 r.) – identyfikuje postać George’a Busha – przedstawia przyczyny dominacji USA we współczesnym świecie 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu: „Iracka wolność” – zna daty: rozpadu Jugosławii (1991-1992), wojny w Jugosławii (1991–1995), inwazji USA na Irak (2003 r.) – identyfikuje postacie: Osamy bin Ladena, Saddama Husajna, Aleksandra Łukaszenki – prezentuje przyczyny i skutki konfliktu w byłej Jugosławii – przedstawia przyczyny i charakter wojny w Iraku 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: Grupa G8, masakra na placu Tiananmen – zna daty: masakry na placu Tiananmen (VI 1989 r.), wojny w Czeczenii (1994-1999), porozumienia w Dayton (XI 1995 r.), układu pokojowego w Paryżu (XII 1995 r.) – omawia przebieg konfliktu w byłej Jugosławii – charakteryzuje postanowienia porozumienia z Dayton i układu paryskiego z 1995 r. – podaje konsekwencje rozpadu ZSRR - opisuje sytuację gospodarczą strefy Azji i Pacyfiku 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: Północnoamerykańska Strefa Wolnego Handlu (NAFTA), Rada Współpracy Gospodarczej Azji i Pacyfiku (APEC) – zna datę: wojny o Górny Karabach (1991 r.) – omawia sytuację polityczną i gospodarczą współczesnych Chin – ocenia problem terroryzmu 	<ul style="list-style-type: none"> – zna daty: zamachów w Madrycie (2004 r.), Biesłanie (2004 r.) i Londynie (2005 r.) – identyfikuje postać Teng Siao-pinga – ocenia wpływ USA na sytuację polityczną i gospodarczą współczesnego świata

